

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jónsf-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG. Kiadja:

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Csak . . .

Budapest, december 6.

(v.) Főtisztelendő Molnár János ur és pártja aligha fogják zsenge politikai életük ünneppnapjai közé iktatni ezt a mai napot. Kudarokban gazdag pályafutásuk leggyászosabb napja ez. Azt a hihetetlenül silány politikát, amit a néppárt csinál, sokszor teperték már földre a szabadelvű tábor bajvivói. De amit e tábor vezére ma vitt véghez az ultramontán politikával, az több volt a vereségnek emblema elbírálható mértékénél. Széll Kálmán a mai napon valósággal — meghámozta a néppártot, mint hajdanában Apollo a kontár Martyast. A szó minden értelmében hatalmas beszéd volt a miniszterelnöknek ez a beszéde. Okfejtésének minden egyes láncszemét az ország színe előtt kovácsolta meg az igazság acéljából; így nem férhetett semmi kétség érvelésének anyagához. S a nemes anyagnak mesteri formát adott az ügye igaz voltától áthatott szónoknak rhétori lendülete. Méltóságos szigor, elmés guny, éles dialektika és költői páthoz szerencsésen vegyültek egy elragadó egészszé a Széll Kálmán fejtegetéseiben. S mikor a semmi akadálytól vissza nem rettenő, minden ellenféllel szembeálló, könyörtelen szabadelvűség apothéozisában csucsosodott ki szónoklata, a lelkesedés mámorával köszöntötte s egyre megújuló fapsziharral ünnepelte Széll Kálmánt a képviselőház túlnyomó többsége.

A minap négyórás beszédben rettentően hosszú bünlajstromot tartott Széll Kálmán elé a néppárt vezérszónoka. Csak annyit akart e lajstrommal bebizonyítani az apát ur, hogy a néppárti báránykakat kegyetlen kedvteliséssel marcangolják szét országszerte a liberális farkasok. Két tucatnyi esetet ölelt fel a

lajstrom. De Molnár apát az eseteket nem ilyenekül szerepeltette, hanem példakul. Például az egész közigazgatás barbárságának, lelkeségének s törvénytelen erőszakosságának. S ebből a példatárból konstruálta meg az apát ur azt a vádját, hogy a közigazgatás országszerte büntetlenül üldözi mindazokat, akiknek politikai meggyőződése a kormányval ellentétes. Hát ennek a bünlajstromnak a visszaját fordította ki elsőbbed a miniszterelnök. Megoldotta a Molnár János példait azokkal a lényeges dolgokkal, amiket az apát ur felőlük elhallgatott; és e mivelet során kiderült a példákrol, hogy nem példák, hanem ráfogások és ferdítések. Valahány esetben törvénytelenre vetemedett az adminisztráció, a hibát mindig nyomon követte a megforlás. Nem igaz tehát sem az, hogy az egész közigazgatás rendszeresen üzi a törvénytiséget, sem az, hogy büntetlenül teszi ezt. Igaz csak az, hogy itt-ott történnék hibák, de ahol hiba történt, ott bekövetkezett a büntetés is. A bünlajstromot rongyokra tépte Széll Kálmán. S kárba vesztett az ultramontán mesterkedés, mely néhány adminisztratív visszaélés általánosítása révén meg akarta gyanusítani a közigazgatás jogérzetét, hogy szeplőt ejthessen a liberális kormányzat lelkiismeretére. A miniszterelnök nemes haraggal utasította vissza ezt a csuf taktikát s lángoló szavai a lelkesedés tapsorkanját váltották ki a szabadelvű pártból.

Aztán következett a beszéd klimaxja, amelyben Széll Kálmán a nemzeti lelkiismeretet szólaltatta meg a néppárti politika végcélja ellen. Az ultramontán sereg ártatlan orcával mondogatja, hogy csak a revíziót akarja. Csak a revíziót. Nos, Széll Kálmán megmutatta, mi minden kullog még e mögött a farizeusul igénytelen csak mögött: a vissza-

vonás, a testvérharc, a nemzeti haladás megakadása, az államrombolás és a sötétség. A revízió megbontaná a felekezeti békét s szenvedélyes meghasonlásokat vonna maga után. Pedig a nemzet a haladás útján csakis úgy tud előretörni, ha egységes marad. Szétforgácsolt erővel nem lehet dolgozni, munka nélkül nem lehet haladni. Amink van s amik vagyunk, azt mind annak a progresszív szellemnek köszönhetjük, amelyet a gondviselés a magyar nemzetbe beleoltott. Szellemi vívmányaink, erkölcsi javaink, anyagi értékeink egytől-egyik ennek a szellemnek a gyümölcsei. S a jövődében is haladnunk kell folytonosan inunk szakadtáig, ha meg akarjuk állani helyünket a népek kemény versenyében. S ennek ellenében mit akar a néppárt? Azt, hogy szakszükségletünk meg utunkat s ami erőnk van, azzal ne előre igyekezzünk, hanem egymást marcangoljuk. Csak ezt akarja a néppárt, mikor csak a revíziót akarja. Hadd duljon köztünk a testvérháború, mit bánják azt Molnár Jánosék? Ha a belső viszálykodás által meggyengített magyar társadalomra rátörnek ólálkodó ellenségei, ők ezzel nem törődnek. Nekik a revízió kell, csak a revízió. Nem kérdezik ők, kibírja-e a magyar nemzet azokat a szörnyű rázkódásokat, amik a felekezeti harccal velejárnak; ha romba is dől minden bástyája nemzeti létünknek, ha megmérgeződik egész társadalmi szervezetünk, ők erre ügyet se vetnek, csak jöjjön a revízió. A korszellem arra int, hogy legyünk egyek a haza szeretetében, a nemzeti munkában s népként felvirágoztatásában. A néppárt ellenben hadat izen a korszellemnek, rendszeresen zavarja a polgári békét s a felekezeti szenvedély üszkét dobja a társadalomba. Neki minden áron a revízió kell. Egy bomlatag nemzet s egy sorvadozó állam mélységes nyomora volna a

T Á R C A.

Az ipolymenti sárkány.

(A pilisi annalesekből.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Nőgrádi László.

Azt hinné az ember, hogy csak a mesében van sárkány. Mert csakugyan fura valami állat ez, könnyebb a fantáziával felfogni, mint kézzel megfogni. Bárha igaz, ami igaz, hogy egyszer a ludányi nádasból már huzták is kötéllel kifele. Dudás Jani is ott volt, ő is huzta. De hogy a harangkőtelet (mert csak ezzel lehet kihuzni, más egyéb elég a tüzés lehelletétől) ki kötötte rá, azt még Dudás Jani se tudta megmondani.

Huzták, annyi igaz; hogy ki nem huzták, ez is igaz; hogy sárkány volt a nádasban, az meg már ennél fogva egészen bizonyos. És ne legyen senki Tamás ebben!

— Mer' ugy van az, a hogy van lelkeim, mér' vóna sárkány, ha nem vóna, mér' mondanák, ha nem vóna igaz. Sokat teremtet az isten eszű, mászó bogarat, még legyet is, hát sárkányt mé' teremtetet volna. No? beszélhet akárki, akármit, a mi teremtet van, az vagyon s így sárkány is vagyon, Avagy mit' vacogna ugy a fogam most is? mondja Csura Julis.

— Igaz, igaz,
— Nem a sárkány vitte el Túzok Országbetet is? ki mondja, hogy nem? A lába nyomát se láttuk azóta élve a szegénynek, csak a holt testét, a hogy oda hajintotta a gonosz sárkány az Ipolyba.

Bizony nem szól senki a Csura Julis szava ellen, senki a faluban, ez is, az is bólogat a fejével, hogy ugy vagyon az. Csak Répás mester uram merészkedik ellenvetni, hogy ime már Kálmán király is mit mondott.

— Ez ám, mondja Csura Julis, Kálmán király mondhatta, mér' tán sohase látott, de látott a falu.

— Az irás is mást beszél.
— Az irás? tisztelem a betűt, de má' ebben nem mond igazat.

Es Csura Julisnak igaza van, — de az irásnak is, mert ime ott vagyon az annalesokban is a Patak Fáni esete . . .

. . . A szép Patak Fánié, a Patak Istvánné gyönyörűségei liliomáé, akire azt mondja Csálóka Péter, a falu nagyszű esőse is, hogy képes az oreája, akár a biblia, esuda a nézése, akár a szentkúti Máriáé, olyan himes a járása, akár a lepkek szállása. Hát olyan is volt. . .

A losonei ősi vásáron történt. Patak Istvánné is ott volt a szépséges liliomával kis tulipános ködmönkét venni nékie föltre. Szépet, fehér szatytyánból, aminőt csak Győri uram tud készíteni. oda omlót a karesu termetére, hogy se széles, se vastag ne legyen benne, csak éppenséggel olyan, mint a széiben ringó nádszál.

Hát itt történt, hogy a Győri uram sátrába éppen akkor ment be Dobróci Imre is, a kalondai molnár, mikor éppen alkudtak.

Hogy kiesoda Dobróci Imre ó kelme? A törönsi hegyoldalból kiabálják a tó rókák éjszákánként a kalondai malom felé, hogy a Stefan Mara pártája hova lett, meg a Drevnyák Borecsé, hát a Polenka Hanáé — ez se utolsó história. Hej, sokat tudnak a tó rókák, de még többet talán az ipolymenti bibikek. Egész nap egyebet se kiabálnak az Ipoly füzesei fölött szállva, mint azt, hogy ime — ni megint egy rózsaszálát hoz a víz a kalondai malom felől, bizony Dobróci Imre szakította le, a kalondai szép molnár. . .

Rátapad a Dobróci Imre szemé a szép Patak Fániára. Eppen akkor próbálja fel a tulipános ködmönkét. Nehezen megy, szétfeszül elől a vizitke,

le is pattan róla a kapos. Kibuggyan a fehér batiszt-kendő, meg egy kis csipet fehérség, olyan mint a leesett hó.

— Ej hógám, mondja Dobróci Imre s ő maga igazítja be a kis fehér kendőt, de cifra ködmönt vesz.

— Vennék csak vennék, ha drága nem volna, mondja Patak Istvánné, de mit szól az apjuk — uraknak való ez.

— No, meg ilyen virágszálnak, mondja s végig csusztatja kezét a karesu derékon Dobróci Imre.

Hát szép portéka is a ködmön, ugy áll Patak Fáni, mintha mondva készült volna rá. Behajlik a deréknál, meg kigömbölyödik felül, az ékes tulipánok meg elül-hátul olyan kíváncsan vannak rávarrva, hogy szinte törésükre nyulik az ember! . . .

— Remekbe készült ez, magyarázza Győri uram, a szaltnai gróf kisasszonynak, de hát vastag volt bele, csak rád való ez, mivelhogy teremni kell ebbe.

— Jó ez anyám, mondja Patak Fáni is, rég nem volt ilyen rám illős ködmönöm.

— Illős, illős, de drága is leszen, ha gróf kisasszonynak készült.

— Nem baj, kiáltja Dobróci Imre, fizetem a fölöt, — majd kimerézem, ha Kalondára győnek buzát örölni, a pilisi malom ugy se pítélz. Ugy-e elgyöttök, lelkeim?

Elmennék-e? már hogy ne mennének, mikor ilyen szives ember. — Jaj istenem, de szép is ez a ködmönke, mit szól a kényes Bodajk Anna, ha meglátja, gondolja Patak Istvánné.

— Jaj istenem, de szép ember ez a kalondai molnár, mondja magában Patak Fáni, jaj de szép is, jaj de jó is! Es ugy megdobog a szive, ha rá gondol. Akár el is sülyedhet a vásár, a ködmön se legyen akár az övé (csak amit Dobróci Imre megvett belőle), mert a szive, a szeme csak a kalondai szép molnárral van Patak Fániak tele.

reviziónak elkerülhetetlen következménye. Mind-egy, 6 mégis a reviziót akarja.

De a nemzet, istennek hála, egyebet akar. Élni akar a nemzet s békében dolgozni s diadalmasan tovább haladni. Féltekenyen őrzi tehát fiainak testvéri frigyét, amely záloga nyugodt fejlődésének s boldogulásának. Ezt az egységet neki a szabadelvűség biztosítja, amely összefoglalja az ország termékeny erőt s a nemzeti haladás televény talaját mivel megvelük. Ennek a céltudatos, önrzertes, tette és harcra kész szabadelvűségnek ragyogó apotheozisában csendült ki Széll Kálmán mai beszéde. Serkentést az ernyedetlen munkára s biztatást a fáradhatatlan küzdelemre merített e szavakból a vezére körül lelkesen tömörülő liberális párt. A közvélemény örömeit fog a Széll Kálmán diadalmas lobogóját ünneplő parlamenti többséghez szegődni. És meg fog valószínűlni a miniszterelnök gyönyörű ígéje: a szabadelvűség és a haladás úde levegőjében tömörülni fog ezentúl is a magyar nemzet, a magyar társadalom s a magyar állam. A mi hazánkon eddig sem fogott soha, ezuttal sem fog a reakció igézte.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, december 6.

Csak be kellett nyújtani az indemniyt s az általános vita ma befejeződött. És milyen szépen fejeződött be! A *Kristóffy József* okos beszéde s egy új honatya szűzbeszéde szinte elveszett abban a hatalmas akkordban, melylyel az általános vita befejeződött.

Ez az akkord: a miniszterelnök beszéde volt. *Széll Kálmán* egy hétig hagyta magára zuhogni a vádakát s ma méltán kérdezi az ország, hogy hol vannak a vádak? Valami varázslat dolgozik itten, mert a tövisekkel bélelt vádak virradóra kivirágzottak s csupa koszoru lett belőlük, ami böcsületesen illik a miniszterelnök homlokára. De hasonló lelkesedés, taps és ujjongás nem is hangzott egyhamar a t. Házban, mely a beszéd után azzal mutatta ki diadalalmorát, hogy a folyosón egyebet se kérdezett néppártiaktól és szébbeli Tamásoktól:

— Hát ugy-e, most már napnál világosabb, hogy Széll Kálmán ultramontán?

Pedig ez csak a hatalmas beszéd befejező passzusára vonatkozott, mikor Széll Kálmán tüzes hitvallást tett a hajthatatlan szabadelvűségre.

Hiába kérdezték Kóbból Gyuri, hogy összetalálkozik vele:

— Mit vegyek Fánikám, szívet-e vagy mit? Nem felel bizony rá, oda se néz, mert hát mi is ez a Kóbból Gyuri Dobróci Imréhez képest? — — —

Zug, zakatol a malom, Dobróci Imre ott áll a malom előtt. Egy idő óta (mióta a losonei vásárról haza jött) gyakran szokott a malom előtt állni. Előtte terül el a rét, fel egész Rapig, Darócig lehet látni. Bizony nem a sárguló rétet nézi, nem a sápadt ősi kikirieseket, hogy alázatokodnak, fonnyadó kelyhökkel meghajolva a hűvös szél előtt. De hogy is azt nézi, egész nyáron neki virít a rét, neki mosolyog a sok tarka virág, mit nézne most rajta? Fonnyadt ott, szomorú ott minden. Madár se száll, ha csak egy-egy árva varju nem, hirtelen áteszve a völgyön.

Több virág van bent a malomban. Ott kacarázik Brózik Panna Mulyadról: a két Gergely testvér is ott van, Magda meg Julis Tarnóceról. Virág a virágok közt, ékes rózsá a rózsák között mind a kétfő. Egyik szőke, a másik barna, az egyik bánatos lilium szelíd kék szemekkel (hej, ezek a szemek hajtották börtönbe Török Gyurit), szomorú areal, olyan mint egy haladókó pille; a másik perzselő szemmel, mint a tűz, esattanó piros, mindig kacagásra áll az ajka.

— Ugyan mit néz a majsztram uram a malom előtt? mondja a kis kerek Bodak Terka.

— Ha csak a rapí tornyot nem, feleli kacéran Gergely Julis.

— Ej, Julis, dohogja a vén Gubics Márton a szögletben, hátha mást néz.

Gergely Julis nem hallja a mély dörmögő hangot, felpittyeszi az ajkát, biztos ő abban, hogy Dobróci Imre csak a rapí tornyot nézi, mit is bámulna mást, mikor ő is itt van, kit is várhatna mást Rapról (van is ott valamire való fehér nép, Tarnócon is csak Gergely Julis az).

Befejezésnek ez a hitvallás illet legjobban és ennek kell kibangoznia az országba, a nemzet minden rétegébe. De politikai értéke és jelentősége volt az egész nagy beszédnek, mely a budget-kritikák mozaikszerű jellegéhez simulva: maga is négy különböző részre oszlott, bár ezeket a részeket együvé forrasztotta az az őszinteség, igazság és erős nemzeti érzés, mely a miniszterelnök egész politikai egyéniségét jellemzi. Hiszen ma is az egész Ház, még ellenfelei is csak helyeselni tudták, mikor Széll Kálmán Komjáthynek egy különben kiesi jelentőségű megjegyzésére önrzettel jelentette ki:

— Olyan embert ezen a világon nem talál a képviselő ur, aki azt állíthatná, vagy ha állítani meri, bizonyíthatná is, hogy én erről a helyről csak egyszer is mondanék olyasmit, ami a valóságnak és a tényeknek meg nem felel.

Hatalmas arányu, mesteri kézzel fölépített beszéd volt ez. Az általánosságokra általánosságokban, a konkrét esetekre ezekben tiszta világításba helyezésével válaszolt a miniszterelnök és az egyik módszer csak olyan hatásosnak bizonyult mint a másik. Vagy ki állhatta volna meg derült-ség nélkül, mikor Komjáthy Bélával szemben a maga nemzetiségi politikáját — miután előbb államférfiu komolysággal megvédelmezte, — játszi hangon is oltalomba fogta ilyenformán:

— Tavaly a képviselő ur azt mondta, hogy fészkelődnek a románok s ez az én bűnöm. Az idén meg azt mondja a képviselő ur, hogy a románok csöndesek, de ez nem az én érdemem.

Hát ez a játszi hang nem arádatott hatás nélkül, mert hiszen komoly nemzetiségi hitvallás előzte meg s a miniszterelnök az egész parlament osztalan helyeslése közben fejtette ki, hogy az ő nemzetiségi politikája az egységes magyar nemzeti állam politikája, amelylyel szemben Komjáthy csak egy jelszót tud hangoztatni: az aktív nemzetiségi politikát. Széll Kálmán mesterien szedte szét ezt a jelszót s midőn ugyanezt tette Kossuth Ferencnek a kiegyezési mű esődjét inkább markirozó, mint bizonyító kijelentéseivel is, igazán joggal mondotta ki végül:

— Kossuth és Komjáthy előbb le akarják rombolni a kiegyezést, aztán Komjáthy még el akarja törölni a nemzetiségi törvényt is s amikor így mindenkivel elrontották az ország dolgát, akkor akarják fölépíteni a nemzeti államot. Hát ebben az ország olyan egyszerű napszámosa, mint a felelős miniszter, bele nem mehet.

Fényes dialektikával vitatkozott azokkal, akik argumentumok helyett maguk is inkább dialekti-

kához folyomdottak. De már Visontai argumentumainak okokat szegzett elébe s amint a miniszterelnöktől másképpen várni sem lehetett, azzal az alkotmányos kijelentéssel fegyverezte le, hogy a gyülekezési és egyesületi jogot nem rendeltől, hanem törvénynyel fogja szabályozni. Ezt pedig nemcsak a többség, de az egész törvényhozás is csak helyesléssel vehette tudomásul. Viszont azonban, amit Visontai a csendörök visszaéléseiről mondott, nem hagyta a miniszterelnök megrostálatlanul. Sőt pontos statisztikai adatokkal mutatta ki, hogy a csendörök minden visszaélése megkapta a legszigorubb büntetést: szabadságvesztést és elcsapatást. Megtorlatlan visszaélésekről tehát nincs ok beszélni.

A visszaélésekről lévén szó, most már Széll Kálmán áttérhetett Molnár apát urnak bokkrétába kötött adalékaira.

— *Halljuk a sláger!* — nyugtalankodott a néppárt, mely érezte, hogy a miniszterelnök nem ok nélkül hagyta utoljára az apát urat.

S amit mondott, csakugyan sláger volt, ámbár a néppárt gunyosan akarta csak annak elismerni. Mert a miniszterelnök belement az egyes esetek megvilágításába és minden egyes adalékról kisütötte, hogy vagy csonkakép vagy torzkép. A főtisztelendő apát ur esetei végül két kategóriába illeszkedtek: az egyikbe tartoztak azok, melyek nem úgy történtek, ahogy Molnár őket elmondotta, a másikba pedig azok, melyek úgy történtek ugyan, de az apát ur elfelejtette a csattanót, hogy ugyanis a példás büntetés egyetlen ilyen esetben sem maradt el. A főtisztelendő ur tehát részben torzított, részben csonkított, csak éppen a teljes igazságra nem tudott ráhibázni, még véletlenül sem. S a miniszterelnök mégis beismerte, hogy lehetnek és vannak is visszaélések. Azt azonban már teljes joggal kérdezhetette:

— Tudnak-e nekem olyan esetet mutatni, mikor a visszaélést *palástolni* akartam?

S ha másban nem, már ebben a kétségbe nem vonható faktumban is meg kell látni a régi és új rend közti különbséget, melyet pedig éppen Molnár apát akart letagadni. A miniszterelnök azonban egyéb különbséget is tudott bizonyítani, esomóstud. S minden szava egy-egy bárd volt, melylyel a néppárti apát mesterségesen csoportosított eseteiből kivégzett egyet. És természetesen azokat a merész következtetéseket, amelyeket az általánosító apát az így konstruált esetekből levonni próbált. Így esett, hogy a tövisekkel bélelt vádak kivirágzottak s

Ki is üzen Gergely Julis a Sutor Panni fiától: Ha valjon gyön-e mán a rapí torony, hogy annyira lesi?

Dobróci Imre tudja, mire való az asszonyi kérdés, de hogy is ereszti el a füle mellett, megbecsül ő minden virágzását, hát még az ilyen virágok szép virágzását, mint Gergely Julis.

Ni, hogy oda setten mellé! Milyen ügyesen hajlik ölelésre a karja, az egyikkel Gerle Julist fogja, a másikkal Gerle Magdát beézi, de csak úgy, hogy Brózik Pannának is ráér megcsipni a kerek, esattanó piros areát (hja, sokat tesz a prakszis), mindenkinek juttat, ha mást nem, egy szíves tekintetet, még a Gubics Márton kőcos haju esitra unokájának is (kerek, formás már most is, hátha még harmadfüv esikő lesz). Még Telek Zsófia is beleköt, pedig hát most is ott az olvasó a derekán és szent asszony hiriben áll.

— Te Zsófi, mondja, eszem azt az eper szadát, mosolyog má' rám.

— Nem lehet majsztram, uram vagyon nekem (no bizony, hát Brózik Pannának, meg Gerle Julisnak nincs), ne esintalankodjék, ne is nevezzen Zsófinak, Telek Györgynél az én becsületes nevem. Vagy nem tudja kelmed?

— Hogy ne tudám, tudom bizony, hogy Telek Gyuri vitt el, tisztára egy esztendeje annak, akkor harapta el a kis ujjamat a fogas kerék orsója, mikor ezt meghallottam, mondja Dobróci Imre s egyet pöndörít a bajuszán (csakugyan nincs kis uja.) Telek Zsófi látja, el is pirul nyomban s egy kukkot se szól, mikor a majsztram megsimítja az areát (jó beszéli ő kelme az asszonyok nyelvét.)

De látszik, hogy most még sincs igazi kedve Dobróci uramnak. Jár a garat, kattog a nagy fogas kerék belekapaszkodva az orsóba. Zuhog a víz, csak úgy bömböl ki a nagy lapát-kerék.

— Mire való mindez, dohogja magában az öreg Dara Márton, máskor soha sincs viz ilyen-

kor. Oda is sompolyog a molnárhoz s úgy sugja neki:

— Majsztram uram, sok most itt a virág, forogjon-e a kerék?

— Forogjon hát, hogy menjenek innen.

— Szent atyám, sóhajtja Dara Márton, hogy menjenek ezek innen, Brózik Panna, Gerle Julis... nem esett még ilyen, mióta Dobróci Imre a kalondai malom!

... Mikor Gerle Julisék kifordulnak a malom udvarából, akkor fordul be éppen Patak Fáni az öreg Dobos László kocsiján.

Gerle Julis az ajkába harap. — No, hát ezt leste olyan nagyon, ezt-e, hisz e' pillisi lány, morogja magában, ezért forgott hát a malom!

— Csak hogy itt vagy lellem Fánikám, — mondja Dobróci Imre, — de régen is várlak.

Patak Fáni meg csak néz és azon gondolkodik, hogy hát itt lakik ez a kalondai széd molnár, ez a Dobróci Imre, akire annyit gondolt, hogy szinte bele is fájdult már a szíve. Bizony megszépült a vásár óta. S nincs annyifele virág a réten, amivel a Patak Fáni gondolatát ki lehetne színezni. Sápud is, pirul is, szólni is szeretne, hogy hozott ám valamit a vásári szíveséget a pénzen kívül, egy kis kosár piros almát, egy szép slingelt kendőt. Ugy csinálta, úgy hozta titokban...

— Járjon a kerék? — mondja Dara Márton, érti már a dolgot a vén imposztor.

— Ahogy *olyankor* szokott, — dörmög Dobróci Imre, — tudhatná má' kelmed.

Csikorgott, zakogott, a nagy kerék, lassan forogva, csak a víz szaladt sebesen el a zsilipek alatt... Ni, azok a huneut bibécek egész a malomig szállodnak, furegnak, kiabálnak. Mintha azt kiabálnák: ma szakajtott szép rózsát hoz megint az Ipoly vize...

Pedig nem vitt, hiába várták. Megörölték, meg is piltézték a Patak Fáni buzáját, föl is rakták a kocsi, el is mentek, még se vitt, Sőt im-

csupa koszoru lett belőlük, ami becsületesen illik a miniszterelnök homlokára.

Mikor még végül tiltakozott a revízióknak még gondolata ellen is, beszéde pedig tüzes szabadelvű hitvallásba hangzott ki: feltűzelve, ujjongással és ujjongva tüntetett az egész szabadelvű tábor. A helyjen senki sem maradt. Éljenzeve és gratulálva sietett mindenki Széll Kálmánhoz, aki két óras beszéde után mosolyogva és nyugodtan indult a folyósóra.

— Eljén Széll Kálmán! — tartott az ováció még sokáig a folyósón is.

Mikor pedig szünet után még az új rimaszombati képviselő, Török Gyula is elmondotta rövid beszédét, az elnök berekesztette az általános vitát.

S már csak Lukács László beszélt, a pénzügyminiszter. Sok mondani valója nem maradt, de kedves és elmésen bánt el azokkal a néppárti kritikuskokkal, akik a budget pénzügyi részét is felekezeti szemüvegen keresztül vizsgálták. Kivált Buzáth Ferencet csipkedte meg, a néppárti patikust, aki mindent *összevegyít*. S mert éppen Buzáth meglátáda a pénzügyminisztert, aki nem éppen hízogóan nyilatkozott a keresztény fogyasztási szövetkezetekről: hát Lukács László megtette neki a szivességet, hogy a kevésbé hízogó nyilatkozatot még erősebben megismételte.

— Mért nem beszél a zsidó szövetkezetekről? — kérdezte mérgesen Buzáth.

— Mert bizonyos urakkal ellentétben én nem beszélek arról, amihez nem értek! — felelté csöndesen a pénzügyminiszter, aki ezután röviden megvédte a budget realitását s elfogadásra ajánlotta.

A tulnyomó többség a két nagy beszéd hársa alatt örömmel fogadta el általánosságban a költségvetést s ezzel az ülés be is végződött.

Hétfélig most szünet van.

A képviselőház ülése december 6-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallián Béla.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Darányi Ignác, Pósz Sándor, Hegedűs Sándor, Cseh Ervin.

Legdrágy Károly a számszámadási bizottság jelentését terjeszti be az 1899. évi állami számszámadásokról.

Napirenden van

az 1901. évi költségvetés

általános tárgyalásának folytatása.

Kristóffy József szerint Visontai tégnap hiába tobzódott hatóságai atrocitásokkal, rendőri pikantériákkal, azok nem fogják elsütöztetni azt a ragyogó képet,

csudák csudája, Dobróci Imre, a kalondai szép molnár a zsillipeket igazítja.

— Ne menjen egy csepp víz se kárba, mind a kerekreke szaladjon, nem lesz nyitva többet alul a zsillip; fészket rakok, kis madarat hozok belé, mondogatja...

— Brózik Panna, Gerle Magda eljöttek a télen is öröletni (mert asszonyok dolga az őrés, a sütés, az ember a készet kapja). Egy hát buzát hoztak (jaj, de szivesen is). A kalondai szép molnár otthon se volt (jaj, de hiába is hozták).

— Hol van a májsztram, Dara uram?

— Pilisen jár, házasodik, a tavaszra, vagy a nyárra asszony kerül ide.

— Tán azt a csitrát veszi el, akit akkor lesett?

— Ugy lesz.

— Ej, no, örölje csak hamarosan azt a buzát. Hogy sietnek a lelkeim! Akárcsak Dobróci Imre Pilis felé. Maga hajítja a lovat, egyedül van. Tudja isten, mit gondolhat az ilyen falusi híres ember, akinek hét falu rétje teremte a szebbnél szebb virágokat, bimbó nefejejtől kinyitott rózsáig, mindenféle fajtát. Ki tudja, mit gondol most, arra-e, ami volt, arra-e, ami lesz: egy kis fehér fészket fehér asszonnyal, csiripelő verebekkel, kiabáló gyerekekkel.

Az a, az forog az eszében, hogy nem úgy lesz, amint volt, fehér lesz a háza, fehér lelkű asszony benne.

— Ugy leszen az virágfakadó tavaszra, — mondja magában, ha majd zuzmara helyett virágkelyhek tarkállanak itt a réten. Sok virág nyíljon, lombot ereszzen minden kis bokor, madár is danoljon, mert erre viszem haza, erre az én asszonyomat...

Kinyíltak a virágok. Lombot erszett minden kis bokor, még se vitte arra. Jaj, pedig de szeretted, — jaj, pedig de szeretted az a Patak Fáni.

Tavaszodott már az idő, Pilis felé ment

melyet a magyar kultúra fejlődése minden téren nyújt. Ezután az osztrák helyzetet foglalja ki és itt úgy találja, hogy Ausztria mindeddig egy pillanatra sem tért el az alkotmányos alapokról és a közönség azon kellekétől melyet a pragmatika szankció követel. Vitatja azt hogy a közönségeket még az 1848-iki törvényhozás is elismerte. Igaz, hogy a közönségek kezeli módja más lett 1848-ban, és más 1867-ben; a függetlenség párt szerinte téved, ha az osztrák parlament időszi zavaraiiban a közönségek megszűntetésére akar következtetni. Az osztrák alkotmányosság funkcionál; bizonyítja ezt az is, hogy jelenleg javában folyik a választási mozgalom Ausztriában. Beszéde további folyamán a kuriai bíráskodást veszi védelmébe a néppártól elhangzott vádakkal szemben. A választók betolyásának legveszedelmesebb neme az a szellemi betolyás, melyet egyes lelkesek gyakorolnak a választókra. Ezért kell odafigyelni, hogy az egyházi szertartások ne aljastassanak le korteszszközökké. A szabadelvű érdeme, hogy az oly nagyon megtámadott konceparagraffussal az egyház érdekeit védelmezte. Ezek után a választási reform kérdésével foglalkozik. Tagadja azt, hogy a népek minden szabadsága a választási jogban rejlene. Vannak más jogok is. Kívánatos lenne, hogy minden ember vegyen részt a közügyek igazgatásában, de csak azok, kik felismerik a közügyek igazgatásának fontosságát. Az irni-olvasni nem tudók nagy száma nálunk még mindig nagy akadály a tömeg választási jogba való bevonásának. Más államok is nagyon fájnak az általános választói jog behozatalától. Miért hozzuk tehát be éppen mi? A választói jog kiterjesztésének megvalósításánál a kerületi kiegyenlítését, a kisebb censzt tartja megzavartónak, az intelligens elemek többes szavazatát megfolytónak, de az általános választási jogot semmi esetre sem tartja összeegyeztethetőnek a nálunk divó patriarkális felfogással. Bizalommal követi a miniszterelnököt azon az uton, mely az ország fejlődéséhez és lelvirágzásához vezet. A költségvetést eliaogadja.

A miniszterelnök beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: Az egy hét óta folyó vita alatt mindenki azt a benyomást nyerhette, hogy a költségvetés átható és átfogó kritikájával alig foglalkozott valaki. A vita inkább mozaikszzerű volt, annyira, hogy a pénzügyminiszter alig talált feljegyezni valót, amire reflektálna. Annál többet talált szót. Különösen Kossuth, Molnár és Visontai beszédei nyújtottak neki sok anyagot, melyekre válaszonia kell. Kezdi Kossuth Ferenc beszédén, ki azért tagadja meg a költségvetést, mert az 1867-es alapon áll a kormány. Kossuth bizonyítja, hogy miért vált az 1867-iki alapokrossá. Ezek a bizonyítékok nem elég erősek ugyan, de ennek tárgyalásába nem akar belemerüni, mert az 1867-es alap folytonos megvitatása nem szolgálna előnyére a dolognak. Nem áll, amit Kossuth mond, hogy a király döntését a kvóta ügyében a törvény csak kivételesen engedné meg. A vámszerződést Ausztriával nem azért nem köthetjük meg, mert az 1867-es alap hiányos, hanem mert az ausztriai állapotok zavartak voltak. De éppen az 1867-es alap szilárdágát bizonyítja, hogy mégis fenn tudtuk tartani a vámközösséget. Nem áll az sem, hogy Ausztriában hiányzik az alkotmányos szellem. Az Ausztriában uralkodó sánalatos állapotok dacára mi fenn tudjuk tartani a közösséget és ha mi ilyen viszonyok dacára fenn tudjuk tartani az alapot, az bizonyítja, hogy az jó. Sokkal helyesebb az, ha a jövő küzdelmekhez szárazon tartjuk a puszkaporunkat, Kossuth határozati

javaslatát nem tartja helyesnek és kéri a Házat, hogy azt ne fogadja el.

Nézete szerint, ha ezeknek a bajoknak és azoknak a sajnos és szerencsétlen viszonyoknak a dacára, amelyek Ausztriában vannak, fenn tudjuk tartani az országot és a monarchia érdekében azt, amiről való gondoskodást az 1867. XII. törvények elöírt, ez nem azt bizonyítja, hogy az 1867. törvényekre nem lehet számítani, hogy az életképtelen, hogy a felett megkondult a lélekharang hanem igenis bizonyítja azt, hogy még ilyen viszonyokkal szemben is megállja a helyét, (Élénk helyeslés a jobboldalon.) bizonyítja azt, hogy gondoskodás van abban arról, hogy ne álljon be egy nagy közág, egy nagy szakadás és nemcsak bizonytalanág, hanem a bonyodal-maknak egy egész serege ilyen esetben. (Helyeslés a jobboldalon.) Lehet, hogy elő fog állni oly helyzet, de ma még nem állott elő, hogy Ausztriában nem fognak eleget tehetni azoknak a feltételeknek, amelyek az 1867. XII. t.-c. nem a közönségeknek, hanem a közönségek kezelésének módozatára néve előírt. Lehet, senki sem tudja, mi van megírva a sors könyvében, adja Isten, hogy az be ne következék. De lehet, hogy elő fog állni és ő meg van győződve, hogy akkor is meg fogjuk találni a módot, hogy az 1867. XII. törvényeknek nem féltetével és megsemmisítésével, hanem igenis annak megtartásával fogunk találni olyan intézkedéseket, hogy a pragmatika szankcióból folyó közönségek és közös kérdéseknek gondozását igenis a magunk önállóságának kidomborításával, a magunk és az ország érdekeinek megóvásával, meg fogjuk találni. (Helyeslés a jobboldalon.) Majd akkor meg fogjuk vívni a nagy csatát. Meg fogjuk vívni a nagy csatát és akkor a nagy elvek és a nagy állami szempontok esataja fog előállni. Hát mérközzünk akkor de addig tartunk meg erőnket, hogy minél jobban készen álljunk akkor a harcra és mindenki kellő erővel álljon egymással szemben ebben a nagy küzdelemben. (Helyeslés jobboldal.)

Komjáthy beszédével foglalkozik. Komjáthy beszéde síma gördülékeny, lágy volt, amelyet olvasva, az ember ebben a gömbölyű formában (Nagy derűtlenség.) sok fullánkot talál. Politikája a nemzetiségi kérdésben nagyon egyszerű, az az egységes magyar állam politikája.

Endrey Gyula: Tettekkell kell azt bebizonyítani!

Széll Kálmán: Mindenki ennek az államnak hü fia legyen. Ez sakkétele politkáknak, hogy jó adminisztrációkn egyelőn fog banni az ország minden polgárával, üldözni és megtorolni fog mindent, ki a magyar állam ellen igáz, eselekszik, tesz vagy ír. Ez nem trázis s ez nem tranzigálás. Bizonyítékok nélkül vádakat kovacsolni nem szabad. Ra tudna mutatni emberekre, akik nem mondják, hogy puha és lágy lett volna a magyar állam szuverénitása ellen megkísérelt tendenciák előfájásában. A helységnevek szóló törvényt épp úgy fogja végrehajtani, mint ahogy azt kezelte elődje. Ha azzal meg volt elégedve Komjáthy, kéri ezt a bizalmat a maga számára is. A nemzetiségi kérdés nem áll apró dolgokból, különösen nem áll oly apró kérdésekből, mint amilyeneket Komjáthy hozott ide. Csak két megfogható dolgot talált Komjáthy beszédében, amivel foglalkozni lehet. Azt mondja ő, hogy a nemzetiségi törvényt el kell törölni. Ilyen politikának nem hve. Megéltünk e törvényt eddig, megéltünk vele tovább is, ha szilárdan, okosan és kellő körültekintéssel bánunk vele. Németország példája, a lengyekekkel szemben tanusított magatartásával sem lehet ránk

Dobróci Imre megint. Akkor történt, hogy Terbelétnél utólré Bodajk Annát. Apró fehér ködmön volt rajta, épinséggel olyan, mint a Patak Fánié. Még a tulipánok is olyan szépek voltak, de ingerlőbbek s légingerlőbb maga Bodajk Anna.

Loes-posos volt az idő, mezteláb ment, fel is húzta a szoknyáját, csak bokáig, aztán hogy észre vette a kalondai szép molnár, egy csipatot feljebb. Bizony meglátta ezt Dobróci Imre, amint meg rá nézett Bodajk Anna, menten megállította a kocsi. Csuda ereje volt szemének (az annalesekben erről is vagyon írva.) Ugy villogott, úgy parancsolt, mintha mondaná: megfogok, igézetbe éjtek én mindent; álljanak meg azok a lovak!

Dobróci Imre fel is vette a kocsijára.

— Ne tapasd a sarat, elférünk itt ketten, — sziveskedék Dobróci Imre.

A mucsinyi hegyen kapaszoktad kifelé a lovak, zotyógós az út, körül köre ugrik a kerék. Hát ni, mintha oda ütődne a Bodajk Annához a Dobróci Imre feje. Tán, hogy a kocsi billeg? Nem, másodsor is oda hajlik, ott is marad... Eget biz az a esók, kétszeresen éget. Lopva van az vére, szivesen van adva. Patak Fánit lopják vele, — szivesen adja Bodajk Anna.

A mucsinyi kis csárdánál aztán leszáll Bodajk Anna.

— El ne kerüljön kend, itt szolgálok, — érti? mondja s csak úgy tűzel az arca, villog a szeme, beszél minden mozdulatja. De hogy is kerülül el, megáll most is kicsinyég, — visszafelé tovább. Jó a bor, meg szives Bodajk Anna is. Szakadoz bizony már a hajnal is, mikor hazafelé megyen. Mámoros a feje, zavaros a gondolatja. Patak Fáni jut eszébe, — de meg elfelejtü. Zug a feje, rázudul a vére s azt sugálja neki: nincs szebb rózsá, édesebb nővésü messze földön, mint Bodajk Anna. Jaj, de édes a esókja, kívánatos minden porékja —

— — Kubikné is látia, Csutakné is érösüti, hogy a mucsinyi csárdában szokott mulatni a Patak Fáni völégénye. Muzsika szól világos vir-

radtig, Bodajk Annát táncoltatja, a híres Bodajk Annát, három falu híres virágsszálat. Ezt tette már nem egyszer, nem kétszer, — van a dolgotban valami. O, a szegény Patak Fáni. Es hallja ezt Patak Fáni. Sirva mondja, sirva kéri Dobróci Imrét:

— Maradjon kend itten, majd elmegyen reggel.

— Áll a malom lelkem, — sürgös ám az utam. Kerülök, fordulok, oztán megint nálad leszek.

Sürgös ám az utja! Édes esókkal, puha karal a mucsinyi kis malomban Bodajk Anna várja...

— No, még egyet lelkem, Bodajk Anna lelkem, kiáltja Dobróci Imre, finom virágsszálam.

Megzendül a nóta, veri a cimbalmos, csak úgy zeng a csárdá.

— No, még egyet, csak egy fordulót, mondja Bodajk Anna, Patak Fánié má' kelmed ugys.

— Csak a tied, kacagja Dobróci Imre, ahány esókot adsz ma, annyit fordul az esztendő, annyiszor fakad újra virág fel a földbő, míg én Patakékhöz kerülök, mint vő. Valaki lesi, valaki hallja ezt az ablak alatt, Patak Fáni. Csak egy kis kendő van rajta, ahogy elszókött otthonról. Merre menjen most már, haza-e, vagy az Ipoly felé? Nehéz volt nagyon az a szó! Az Ipoly felé, a kalondai malomba.

— Megvárom ott, ne tagadhassa le, hogy itt vót, mondja magában Patak Fáni s megindul a kalondai uton.

Langyos szél fujdogál, virágokat költögető szellő, a bokrok közt járkál, mintha mondaná: keljete, keljetek illatos virágok, nyiljatok, nyiljatok fehér lilimok.

Elhangzik messze utána a muzsikaszó, nagyon fáj a lelke s érzi, hogy mégis nagyon szeret a szive.

néve mérvadó. Komjáthy e tekintetben nincs egészen jól informálva. Posen és Lengyelország helyzete egészen más, mint a miénk, azt a mi állapotunkkal összehasonlítani nem lehet. Komjáthy elismeri, hogy nálunk a románok most csendesebbek, de odakünn Romániában izgatnak ellenünk. Igaz, mindig voltak ilyen exaltáltak Romániában, de hogy Romániában ma az érület Magyarország iránt egészen más, mint volt annak előtte, az bizonyos. Ha mozognak a tulzók, abból is kovacsol vádat Komjáthy, ha nem mozognak, az se tetszik neki. Bizonyos azonban az, hogy a román izgatók a mai állapotot nem tartják alkalmasnak igazságszámára. Visszautasítja azt a vádat, hogy szülő költségvetés beszédében egy orosz utazó kiutasítására vonatkozólag mondottakat az orosz főkonzul megcáfolt volna. Ez nem igaz. Az a módszer, melyet a nemzetiségi kérdésben használnak, magyar megfélemlés magyar nemzet fejlődésének és felvirágzásának. Ha oly politikát követne, amelyet Komjáthy akar, az elforgatná az egész magyar államot. Majd ráter a Visszautasítás beszédében foglaltakra. Visszautasítás igen szorgalmas újságíróvalonak bizonyult. Ami a népgyűlések engedélyezésére illeti ez a kérdés rendeltetve rendezve van. A gyűlékezési jog igen fontos, nagy garanciája a közszabadságnak. Azonban ezt is szabályozni kell. Fontos állami és társadalmi érdekek teszik jogosultá az a szabályozást. 1898-ban, amikor az agrárszocializmus veszedelme igen nagy volt, keményebben kellett volna a kérdést. Ma a legkritikább esetben történik csak, hogy valamely felekezésként hely nem adnak. A belügyminiszterhez még senki sem fordult hiába. Akárhányzór engedte meg a belügyminiszter a néppártiak és szocialistákak a szolgabírólag betöltött gyűléseket. A Visszautasítás által felhozott két munkás panaszával szemben felsorolja, hogy a munkakerülő izgatókkal szemben járt el akként a hatóság.

A kifutást is enyhíti ott, ahol csak lehet. Felüggesztette számos esetben az elfrendelt betöltést is. Panaszokodott Visszautasítás az egyesületekkel szemben követelt eljárás miatt. Egészen szabadja az egyesületet nem lehet hagyni, mert akárhányzór becsapásokra szolgálhat egyes egyesületek alakításai. De nemzetiségi szempontból is megvizsgáláandók az alapszabályok. Csak a legkritikább esetben tagadja meg azonban az alapszabályok megerősítését. Felolvassa azon egyesületek címeit, melyeknek alapszabályait nem hagyta jóvá. Jobbára nemzetiségi egyesületek, melyek a magyar államiság szempontjából voltak elutasítandók. (Zajos éjenzés.) Foglalkozik azokkal a váddal, hogy a csendőrség brutálisak. A csendőrség kizárásáról mondtok nem tehetnek meg a valósnak. Egy statisztikai kimutatás szerint 1899-ben 230 csendőr büntetett meg, kik közül bántalmazás, inzulmanus bánásmód miatt 44 büntetett meg. Az idén is 20 ember büntetett meg ily vétségek miatt. Nem igaz tehát, hogy megtorlás nélküli maradnának az esetleg sajnósan előforduló büntettek. A csendőrség feladata magasatán áll. A gyűlések nem engedélyezése miatt is tett Visszautasítás szemrehányást. Csak természetes hogy a miniszterium a visszaélések elkerülése céljából a gyűléseket ellenőrizi, de mindig igazságosan és méltányosan történik az. A szociális kérdést nem tekintni minden tekintetben veszedelmesnek. Az hogy a szociálisztikus ügyeket az állami rendőrségi osztály ellenőrizi, a dolog természetéből folyik. Ennek a kormányának nem lehet a szemére vetni, hogy nem bírta érzékelni a szociális kérdések iránt, mert hisz a legutóbb letárgyalt törvények egész sorozata épp az ellenkezőjét bizonyítja.

Fel-felne az égre. Melyik az ő csillaga? Ragyog-e még, vagy csak a Bodajk Annáé?

Egési a szegény, belenyilall valami a lelkebe, jaj, de fáj is, jaj, de nagyon is fáj. Nem is megy már, eszelősen szalad; elhagyja az utat; nekivág a rétnak, hamar csak oda, — oda a kis malomba, ahol először mondta valaki, hogy nagyon szereti, hogy asszonyok oda őt viszi. Fehér ködök szakadoznak, szállnak fel a réten, le a völgyhajlaton, a merre szalad az Ipoly.

Amott zug a malom sötét topolyaták között. — Oda-e? Oda-e? — kérdi eszelősen Patak Fáni. — Nincs ott senki, a muszini kis eszár-dában mulat, akinek ott kellene lenni. Sir is, kacag is. — Gyerünk inkább erre, neki az Ipolynak...

... Dobróci Imre, hogy hazavetődik szürkülő hajnalban mámorosan a csóktól, szédülve a bortól, megint a zsilipet igazítja.

— Szabad már a madár, — mondja rekedt hangon, — szabad hát már a víz megint a zsilipek alatt. Hagy álljon a kerék, míg virágot szakajót a kedvem.

Nagyt tudal az ár, hogy felszakad alul a zsilip, örvénykarikába fordul, tajtékzik, kavalyog, fel is vet valamit, — avagy hogy valakit. Az arca halovány, szétcsapva a haja, úgy áll most is szerető ölelésre a karja.

— Te vagy Fáni, — Fáni lelke, kiáltja Dobróci Imre, hogy kerülész te ide? Utána hajol hirtelen. Megesuszik a padlón. Egy kis jajt se kiált, már ott van a Fáni karja közt, lent a kavargó, örvénylő víz fenekén... Alhat már a kerék, nyilhat már a virág, nem tőri le senki...

Es írja Szekeres uram bent az annalesben: „Mondják, Patak Fánit elvitte a sárkány, szűz vért kiszitta, azután az Ipolyba dobta... gyanus!” És ne kételkedjék még sem a Csura Julis szavai-ban senki, mert úgy vagyon az, ahogy van, — van sárkány lelkeim! —

(A néppárt dicsérete.)

Már most, t. képviselőhöz, át kell térnem arra a részére annak a mozaik képnak, amelyik felületében a legnagyobb helyet foglalja el.

Buzáth Ferenc: Halljuk a sláger!

Szóll Kálmán miniszterelnök: Fog eleget és komolyat hallani, nem ütöm el a dolgot ily módon és ez Molnár János t. képviselő ur felszólalása.

Molnár János t. képviselő ur engem az általános bizalmatlanság mellett még egy külön bizalmatlansággal is megtisztel. Hát én elodagom ezen megtiszteltetést és vizsgálom most már, hogy mi az, amivel a t. képviselő ur ezt a különleges bizalmatlanságot megokolja. A t. képviselő ur azzal okolja meg, hogy mint egy nagy adaggyűjtő, összegyűjti az esetek egész seregét, és abból egy képet hoz ide arról, hogy micsoda atrocitások folynak a közigazgatás terén, folynak a miniszterelnök égisze alatt és úgy látszik, helyesléssel, hozzájárulással. A miniszterelnök úgy érti jelszavát, a törvényt, jogot és az igazságot.

T. Ház! Adatoknak, eseteknek a felsorolása, helyes módszer: elismerem. Ebből kell képet alkotni. Helyes. De az a kérdés, hogy hű lesz-e hát a kép, amelyet az? Hű akkor lesz, hogyha az adatok és esetek a maguk jelentőségében és a maguk egészében véteknél fel, de torzkép lesz akkor hogyha az adatok és esetek egy bizonyos subjektív felölgéssel és tendenciával és talán majd lesszek szerencsés bebizonyítási, esonkán, nem helyességüköz képest és így ennek folytán eltorzítva véteknél fel.

Hát t. képviselő ur, mielőtt ezt tennem és bemutatnám ezen adatoknak azt a képet, amelyet én állítom azt össze, egészen becsületesen és objektíve, meg fog róla győződni Molnár János t. képviselő ur, — mondom, mielőtt ezt bemutatnám a Háznak, egy megjegyzést bocsátok előre: (Halljuk! Halljuk!) tájdom, van baj sok és visszaélés a mi adminisztráciunkban. De volt-e valaha adminisztráció a világon állami vagy törvényhatósági, községi vagy intézeti, virági vagy egyházi o.yan, ahol nem történtek visszaélések, ahol nem történtek hibák? A kérdés csak az, hogy azok a visszaélések, amelyek előfordultak, azok részéről, akik a dolgok élén álltak, megtorlásban és büntetésben részesültek-e, avagy palástoltattak és elintézték-e? Ilyen hibák és visszaélések fordulnak elő: igen, voltak ilyen visszaélések és a képviselő ur által felhozott esetek közt tájdom, ha nem is egészen úgy, de csakugyan megtörténtek. En egészen híven elő fogom azokat adni, de elő fogom adni azzal a helyességgel, amit a képviselő elhímet, ahol a képviselő ur nem egészítette ki a maga esetét úgy, amint, ahogy a tényállás megállapított, ott ki fogom egészíteni és ahol nem vonta le a következtetést helyesen és igazságosan, ott én feljuttatni fogom az eset történetét. Az adatok egész halmazát hozta fel. Nekem örökig kellene beszélnem, hogy mind-azt rekapituláljam és mindarra megadjam a választ, amit a képviselő ur felhozott. Nem teszem. Sokkal inkább kimérem a tisztelt képviselőház szives türelmét. (Halljuk! Halljuk!) De, gondolom, mikor azt a konkluziót vonja le. — Amire majd rátérek — amit levont, akkor nekem kötelezőlegem legalább megültsztrálni ezeket az adatokat és legalább rövid vonásokban odaállítani mindannyiját, egyet sem hagyva ki, úgy, amint aztán a dolog leolyt. (Halljuk! Halljuk!)

Először is a képviselő ur azt mondja, hogy Rákóczi István, rétségi főszolgabíró bántalmazta az ő megyei hajduját, Ruppnikot. Az én válaszom ez: A nevezett főszolgabíró ellen elrendeltetett a fegyelmi vizsgálat, és minthogy az a Ruppnik azt kijelentette, hogy olyan elbánásban, olyan tettelegességben részesült, amely bűnvádi eljárás alá tartozik, átadott az eset a járásbírósnak, a bűnvádi eljárásnak megindítása végett.

A 2-ik eset: Ruppnik Györgyöt és ifjabb Torma Jánost kintozták; hosszasan elmondja az esetet. Nem fogok a részletekbe bocsátkozni. Válaszom ez: Nem kintozták, Ruppnikot sem ifjabb Tormát sem legalább oly módonban, mint ahogy a t. képviselő ur előadja; hanem bántalmazták, a vizsgálat elrendeltetett. A kintázás nem derült ki, de az a Mészáros Erzsébet, aki mégis bántalmazta őket, 25 napi fogságra lett elítélve.

Harmadik eset: Csongrádon valami Mennesser nevezetű emberrel nagy kintázás történt. Ott a kintázás csakugyan megtörtént. A másik esetben csak bántalmazás volt. De mi volt a következtése? Mert a képviselő ur megáll és csak azt mondja, hogy kintozták, mintha erre nem történt volna semmi, a folytatást elhalgatja. Mihelyt a hatóság arról tudomást szerzett, a bűnös csendőrszervezőt nemcsak fegyelmi vizsgálat alá vette, hanem megindította ellene a haditörvényszék az eljárást és öt két évi és négy havi súlyos és súlyosított börtönrre ítélték, társát pedig, minthogy nem akadályozta meg a visszaélést, ami pedig kötelezőségében állott volna, hét havi súlyos börtönrre ítélték el.

Negyedik eset: Mád város jegyzője ellen panaszokat és vádatok említ meg a t. képviselő ur, amelyek a jegyzőnek hivatalos hatalommal való visszaélésére vonatkoznak. De itt megáll a képviselő ur és úgy tűnteti fel a dolgot, hogy ez történt Magyarországon büntetlenül. Nem történt büntetlenül. Hivatalos hatalommal való visszaélés vádja alapján az összes iratok áttették a sátoralja-új helyi ügyészséghez, ahol a jegyző ellen kriminális eljárás folyik.

Ötödik eset: Arvamegyéből a t. képviselő ur felhozta, hogy Kubicza Mátyas jászénicai bíró hivatalos hatalmával visszaélt. Aztán megint nem mond semmit. Pedig nem úgy van, nem odáig van, hanem az a bíró kereset alá vonatott, az eset alkalmából azonnal felüggesztetett és egy Bistrícán Mária nevű asszony ellen elkövetett súlyos testi sértés miatt — ez az egyik panasz — egy évi és hat havi börtönrre, két társa pedig hat-hat havi börtönrre ítéltetett.

Hatodik eset: Misis György nadapi jegyző árva-

pénzeket kezelt el, sikkasztott stb. A t. képviselő ur itt megállt. Megindított ellene a vizsgálat és hivatalvesztésre ítéltetett.

Azonkívül megindítottat ellene a hivatalos eljárás is. A nyolcadik eset az, hogy Meyer Viktor stracnai körjegyző okiratokat hamisított. Azonnal vizsgálat alá vétetett és az ügyészséget megkeresték, hogy ellene közokirathamítás miatt az eljárást megindítsa. Meyer Viktor állásáról lemondott, de azért az eljárás folyamában van ellene. A megtorlásról a t. képviselő ur nem szól. A nyolcadik eset: Kudalek Arthur család állása ellen visszaélést követett el. Azonban a családi állás ellen elkövetett vétség miatt hivatali állásának elvesztésével büntetett.

Méltóztassék ezeket a megtorló intézkedéseket a többi eseteknél is felhozni, nem pedig csak a visszaélést konstataálni. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

A gombosi plébánosnak az esetét, akinek fát Baumgartner esküi megrongálták, és a rezgő nyárfának a leveleit és ágait lerágták, bővebb tanulmány tárgyává nem tettem, mert nem érkezett hozzám jelentés, de ha érkezett volna, azt is megvizsgáltam volna. Azt mondja a t. képviselő ur: ilyen a magyar közigazgatás. Hát milyen? Nem tud arról a t. képviselő ur, hogy száz és százszor eszt intéztetik el hibátlanul? Ezeket az eseteket hozza fel, amelyekben, sajnos, legalább a legtöbben, a tényállás felállításában igaz van? De csak a bünt konstatació, nem folytatja tovább: a megtorlást, a büntetést elhallgatta egynek kivételével. Pedig bekövetkezett a büntetés, a visszaélés megtorlása teljes szigorral. Mit akar tenát a t. képviselő ur bizonyítani? Ebből lehet-e azt következtetni, hogy nem jog, törvény és igazság szerint vezetem a közigazgatást? Azt mondja tovább a t. képviselő ur, ha ilyen a közigazgatás a peritériokon, hát jó, mert talán a peritériákban nem hat el a belügyminiszter keze és szeme, de milyen borzasztó visszaélések fordulnak elő, talán hatályosabban vagy kitogástalanul működik a belügyminiszteriumban? (Halljuk! Halljuk!) Ugy mondia: így működik a belügyminiszterium. Megjédtem s vártam ezeknek a hivatalnak eseteknek a felsorolását. A belügyminiszteriumnak tavalyi ügyforgalma 140.000 numerus. Ezekből hármát hozott fel. Az egyik, amely, mint a képviselő ur mondja, a központi adminisztrációt jellemzi, mi történt Zsid községével. Zsid községben, mely Zalamegyében fekszik, kölcsönnek a felvételét határozták el, a vármegyé ezt helyben nem hagyta és rendellenesen jártak el. Ez ellen panasz tétetett és mégsem történt semmi. Hát bocsanatot kérek, az én aktám azt mutatják, hogy a Zsid községi körjegyző ellen megindított a fegyelmi vizsgálat és megtörtént a panasz folytatás mindaz, amit tenni lehet. Most Aisó- és Felső-Zsid községek folyamodtak a vármegyéhez, hogy hagyják helyben a jegyzőnek tavalyi intézkedését, ők visszavonják panaszukat én azonban mégis utasítottam a törvényhatóságot, hogy járjon el és eljárása alapján intézkedjék.

Lehet-e hat másképp eljárni? Lehet-e erre az eljárásra azt mondani, hogy itt nincsen igazság, hogy itt az embereket törvénykülvilági állapotba helyezik? (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

Jön, t. képviselő ur, a másik eset. (Halljuk! Halljuk!) Ez a másik eset, előadásának nagyon terjedelmes része s megengedem és koncedálom a t. képviselő urnak, ez olyan eset, a melyet sajnósan tartok, mert amint ő ezt helyesen adta elő, egészen helyesen — tényleg szabálytalanságok történtek. De illusztrálom kell az esetet, mert abból az a konkluzió, melyet a t. képviselő ur levont, mégsem vonható le. Ez az eset Szatmarmegyében történt. Szaniszlóban egy Kaiser nevezetű egyén el lett ítélve 200 forintra, azután 50 forintra és még 20 forintra, együtt 270 forint pénzbírságra, azért mert azt a szabályzatot, hogy a kénynt meg kell tisztogatni s a szalmát nem szabad az eresz alá rakni — mert az eresz alatt volt ám az a szalma — szóval, hogy 20 méterrel tovább kell rakni a háztól a szalmát és a szénát, és ki kell hordani a trágyát, áthágta és ennek nem tett eleget. A t. képviselő ur ebből aztán megkonstruálja a vádat, hogy ezt az embert elítélték ezen vétségéért 270 frtra, átváltoztatva huszonhét napi elzárásra és nem történt semmi; hajszála sem görbült meg az eljáró főszolgabíróknak, pedig a belügyminiszteriummal panasz tétetett. Hát abban a t. képviselő urnak igaz van és bármilyen nehéz is ezen helyről egy eljáró tisztviselőnek, akinek bírói esztimációja képezi eljárásának az indokát, az eljárást in merito helyteleníteni, én mégis annyira érzem az igazság érzetét bennem megmozdulni, hogy azt mondom, hogy bár a tényeket és körülményeket meg kell egybírni vizsgálni, hogy ez a büntetés túl ment azon, amit szabadott volna kiróni. Helytelenítem. (Halljuk! Halljuk!) Az az illető beadott egy apellációt a miniszteriumhoz, mert a főszolgabíró 270 forint büntetését átváltoztatta fogságra, talán érezte, hogy nagyon is sokat mért ki rá, 10 frtot számítva napjára — 27 napi fogságra. Erre felfolyamodás adatott be az illető részéről. Amint beadott a panasz, — talán a képviselő ur adta be — azon a napon, június 8-ikán, telegráfon elrendeltetett a büntetés beszüntetése. (Égy hang hallföld: De már megkezdte volt!) Elobb nem lehetett beszüntetni mert nem tuduk. (Derültség és helyeslés a jobb oldalon.) Mozgás a baloldalon.) Határozott és súlyos szabálytalanság forgott fenn az illető főszolgabíró részéről abban. (Halljuk! Halljuk! Mozgás és zaj a baloldalon.) — ezt konstatalem — hogy ő a büntetés kiállítására nézve halasztást adott 5 hónapra, októberre és később ezt megváltoztatta és májusban záratta be azt az embert. Mi volt ennek oka, majd megvizsgáljuk. Ez oly helytelen eljárás, amely súlyosbeosztás alá esik és a fegyelmi vizsgálatot megérdemelte s azt meg is indítom ellene. (Főkiáltások bal oldalon: Mikor? Egy hang: Azonnal!) Én tehát helytelenítem az ő eljárását meritorius részében és ebben is ezért utóbbi eljárásért a fegyelmi vizsgálatot ellene elrendelem.

helytelenem azt is — nem vonakodom kimondani (Halljuk! Halljuk!) hogy ezt a fogyni eljárást csak november 30-án fejezték be. Akkor elítélték az illető ízsólgariból fogyni uton. 'En, hogy az esetet megvizsgáljam — mert abban nem nyilatkozom, hogy ez az ítélet mennyiben alapos és mennyiben helyes, megrendelem az apellátát, — meg is történik. Ennyit az illető eljárásra nézve a vidéken. Most a központra nézve azt mondja a képviselő ur: Micsoda borzasztóság! Helybenhagyta ezt az ítéletet; leszállították ugyan 170 forintra, de borzasztó dolog ez: ennyire mégis elítéli azt az embert. Igaza van ebben így. De azt vagyok bátor megjegyezni, hogy ez a megállapítás csak formáságból történt. Azért történt ez így a belügyminisztériumban, mert a büntetést kiállította: elintézték, bejezett dologgal álltak szemben. (Derűtség a baloldalon), akit azonban rögtön kieresztettek, mikor megtudták. Hát, kérem, visszaadni a fogságot igen nehéz valakinek. (Derűtség, Halljuk! Halljuk!) En azonban azt is beismerem, hogy az eljáró ügyosztály — a kihágások osztálya, látja, hogy nem palástolok semmit — nem jól járt el és nem jól motiválta meg az ítéletet, mert nem kellett volna a megállapítást eszközölni, miután a dolog bejelezést nyert. A további eljárást be kellett volna szüntetni. Ez lett volna a helyes eljárás, de ezen dolog miatt azután azt a konkluziót levonni, amit a t. képviselő ur levont, nem lehet.

A harmadik eset, amit a t. képviselő ur felhoz, (Zaj bafelel. Halljuk! Halljuk! jobbfelől), a központra vonatkozik.

Itt aztán még megfűrészi konkluzióját egy direkt elemene intézett támadással, mondván, hogy most már tudjuk, hogy mit fog a miniszterelnök csinálni a választásoknál. Majd a mester ki fogja tanítani tanítványait, mert neki tanítványai vannak és így akar választatni.

A t. képviselőház ítélen a felett, hogy lehet-e ezen nemcsak éles de, határozottan állított, sőt imputációval emelt váddal engem illetni a következő esetben. (Halljuk! Halljuk!) A községi közigazgatási tanfolyamokban kineveztek egy embert, Jamriskát, és a kuria ezt az embert nemrég, csak most a napokban elítélte hivatalvesztésre és nem tudom, még micsoda büntetésre, mert a választási visszaélések emélen ellene megindított eljárás a bünteseleményt reábizonyította. A t. képviselő ur azonban nem járt utána jól az esetnek. Pedig aki így vádol, így következtet és sőtörleg teszi, kötelessége állításait részletesen megindokolni. Az eset az, hogy midőn én a képviselőház helyesléssel szerveztem a községi tanfolyamokat, nem úgy szerveztem azokat, hogy új állásokat kreáljak, hanem mindenütt az adminisztráció embereiből bizonyos csekély általányok, ugyszólván jutalmak fizetése mellett alkalmaztam az ország minden részében felállított tíz községi tanfolyamra egy pár száz embert. En ezt a Jamriska urat nem ismerem és is jel lett terjesztve, sőt aki felterjesztte, az sem tudja. Véletlenül történt meg hogy bekekerült az alkalmazottak közé egy ilyen ember, aki graválva volt mert hiszen elítélte még akkor nem volt. Mivel azonban a belügyminisztériumban megtudták, az illető urnak alkalmazása vissza lett vonva. Ezt nem mondta a t. képviselő ur, hanem hogy elítélték, azt így mondta és ebből aztán himet varrt, hogy én ilyen embereket alkalmazok, azok lesznek az én tanítványaim és azokkal így fogok választatni. Tehát nekem rossz szándékot imputál. Visszaazastom. Van-e ebben a vádhan csak egy csepp igazságérzet? Van-e ebben egy mákszerű objektivitás? (Felkiáltások jobbfelől: Nincs benne tisztesség!)

Aki így alapján sulyos vádját, az ne beszéljen igazságról. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy én az állam tekintélyét nem őröm meg, a magyar államnak tekintélyét lábbal tiprom és hagyom lábbal tiportatni. Mit hoz fel erre az igazán rémséges vádnak az igazolására, — mert ez az, mert magyar miniszterelnököt nagyobbal vádolni nem lehet, akár-hogyan hozza is elő és akár-milyen mosolylyal kísér is azt a t. képviselő ur, mert ez a vád súlyból nem fog levonni semmit. Bonhomival azt mondja nekem, hogy én a magyar állam tekintélyét nem őröm meg azért, mert megtörtént, hogy Onódon a zsinagógára lejuttek egy zászló, ameyen nem volt a magyar címer, hanem rajta volt egy csillag... hogy is mondják? (Felkiáltások jobbfelől: Mogendoved!) Igen, „Mogendoved!” (Halljuk! Halljuk!)

Hát én objektívabb vagyok, mint a képviselő ur és elismerem, hogy megtörtént. A község azonban levétette. A rabbi nem akarta levonni. Akkor megindították az eljárást és most a büntető törvényszék előtt áll a kérdés.

Hát, bocsánatot kérek, meri van egy ostoba, törvényt nem ismerő — mondjuk, ha már azt merészelte, — lábbal tipró, — mondjuk — az állam tekintélyét sérteni akaró, és mert a legmesszebbmenő határig akarok itt emelni, mondjuk, hogy...

Rosenberg Gyula: Ostoba!

Széll Kálmán miniszterelnök: ... buta ember, (Ugy van! Ugy van! jobbfelől. Derűtség.) aki ezért a maga büntetését elnyeri és megkapja, mert bűnvádi eljárást alatt van és nincs, aki őt akarja menteni, ezért én a magyar állam tekintélyét sérteni engedem? Lehet ezt megintolva állítani? (Ugy van! jobbfelől. Mozgás balfelől.)

A másik eset ez. Van a Király-utóában egy bolt, ott ki volt téve egy címer, amelyről le van véve a kereszt és helyette rajta van az a csillag, mogendoved. (Derűtség.) Hát, habár kisebb a dolog, de vádnak elsőrendű, hogy én mennyire nem veszem kicsibe a képviselő ur által felhozottakat, megneveztem hivatalosan, sőt többet is tettem, el is hozattam magamhoz ezt a híres objektívot (Derűtség) és azt láttam, hogy csakugyan korona van rajta, mert címer nincsen és ezen koronát oldalról két oroszlan tartja, — a magyar címerrel, oldaltól tudni, nem ilyen van — és ezen korona fölött azután ott van az a csillag, a mogendoved. A korona felső része egy kissé

hasonlít a magyar koronának felső részéhez, de egészen véve ez nem a magyar címer és nem a magyar korona.

Mindamellett, nehogy valakire azt a benyomást tegye ez, hogy merészkedik ember a magyar állam tekintélyét becsülni, a rendőrséget utasítottam, hogy ügyeljen ilyenre és intézkedjék a dologban. De ebből a kicsiny szunyogból elefantot csinálni akarás és azt állítani, hogy a magyar állam tekintélyét sérteni engedem, ez nem ezen képviselőház tárgyalásainak komolyságához való, hanem olyan vád, amelyet talán azon az oldalon lehetnek, akik elhisznek, de komolyan nem hisz senki. (Ugy van! jobbfelől.)

Ezeket az atrocitásokat hozta fel a t. képviselő ur. Én objektíve elmondtam mindegyikre a tényállást, a mint volt. Huszonhét konkrét esetet hozott fel a képviselő ur és én illusztráltam mind. Engedelmet kérek, szabad-e, bármily helytelenek, bármily visszaéléstestek, bármennyire gonoszok legyenek is ezek az esetek, bármennyire bűnösök az illetők, szabad-e ezeket általánosítani és ezekből az esetekből azt következtetni, mint a képviselő ur mondja, szöszent olvasom fel, (olvassa) hogy: „Magyarországon a tisztviselő nem történik azzal hogy ha a parasztot megsütik is. Magyarországon a tisztviselő — nem egy volt az a tisztviselő, akiről ő szólott, hanem általában — a népek a réme. Magyarországon a tisztviselőnek a haja szála sem görbül meg, ha egy szegény parasztot megsütnek vagy megfosztanak. (Nagy zaj. Felkiáltások jobbfelől: Gyalyat! Szégyen!)

Mandel Pál: Ez rágalom, Pader ur! (Ugy van! Felkiáltások jobbfelől: Rágalom!)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ugy a kérdést felállítani nem engedem, mert így a kérdést felállítani nem szabad. És most megfordítom a t. képviselő ur tételét. Azt mondta nekem a képviselő ur, hogy faktákat hoz-e ő és „ubi facta loquuntur, argumenta non vaient.” E mondatát én most jogosan fordítom meg a képviselő urra: „Ubi facta non loquuntur et taliter loquuntur, quid vaient argumenta?” (Élénk tetszés.)

A t. képviselő ur nagy lángot akar gyújtani; annak a tűznek nem volt lánya, annak a tűznek csak füstje volt sok, de nem volt meg sem a láng világa, sem tisztasága, sem ereje. A t. képviselő ur általánosít, a t. képviselő ur, nagyon sajnós, de büntetésben részesült visszaélésekből és bünteseleményekből megbélyegezte Magyarországot egész tisztakarát és vele engem is. Azaz meg akarja tenni. Nem engedem. Hát ha jónak tartja, tegye meg. De ha a t. képviselő ur azt akarja elhívetni, hogy ez igazságos és helyes, vagy megengedett eljárás, akkor nagyon csalódik. Tovább megyek. Azt mondja az irás: (Halljuk! Halljuk!) Egy artatánért száz bűnösnek kell megengedni, a t. képviselő ur nem teszi, mert a t. képviselő ur könyörtelen megfordítja a dologt (Felkiáltások: Pap!) és azt mondja: egy bűnösért ezreket kell elítélni. (Igaz!) A t. képviselő urnak ez az elárása nemcsak igazságos, de nem is keresztényi. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps.) Felkiáltások: Igaz! Ugy van! Kár, hogy nincs itt! Halljuk! Halljuk!) A t. képviselő ur vádoljon, ha tud bizonyítani. (Halljuk! Halljuk! Nagy mozgás. Élénk csenget.) Helyes, tiszte és kötelessége, mert ellenőrizni jött ide és ellenőrizni engem is. Tegye meg, de vádoljon akkor, amikor tud bizonyítani; és ne mondjon dolgokat ily általánosságban, az atrocitások esetét általánosítva és levonva a konkluziót az egész országra, az egész adminisztrációra, az első tisztviselőtől fogva az utolsóig. Ami ellenségeink öröme, (Igaz! Ugy van!) a jobb- és baloldalon) ugy akarja ezt világgá eresteni, ugy akarja a világra dobni, hogy azok esetleg citálják (Igaz! Ugy van!) és azt mondják, hogy ime, ez történik Magyarországon, hiszen egy magyar képviselő mondta. Ezért tartottam kötelességemnek megillusztrálni azokat az eseteket, (Élénk helyeslés.) egyenkint bemutatva, hogy a képviselő ur igaz eseteiket hozott elő, sajnos eseteiket, de nem egészen adta elő a dolgokat, nem adta elő azt, hogy minden visszaélés meglelt torolva, ami a megítéléshez hozzátartozik, ami nélkül igazságosan ítélni nem lehet.

Nagyon sajnálom, a t. képviselő ur, nem fogadhatom el annak a kioktatásnak többi részét sem, amelyben engem részesíteni akar. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy micsoda eljárás várható a választásoknál, hiszen a miniszterelnök ugy magyarázza és ugy vis-i keresztül az összesítéseket, hogy azok nem felelnek meg a törvénynek. Mindenekelőtt van szerencsém bemutatni a t. Háznak egy rendeletet, amelyet én bocsátottam ki a cenzusnak alapul szolgáló földadomány megatározására. Gondfom, a törvényt lekiismeretesebben szem előtt tartó rendelet Magyarországon még nem jelent meg (Élénk helyeslés.) ebben a kényes kérdésben, a választott összeírásának kérdésében. En akkor azt tettem, amit lekiismeretes meggyőződésémmel tennem parancsol. Nem tekintettem azt, hogy ennek vagy annak a személynek, ennek vagy annak a pártnak a javára szolgál-e; megtettem, mert ugy véltem, hogy rám a törvénynek végrehajtása van bízva és én azt becsületem kell, hogy végrehajtsam s ezt meg is tettem. Már most ezzel vádolhat engemet a t. képviselő ur, ha akarja, vádolhat, de ezt a vádat ugyan bizonyítani még kevesebb fogja, mint azokat az atrocitásokból folyó konkluziókat. Ezen választási összeírásoknak nem az volt a tendenciája, hogy a jogok megszorítottassanak, hanem igenis — öntudatosan tettem, mert a törvény parancsolta — az volt a tendenciája, hogy igazságosan, ugy, amint a törvény rendel, minden választó jogosultsága összeírassék és az eredménye az volt, hogy Magyarországon erre a választásra 117.000 választóval van több. Mikor a dolog így áll, nyílt homlokossal állok a t. képviselő ur vádjával szemben.

De a képviselő ur tovább megy; azt mondja, hogy azért ő még sem elégzik meg, semmit sem elégszék meg — nagyon nehéz volna a t. képviselő urat kielégíteni! — mert a Kuria így, meg amugy ítélt, a t. képviselő urnak nem elég, hogy engem meg-

vádolt, megvádolja a Kuria is. Hát azt is én befolyásoljam? Vagy pedig, amint a képviselő ur egy másik kérdésnél mondta, gondoskodni kell a bírói meggyőződés egységének megnyilvánulásáról. Hát én erről nem gondoskodom, én a Kuria semmiképp nem befolyásolom. (Helyeslés jobbfelől.), hanem én állok a törvény alapján és nem a képviselő ur, aki nekem azt imputálja, azt kínálja, azt ajánlja, hogy én a bírói meggyőződés egységének megnyilvánulását gondoskodásom tárgyává tegyem. Ezt én nem teszem.

A t. képviselő ur még egyet vet itt szememre, illetve a kormányzás szemére. Azt mondja, hogy hogy lehet azt a jogát a koronának, amelyvel bír a püspöki javadalmak adományozására nézve, akképben gyakorolni, mint a hogy most gyakoroltatik és tiltakozik, hogy ez adományozások ügye a a minisztertanácsban menjen keresztül, hogy a kultuszminiszter ellenjegyzésével történjék, mert szerinte azt a törvény a felség személye körüli miniszter ellenjegyzésének hatáskörébe utasította. Engedelmet kérek, a t. képviselő urnak ezt a tiltakozását, hogy tisztelettel kijelentsem, nem fogadom el. Tévdeni méltóztatik, a törvény nem mondja, hogy az ő felsége személye körüli miniszter ellenjegyezze. Az 1848: 111-ik törvény-cikknek 6-ik §-a — nem is citálom, csak ismertetem, hogy rövidtűsek — azt mondja, hogy mindazon jogokat, amiket ő felsége gyakorol, a kancellária és a helytartótanács utján polgári, egyházi, kincstári, katonai ügyekben, azokat mind a minisztérium utján fogja gyakorolni. A minisztérium áll pedig egyes miniszterekből és azoknak az 1848-iki törvény szerint is megengedett miniszteri tanácskozásából. Hát hívjuk így, ne mondjuk minisztertanács, mondjuk miniszteri tanácskozás. Ha még ugys volna, ahogy a képviselő ur mondja, pedig nem így van, hogy a felség személye körüli miniszter ellenjegyzést rendeli a törvény, még akkor is ezt a miniszterek tanácskozás tárgyává teszik és kell is tenniük azon szolidaritással fogva, melyben a kormány politikájának minden tény tekintetében állni kell.

De ugy nincs, amint azt a t. képviselő ur mondta, mert a törvénynek 7. és 21. §-a beszél a dologról. „Az érsekek, püspökök, prépostok s apátoknak és az ország zászlóainak kinevezése, a kegyelmezés jogának gyakorlása és a nemességnek, címeknek és rendeknek osztása, mindig az illető felelős magyar miniszter ellenjegyzése mellett egyenesen ő felségét illeti.” Tehát az illető felelős miniszter ellenjegyzése mellett. A t. képviselő ur összetéveszteti méltóztatik ezt a 21. §-t, mert a 21. §-től arról, hogyan kezelessék az ügyeknek az a sora melyet a 7. § az illető miniszter ellenjegyzése alá rendelt és azt mondja: „A 7. §-ban említett és egyenesen ő felségének fenntartott tárgyakat a személye mellé rendelt felelős magyar miniszter fogja a mellette levő álladalmi tanácsnokokkal és személyzetekkel kezelni.” Hát mit mond ez? Azt mond a kezeli, azt mondja, hogy azokat az ügyeket, melyeket az illető miniszter ellenjegyzése mellett ő felsége intéz, kezelni fogja az ő felsége személye körüli magyar miniszter. O is kezeli. O manipulálja tőle jön le. Bocsánatot kérek, a képviselő ur tiltakozása dacára, és ellenére bátrak leszünk ezután is ugy eljárni (Élénk helyeslés jobbfelől.), mert azt hisszük, hogy a törvény mellettünk szól és mellettünk szól a törvényes gyakorlat, mert ez a gyakorlat kezdődött 1848-ban; már pedig az akkori kultuszminiszterrel, báró Eötvös Józseffel, ki ezt a gyakorlat kezdte, nem lehetett féltelezni, hogy ne tudta volna mit ir elő a 48-as törvény. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.)

Hogy semmiről se feledkezsem meg, még csak egyre kérek kegyes figyelmet. (Halljuk!) Azt mondja a képviselő ur, hogy hall mindentféle vizsgálatokról, az ország minden részében, azután semmi sem következik be. mert nem hallja azt, hogy a visszaélések általában megtoroltatnak. A t. képviselő ur kiváncsian kíváncsian szerencsés kielégteni egy igen rövid kis kimutatással. Hogy a vizsgálatok folytán, de a különben is felterjesztett eseteknek megvizsgálása folytán, a minisztérium milyen szigoruan járt el, erre a következő adatok szolgáljanak illusztrálásul. 1899-ben letartogattott 93 fogyni ügy. Hivatalvesztésre ítéltetett 33, pénzbírságra 34, dorgálásra 15, felmentetett 7, nyugdíjazás miatt csak vagyoni felelősségre 2, vizsgálat folytatása elrendeltetett 10, megszüntetett 10; 1900-ban csak eddig letartogattott 99 ügy; hivatalvesztésre ítéltetett 33, pénzbírságra 27, dorgálásra 19, felmentetett 16, nyugdíjazás miatt csak vagyoni felelősségre 2, megszüntetett 1, döntés alatt áll 1. Fogyni eljárás el lett rendelve 1899-ben 44, 1900-ban 52 esetben. Ezekből a miniszterium által teljesített hivatali vizsgálatokból kitöltyőlag 1899-ben 24, 1900-ban 45 eset. Ott, hol elég sajnos, előfordulnak esetek, melyeket fogyni eljárás és üldözés tárgyává kell tenni, — ezen kimutatás szerint meg lehet a t. képviselő ur nyugodva — megtörtént mindez, amit a törvény nekem előírt és reám rótt.

Már most, t. képviselőház (Halljuk! Halljuk!), a t. képviselő ur engem vádol meg, rám zudítja azt, hogy én nem járok el jog és igazság szerint. Bocsánatot kérek, én a t. képviselő ur ellen most illusztrált és ilyen természetű nyilatkozatai alapján — jogom volna hozzá — nem akarom visszafordítani ezt a vádat. De egyet mondok, azt, hogy t. képviselő urtól ezt a leckét, ezt a vádat, amely, amint méltóztatnak látni, ilyen alakokra van fektetve, nem fogadom el. Nem fogadom el a t. képviselő urtól, akinek — és ne vegye tőlem rossz néven — politikai állás pontja, amőta a politikával foglalkozik, erősen felekezeti színezettel bír (Igaz! Ugy van! jobbról és a középén), azzal a felekezeti színezettel, amely annak az akciónak a keletkezésében, motívumaiban, céljaiban világosan felismerhető és amelyet nem tagadhat. A t. képviselő ur politikája felekezetiességen alapul. Aból táplalkozik. Ezt én — bárhol van is, bárnonnét jőjjön is — szerencsétlen dolognak tartom (Zajos tetszés), mert a felekezetiesség, amely különbséget akar tenni ember és ember közt, polgár és

polgár közt, minden intézményünk, állami életünk, egész társadalmunk teljes megreményezése vezet. (Zajos tetszés jobbról és a középben.)

Major Ferenc: Nem áll.

Széll Kálmán miniszterelnök: Attól, aki, ha névleg nem, de tényleg ilyen letelezést szervezeti állásponton áll, ilyen akciókat vezet (Igaz! Ugy van! jobbról), attól, boosánatot kérek, kitanítást arra nézve, mit tegyek jog és igazság szerint nem fogadok el. (Zajos helyeslés jobbról és a középben.) A t. képviselő ur azt mondja, csak reviziót akar. Csak! Egyebet nem. Tudja-e a t. képviselő ur, hogy mit jelent az a revizió? és mit jelentenek azok az egyebek, amelyek utána jönnek a reviziónak? Azok jelentik a választékokat közti egyetértésnek feladását. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Azok jelentik a vizsályt, az ország belbékijének a megsemmisítését. (Igaz! Ugy van! jobbról és a középben.) Ez jelenti ennek a társadalomnak a szétszedését, a honpolgárok szembeállítását és jelenti a magyar társadalomnak az atomizálását. És jelenti elfőrészt, szétrombolását mindazoknak a vívmányoknak, amelyeket a haladás minden országnak és az emberiségnek adott és a mi országunknak is adott, a országunk és az emberiségnek hasznára. (Élénk éljenzés, taps jobbról és a középben.) És az a „csak” és az az az egyebek, amelyek azután a „csak” után kolloznak (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.), a mi összes állapotainknak, a mi összes vívmányainknak visszajelentését jelentik az egész vonalon. Mi pedig Magyarországot visszafeljesztieni nem fogjuk engedni. (Élénk tetszés jobbról és a középben.), nem iogjuk engedni, hogy összeszorgorítsák ezt az országot, összeszorgorítsák ezt a társadalmat. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps jobbról és a középben.)

Major Ferenc: Csak gyönyörködjenek a liberálizmusban!

Széll Kálmán miniszterelnök: Mert ennek az országunk, hogy feladatait teljesítse, hogy jövőjét biztosítsa. Összes erőinek tömörülése van szükségére. (Tetszés a jobboldalon.) Erős, egységes társadalomra és arra van szükség, hogy a szabadelvű haladásnak vívmányai érintetlenül maradjanak s azoknak védelme és tetőzése alatt, tehát iriss levegőben és a haladásnak izzó tüzében tömörüljön a magyar nemzet, a magyar társadalom és a magyar állam. (Élénk tetszés és éljenzés jobbról és középben.) A „csak” és az az az „egyebek”, amelyek a „csak” után kolloznak, nekem nem kellene, azokból nem kérek és azok ellen küzdöm, amint küzdöttem mindig. (Hosszantartó, szünni nem akaró élénk tetszés, éljenzés és taps jobbról és a középben.) A miniszterelnököt mindenfelé üdvözzik.)

(Szünet után.)

Török Gyula: Az önálló vámtérület mellett szól, mert szerinte Ausztriával való egységünk alapja annak, hogy Magyarország közgazdasági helyzete ugyszólván elviselhető. Kijelenti, hogy mindenben hozzájárul pártja álláspontjához.

Elnök: Mithogy szólásra nincs senki feljegyezve, a vitát bezárja.

Lukács László pénzügyminiszter: Az általános tárgyalás alkalmával igen sok szép beszédet hallottam minden elközelíthető témáról, csak éppen az előirányzatról nem. Pedig ez a fontos. Polemizál Csavolszkyval, aki a költségvetést felületesnek és hiányosnak mondotta. Buzáth pláne személynestésnek mondotta azt. Nem akarja ezt a tómust bíralni, mert a hang csak a tartalom frisségét akarja fedezni. Az exozepia alkalmával mindent elmondott, amit elmondania kellett. A legérősebb vád, mely felhozott, hogy több bevétel eszközöket, mint a mennyi prelininálattot és abból következtetnek a költségvetés irrealitására. Ugyanezt mondott az előirányzatról, amikor nagy tulkiadások merültek fel években keresztül. A kormány főtekrvése oly költségvetés összeállítása, mely teljesen megrielel a valósnak. A jó költségvetés követelményei azok, hogy váratlan körülmények se hozzák zavarba az országot. A zárszámadási eredmények örvedentes fejlődéséből nem lehet vádat kovacsolni a kormány ellen.

Ismerteti a költségvetés összeállításának módoszlait. Az adókból eredő bevételek szorosan a zárszámadási eredményekkel állanak kapcsolatban. A kormány a legnagyobb óvatossággal jár el a költségvetés összeállításánál. Nagyon változhatnak az eredmények egy jó termésti és egy kevésbé jó termésti év különbsége által. A jó költségvetés összeállítása nagy nehézségekkel, nagy felelősséggel jár. Buzáth és Páder képviselők rosszhiszenének és tapintatlannak mondták szólnak a keresztény szövözetekről mondott nyilatkozatát. Az országos hitel-szövözeteket alapítása után az országban sok oly szövözeteket alakult, melyek az országos központi hitel-szövözetekkel semmiféle kapcsolatban sem álltak. Ezáltal az erők csak szétforgácsolódtak, és szólv ezért figyelmezteti előre az országot az ebből háramolható bajokra. Buzáth képviselő azt kérdezte tőle, miért nem nyilatkozik szólv egy egész hosszú sorozatról a kérdéseknél. Megrielel erre is. Azért nem, mert a Buzáth által feltehitett kérdések nem tartoznak reá, ő pedig nem tartozik azon emberekhez, kik iolyton oly dolgokkal foglalkoznak, amikhez nem értenek. Azt az üres vádakodást azonban nem fogadja el, hogy szólv az italmérsi engedélyek kiadásánál különbséget tesz a zsidók előnyére a keresztények és zsidók között. Ezt a leghatározottabban visszautasítja. Rátér Gajári Géza beszédére, melyben azt mondotta hogy ideiglenes deficittel is megbarátkoznak, ha az állam mennél több beruházást eszközözne. Ezzel szólv nem tudna megbarátkozni. A deficit megbénítja az ország gazdasági életét. Legjobb bizonyítja ezt az a herokus küzdelem, melyet nekünk a deficit megszüntetésére kellett kifejteni. Az általam beruházások nagy jelentőségét teljesen tudja méltányolni, de elhibázott volna mindenáron beruházásokat eszközölni. Ha mindent az állam csinálna, ez utját nyitná az államszocializmusnak. Nem minden

beruházás jövedelmező. Ilyen az utak készítése, melyeknek jövedelmezése csak később mutatkozik a gazdasági fejlődés növekedésével. Ne menjünk e téren tovább, mint a meddig az állam a saját erejéből a pénztári készletek segítségével mehet. Ujabb kölcsönök fölvétele csak deficiteket idézne elő, még pedig permanens deficitet. Végül Hegedűs Loránt beszédével foglalkozik. Amit Hegedűs az Ausztriában alkalmazott III. osztályu keresetiadó-tarjáról mondott, nem áll, mert az osztrák Reichsrath sem tette ezt a tarját magáévá. Behatóbban kíván azonban nyilatkozni a husadóról. A tisztviselői kar érdekében szólv sok mindent hajlandó megtenni, de a husadó megszüntetése alig segítene ezen. Ha a husadó megszüntetnék, az állam közel nyolc millióval venne be kevesebbet; ez a körülmény nem volna azonban döntő, hanem a baj az, hogy a hus ezáltal sem lenne előcsőbb. A négy filermnyi adótörles alig változtatna meg a 140 filermnyi átiagos husárt. Gyakorlati halással a husadó eltörlese nem bírna, — legalább a fogyasztóra nézve nem.

A husadó nem képez jelentékeny összeget egy tisztviselő háztartásában. Németországban sem a husadó eltörlese iolytán emelkedett a husogyszásztás.

Emelkedett, mert a jövedelem emelkedett hozzá, az adó ott sem törötetett el, csak az állam lemondott róla a községek javára. A gyufa-monopóliumot tanulmányozta, de az nálunk alig hozna valamit. A cigarettapapír-monopóliumtól sem várható valami jövedelem. Következeti ezt abból, hogy nálunk a kész cigaretták eladása évről évre növekszik. A közgazdasági reform alkalmával egyébként a husadót illetőleg azt akarja behozni, hogy a husadót mint állami adót szüntessék meg és engedjék át a községeknek. (Helyeslés.) Kéri a költségvetés elfogadását és azt óhajlja, hogy Magyarországnak ne legyen sohasé nagyobb oka panaszkodni a költségvetés irrealitását illetőleg, mint azért, hogy a zárszámadási eredmények kedvezőbbek, mint a költségvetési előirányzatok. (Tetszés a jobboldalon.)

(Szavazás.)

Elnök: Szavazásra boosátja a költségvetést.

Kubik Béla figyelmezteti a Házát, hogy nem határozatképes. Kéri a megszámlálást. (A jegyzők összeolvassák a Házát s konstaltálják, hogy 106-an vannak jelen.)

Elnök: Mintán a Ház szavazatképes, szavazásra boosátja a kérdést.

A Ház a költségvetési javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

A legközelebbi ülést hélfőre tűzi ki. Az ülés egy negyed 3-kor végződik.

II. A főrendiház ülése december 6-án.

— Kezdeté délelőtt 11 órakor. —

Elnök: Gróf Csáky Albin. Jelenti, hogy a közjogi bizottság megalakulván, elnöké Ernuszt Kelemen, jegyzővé Gáll Józsefet választotta meg, ugyancsak megalakult a közgazdasági és közlekedési bizottság is, amely elnöké Andrássy Aladárt, jegyzőjévé Böhm Zsigmondot választotta.

Báró Bánffy Dezso és Horváth Lajos mint a legfrőbb iogyeimi bíróság tagja, nemkülönben Böhm Károly, mint a közigazgatási iogyeimi bíróság tagja, leteszik a hivatalos esküt.

Gáll József felolvasta az igazoló bizottság jelentését, amely gróf Széchenyi Béla megválasztott koronáért az országzászások sorába iktatta.

Következik a közérdekv öntözösesatornáról szólv törvényjavaslat tárgyalása.

A törvényjavaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben vita nélkül elfogadták. Ugyancsak vita nélkül megszavazták a főrendeke ruma klenak h. é. vasut engedélyezéséről szólv törvényjavaslatot is.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés bevégezódik 1/4 órakor.

BELFÖLD.

A buogevita. A költségvetés általános vitájáról bevált a prognózisunk: rövid volt és nem túlságosan tartalmas. Annál terjedelmesebb lesz — ha tán nem is sokkal tartalmasabb, — minden valószínűség szerint a részletes vita, a hazabeszélesek megszokott alkalmatossága, amelyet most, az országgyűlés utolsó budgetvitájában, alkalmasint alaposan ki fognak használni a mandátum sorsáért aggódo honatyák. Baj nem lesz belőle, mivel a kormány indemnitvt vetett közbe és így az államháztartás minden megakadása nélkül lehet nyujtani a költségvetés vitáját. Az általános vita befejezése után háromnapos pihenője lesz a Háznak. A legközelebbi ülés hétfőn lesz, amikor a beruházásokról szólv törvényjavaslatot, azután az indemnitvt tárgyalják és csak ennek a két javaslatnak az elfogadása után térnek ismét vissza a költségvetésre. A részletes budgetvita tehát aligha kezdődik kedd vagy szerda előtt.

Tisza Kálmán ünneplése. Nagyváradi tudósítónk táviratozza: A város szabadelvű pártja Hlatky Endre előktele alatt négy gyűlést tartott, amelyen az elnök előterjesztésére lelkesedéssel elhatározták, hogy Tisza Kálmán hetvenedik születésnapja alkalmából monstre-küldöttséggel üdvözl s a küldöttséghez való csaladkozásra a város polgárságát pártkülönbség nélkül fel-

hívja. A küldöttséget külön vonat viszi el a jubiléns-hoz, szónoka Hlatky Endre lesz. Szunyogh alispán bejelentette, hogy a küldöttséghez a vármegye szabadelvűpártja is csatlakozik. A decemberi közgyűlésen Hoványi Géza és társai indítványozni fogják, hogy Tisza Kálmán a törvényhatóság is üdvözzölje. Kurländer azt az indítványt terjesztette elő, hogy a főútoát Tisza Kálmán-útoának nevezzék el.

A Molnár János egyik esete. Molnár János ama beszédében, amelyre ma Széll Kálmán választott, nagy szerepet játszott Domahidy Elemér szatmárnegyei főszolgabíró esete is, aki egy Kaiser András nevű néppárti földművest többrendbeli kihágás miatt magas pénzbüntetésre ítél, amelyet az illető megfelelő szabadságvesztéssel váltott meg. A miniszterelnök ma nyíltan kijelentette, hogy az ítéletet túlszigorúnak találja. Mi itt csupán annyit kívánunk konstaltálni, hogy Domahidy főszolgabíró a nevezetessé vált márkai eset óta valóságos céltábjá a néppárt áskálódásainak. Az a Kaiser nevű paraszt egy néppárti kolompós, akit Domahidy nem azért büntetett meg, mert vele szemben kihívóan viselkedett, hanem a községi előjáróság följelentése révén és miután a följelentés alaposságáról a csendőri vizsgálat adataiból meggyőződött. Ez ügyben a főszolgabíró urtól nyilatkozatot kaptunk, amelyből kiemeljük a következőket: „én soha nem kérdeztem tizenegy év óta járásomban, hogy polgártársaim melyik templomban dicserik istenüket s minő politikai irány hívei. Én tisztviselő vagyok s egy-orma mértékkel mérék mindenkinek. Járásum a meggyőződés szabadelvű nyilvántásának kis hazája; mint tisztviselő azonban rendet, a törvények és szabályrendeletek iránt feltétlen engedelmséget s magam iránt tiszteletet követelek.” A főszolgabíró ismételen hangsúlyozza e nyilatkozatban, hogy Kaisert nem bosszúból büntette, csak példát kívánt adni a rend és közbiztonság fenntartására.

Orvosok a miniszterelnökéi. Az állami elmeogyintézetek orvosai nevében ma nagy küldöttség tisztelettel Széll Kálmán miniszterelnökéi. A küldöttséget Horánszky Nándor országgyűlési képviselő vezette; dr. Babarcsi-Schwartzter Ottó udvari tanácsos rövid beszéd kíséretében ányujtotta az országos elmeorvosok fáradságos munkáját. Széll Kálmán megjegyezte, hogy a memorandumot, amely főleg az állások rendszeresítését sürgeti, figyelembe iogya venni. A küldöttség tagjai voltak: Dr. Babarcsi-Schwartzter Ottó udvari tanácsos. Laufenauer Károly, Moravcsik Ernő Emil, Schafery Károly egyetemi tanárok, Bolyó Károly a lipótmezei, Oláh Gusztáv az angyalföldi elmeogyintézet igazgatói Molnár Károly, Epstein László, Salgó Jakab iorvosok, Borosyó-Lukács Béla, a nagy-kállói, Konrád Jenő a nagyszabem tébolydák igazgatói és Sarbó egyet. m. tanár.

Háromszék vármegye akciója. Háromszék vármegye tudvalevőleg eliratot intézett a képviselőházhoz és a miniszterelnökékhöz a nemzetiségek egyenjoguságáról alkotott 1868. évi XLIV. t. c. módosítása érdekében. Háromszék vármegye alispáni hivatala most ezt a feliratot lelkes hangu körirat kíséretében megküldötte az ország valamennyi törvényhatóságának azzal a felhívással, hogy hasonló akcióval támogassák feliratukat.

Háromszék vármegyében a megyei közgyűlés alkalmával dr. Bene István és társai tették meg a nemzetiségi törvény revíziója tárgyában a kezdeményező indítványt. Ezt a vármegye közgyűlése magáévá is tette és olyan értelemben talán kívánatosnak a revízió keresztjűvelteit, hogy az egyes nemzetiségeknek megengedjék ugyan saát anyanyelvük használatát akkor, amikor a közhatalóságokkal csupán szóbelileg érintkeznek, azonban a hatóságokhoz intézett beadványokban valamint az egyes hatóságok, hivatalok és hivatalos testületek, mindennemű hivatalos eljárásában, intézkedéseiben és bármiféle hivatalos irataiban és jegyzőkönyveiben kizáróla, csakis az állam hivatalos nyelvének, tehát a magyar nyelvnek használatát tartja egyedül megengedhetőnek. A nemzetiségek egyenjoguságáról alkotott törvények kimondja ugyan, hogy Magyarország államnyelve a magyar, azonban ezenkívül megkülönbözteti az anyanyelvet, községi és törvényhatósági ügykezelei és jegyzőkönyvi nyelvet és ezek használatát a nemzetiségi vidékek szerint a törvény keretén belül megengedi. A hatóságok azonban még ezt a kérvényt sem hajtják végre pontosan, annál kívánatosabb tehát, hogy a magyarság érdekeit újabb szigorubb és pontos rendelkezésekkel biztosítsák és megvédelmezzék.

A székeslőváros közönsége Háromszék vármegye köriratát a ióvárosi tanácsnak adta ki, hogy a kérdés kellő tanulmányozása és a szakbizottságok meghallgatása után tegyen a dolog értelmében megkölt javaslatot.

As országgyűlési szabadalvú párt vasárnap este 7 órakor érkekezletet tart. Tárgyai: A beruházásokról szóló törvényjavaslat és a horvát kiegyezési provizórium.

KÜLFÖLD.

Krüger utja.

Budapest, december 6.

Transvaal igazának ősz vándor-apostola már elhagyta Németország földjét, melynek a népe oly meleg rokonszenvvel fogadta s császára olyan fagyos ridegséggel utasította el. Berlinben ugy vélekednek, hogy a hivatalos Németországnak Krügerrel szemben tanusított eme magatartásáról egyre jobban kiderül, hogy legalább is hiba volt. A birodalomgyűlésen interpellálni is akarnak e kérdésben és Bülow kancellár állítólag nem is bánja, ha módjában lesz nyilatkozni. Azt a magyarizációt kétségtelenül elfogadják a németek, hogy Németország semmi szín alatt sem avatkozhatik bele az angol-boer viszályba, de azt már bajosan fogja a kancellár a birodalomgyűléssel elhitethetni, hogy Krügernek a császár által való fogadása Németország beavatkozását jelentette volna. A sajtó nagyobb részének fejtegetéseiből az a benyomás nyerhető, hogy Krüger elutasítása teljesen fölösleges sérelem volt Transvaal elnökével és a német nép rokonérzéseivel szemben; mert az udvariasságban el lehetett volna menni legalább annyira, hogy Bülow kancellár fogadta volna a császár helyett azt az aggastyánt, akit annak idején I. Vilmos császár mint fajrokont, II. Vilmos pedig a híres Jamesontávirattal tisztelt volna meg.

Köln, december 6.

Krüger elnök ma délelőtt háromnegyed 10 órakor a közönség lelkes tüntetése mellett Hágába utazott.

Berlin, december 6.

Ideérkezett jelentések szerint Krüger elnököt Hágába utaztában különböző pályaudvarokon, nevezetesen Oberhausenben, Düsseldorfban és Arnheimben lelkes óvációkban részesítették.

Levenaar, december 6.

Krüger elnök délben ideérkezett s a pályaudvaron a délafrikai köztársaság amsterdami követé s a németalföldi boer-bizottság tagjai fogadták. Az egybegyűlt nagy néptömeg az elnököt zajos óvációkban részesítette. A levenaari polgármester üdvözölte Krüger a vendégszerető Németalföldön. Üdvözlőbeszédében, melyet ismételtlen félbeszakítottak a tetszésnyilvánítások, a polgármester kifejezést adott ama kívánságnak, vajha az elnök útjának megvolna a kívánt eredménye és végét vetné a háborúnak.

Krüger köszönetet mondott a rokonszenv nyilatkozataiért és hangsúlyozta, hogy a boerok ügye igazságos ügy. Köszönetet mond a németalföldi népeknek. Holland mindig az igazság ügyének harcosa volt. Meg van győződve, hogy a hollandok szimpátiája szívből jön. Krüger így fejezte be beszédét: Csak választott bíróság segíthet a boerokon. Testvérek, nővérek, kérjétek mindnyájan istent, hogy indítsa meg az államfők szívét. Harcoljatok velünk imáitokkal és isten meg fog hallgatni bennünket.

Hága, december 6.

Az első kamara határozati javaslatot fogadott el, amely szerint a kamara Krüger elnököt szívélyesen üdvözi.

Hága, december 6.

A második kamara mai ülésének elején az elnök felhatalmazást kért arra, hogy Krüger, aki ma érkezik Hágába, a kamara nevében üdvözölje és a kamara rokonszenvéről biztosítsa. A kamara nagy lelkesedéssel adta meg a kért felhatalmazást.

Brüsszel, december 6.

Kölnből jelentik, hogy a hatalmak csak azért nem foglaltak állást Krüger európai útja alkalmával Transvaal mellett vagy ellen, mert meg akarták várni, milyen eredményre jut majd az elnök Vilma királynővel a tárgyalások folyama alatt. Ezeket a tárgyalásokat valószínűleg holnap tartják meg. Transvaal földje lakóinak magatartása bizonyos egyedül: Harcolni fognak ezek mindhalálig.

HIREK.

Nászajándék.

Krüger Pál, a transvaali köztársaság szomorú elnöke, felhasználta rövid párisi tartózkodását, és nászajándékot rendelt egy ottani ékszerésznél a kis hollandiai királynőnek. Sokat törhette a fejét valami illő ajándékon, míg végre rendelt egy gyűszűt, és meghagyta, hogy néhány nappal a lakodalmom előtt küldjék el Vilma királynőnek az 5 nevében. Sokat irtak már a hetvenöt éves aggastyán naiv, rusztikus lényéről, egy kicsit le is jártattak, különösen a franciák a mértéktelen ünnepléssel. Oom Paulnak keresztelték el odahaza, mint Uncle Pault ünneplők a franciák; a külföldi képes lapok százszor is hozták a képét, nyugodt, békés, szelíd arcát, szájában kurtaszárú pipával. De minden elkeresztelésnél és minden rajznál jobban illusztrálja Pali bácsit ez az utolsó ötlete. Mert hiába, hogy szinaranyból verik a gyűszűt, hiába hogy Vernon mesteri vésője ékíti miniatúr rajzokkal; Krüger Pál, a transvaali köztársaság elnöke gyűszűvel kedveskedik Hollandia királynőjének. És a sok ajándék között, amelylyel a figyelmes államfők megörvendeztetik majd Vilma királynőt a násznapon, aligha akad párja Pali bácsi gyűszűjének. Mert Hollandia királynője a maga országában ur élet és halál fölött, legfőbb hadura a maga hadseregének, legmagasabb fóruma az igazságot keresőknek, és csak a délafrikai köztársaság naiv lelkű elnökének juthat az eszébe, hogy a hollandiai királynő elvégre is asszony, jó lesz neki gyűszűt küldeni ajándékba. Ez az ajándék, amelyen mosolyogni fognak széles e világon, Pali bácsi eszejárása szerint stilszerű. Talán azon sem csodálkoznék, ha egy szép napon beállítana hozzá a postás egy apró csomag, amelyben Hollandia királynője egy hálóspikkával lepi meg Pali bácsit, amelyet az ő gyűszűjével himzett. És ez a fenséges egyszerűség szomorú mosolyra derítheti csak a gondolkozókat, mert még gondolnának is fájdalom, hogy éppen ezekre a nagy gyermekekre szabadította rá a véleden Rhodes Cecil urat és az angol diplomatákat. És ez a nagy gyerek, aki gyűszűvel kedveskedik egy uralkodó királynőnek, akit az államháztartás minden gondja egyedül terhel, most azért jár Európában, hogy diplomáciai tárgyalásokat folytasson az európai udvarokkal. Szegény Pali bácsi!

Budapest, december 7.

— BUDAPESTI NAPLO. November 30-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter 400 koronás alapítványt tett a mentőegyesületnél, amelynek szakközegei legutóbb 53 erdő-őrt oktattak ki az élelmetés teendőire.

— A szerb követ kihallgatása. A király, mint nekünk Bécsből táviratozzák, ma délben külön kihallgatáson fogadta Krisztics új szerb követet és átvette megbízó levelét.

— Beteg hercegnő. Adelgunda bajor hercegnő hetek óta nagybetegen fekszik a höhenschwanguri kastélyban. A hercegnő állapota fokozatosan rosszabbodik és az orvosok szerint felgyógyulásában nem biznak.

— Kápolna-avatás a követségi palotában. A napokban avatták föl a pétervári osztrák-magyar nagykövetség új kápolnáját, amelyet Lichtenstein herceg, volt nagykövet, áldozatkészsége létesített. A felavatáson a nagykövetség egész személyzete és az idegen diplomácia számos tagja is résztvett. Másnap misét mondtak az új kápolnában a cár felgyógyulásáért.

— Krupp konkurrensel. Ez esseni ágyúöntő a maga szakmájában egyedül állt eddig. Most konkurrensel akadtak, akik nála tanulták ki az ágyúgyártás mesterségét. Két fiatal mérnök ez. Már építik is gyárukat Essenben, de csak a tavasszal hozzák üzembe.

— Zemplén vármegye Kossuth-szobra. Zemplén vármegye közönségének bökézségéből Sátoralja-Ujhely városa művészi szobrot fog kapni: Kossuth Lajos szobrát, amelynek költségeire 20.000 koronát szán a vármegye. Ezt a jelentékeny összeget nem éppen mindennapi módon teremtik elő: veszik a vármegyénél levő letétek kamataiból, szükség esetén pedig pótdólból fedezik. Bizonyára az első szobor lesz ez, amelynek költségeit pótdólból teremtik elő. A közönség, amely így önmagát megadóztatja egy szobor emelése céljából, ékes tanúságát adja annak, hogy Magyarországon elevenen él a nagy magyarok kultusza. A határozat mindenütt lelkesedést keltett, a főispán is hozzájárult s most már remélhető, hogy Kossuth századik születésnapján leleplezik a szobrot Sátoralja-Ujhelyen.

— A talált gyermekek új védőnöje. A Fehér Kereszt Országos Lelehelőegyesület Stelánia főhercegnő leköszönése után védőösszonyának Klotild főhercegnőt, József főherceg feleségét választotta meg. Az egyesület elnöksége a megválasztásáról szóló oklevelet tegnap nyújtotta át az új védőnőnek, aki kijelentette, hogy ma meglátogatja az intézetet. Az egyesület tüzoltó-utcai telepe ünnepi díszet öltött erre az alkalomra.

A főhercegnő fogadására megjelentek az egyesület igazgatójának és választmányának a tagjai, köztük: Dániel Ernőné báróné, Hegedűs Sándorné, Hugonay Bólané grófné, dr. Kovács Gyuláné, dr. Neumann Arminné, dr. Böke Gyuláné, Regele Róza, Ziperovszky Károlyné, Vajda Károlyné, Földiák Gyuláné, továbbá Tabódy József királyi kamarás, elnök, dr. Szalárdi Mór igazgató-őrvoros, Bánóczy József titkár, Pápay Ferenc káplán, pénztáros, Barabás és Salgó főtisztviselők, valamint az orvosi kar tagjai.

Klotild főhercegnő Szirmay Sarolta grófnő udvarhölgy kíséretében délelőtt tizenegykor érkezett meg. s a bejáratnál Tabódy József elnök lelkes szavakkal üdvözölte. Beszédé végén pompás bokrétaírt nyújtotta át a főhercegnőnek, akit az egybegyűlt megjeleneztek. A főhercegnő ezután a kápolnába ment, majd sorra járta a rendező-szobákat, a hivatalos helyiségeket és a kórtermeket, ahol a gyermekágyas asszonyok közül többel nyájasan beszélgetett. Nagyon tetszett a fenséges asszonynak a mintaszerű rend és tisztaság. Megnézte a konyhát is, ahol pompás ebéd készült. Szemléje után beírta nevét a vendégeknyvbé s átvette a lelehelés új naptárát. Tabódy elnök bucsubeszédére a főhercegnő ezeket mondta:

— Nagyon örülök, hogy láttam ezt a szép intézetet, ahol minden olyan kifogástalan. Köszölké velem, hogy mit tehettek az egyesület érdekében s én mindent meg fogok tenni. Remélem, hogy védőnkésem alatt az intézet még inkább virágozni fog!

Lelekes élelkezés hangzott föl, mire a főhercegnő szives bucsuzás után, udvarhölgyével kocsiá ült és visszatért budavári palotájába.

— Beteg püspök. Kiss Áron református püspök, mint Debreceából telegrafálják, nagy betegen fekszik. Családjá aggódik az ősz püspök életéért, de az orvosok biznak a beteg felgyógyulásában.

— Szabó Endre felolvasása. Kiváló írónk, Szabó Endre, az orosz viszonyok alapos ismerője, — mint egy lőcsei táviratunk jelenti, — az ottani Szabad Lyceumban ma délelőtt érdekes felolvasást tartott az orosz irodalmi és társadalmi viszonyokról. A díszes hallgatóság lelkes óvációval jutalmazta a tartalmas és vonzó előadást. A felolvasás után gróf Csáky Jenő főispán Szabó Endre tiszteletére lakomát adott.

— A Vörösmarty-szobor alapja javára Steiner József 10 koronát, Spitzer Gyula 2 koronát B. S. 2 koronát küldött be hozzánk. Ez adományokkal gyűjtésünk eddigi eredménye 3347 korona 50 fillér.

A Vörösmarty szoborbizottság huszas munkabizottsága holnap, pénteken délután 3 órakor az Otthon-kör elnöki termében ülést tart.

— Bornemisza Bertalan temetése. Bornemisza Bertalan közigazgatási bírót ma délután fél 3 órakor kísérték örök nyugalma helyére, általában, nagy részvét mellett. A végítzségessen megjelentek dr. Wekerle Sándoron, a közigazgatási bizottság elnökén kívül Lathóczy Imre másodelnök, Kogler, Székely és Szvircsányi tanácselnökök, dr. Farkas Zoltán, dr. Vályi László elnöki titkárok s a közigazgatási bíróság tagjai kivétel nélkül. Fél három órakor hozták le a lakásból a remek koszorúkkal borított ércokporsót az udvarra, ahol a halottat Nagy Dénes segédlelkész szentelte be. A szertartás alatt a ferencvárosi pébánia férfikara adott elő megható gyászdalokat, amelyeknek elhangzása s újabb beszentelése után a szerencsétlen véget ért bíró holttestét elszállították örök nyugalma helyére, a Kerepesi-úti temetőbe.

— A Petőfi Társaság folyó hó 9-én vasárnap délelőtt 10 órakor a Magyar Tudományos Akadémia első emeleti termében felolvasó ülést tart. Tárgyak: 1. Jézus és Hillel rabbi, írta és felolvassa dr. Hatala Péter r. tag. 2. Köntemények Bartók Lajostól, előadja Somló Sándor r. tag. 3. Részlet a „Léha világ” című pályanyertes színműből, Prém József r. tagtól. 4. Föl és le a Dunán, írta és felolvassa gróf Zichy Géza r. tag. 5. Folyó ügyek.

— **A pápa.** Mint egy római távirat jelenti, a *Messenger* arról értesül, hogy a pápa egy idő óta a szent érvén való megerősítések miatt és a beállott hideg évszak következtében nem jól érzi magát. A rendes ájulásán kívül az utóbbi napokban még fájdalmi is voltak testének azon a részén, ahol két esztendővel ezelőtt megoperáltak. Orvosai, Mazzoni és Lapponi tegnap és tegnapelőtt meglátogatták. A *Messenger* még arról is tud, hogy a pápa fájdalmi esillapítására egy kis operáción esett túl. Az orvosok néhány napra nyugalmat ajánlanak a pápának, de azért a pápa állapota nem ad okot az aggodalomra. A Stefani ügynökség a *Messenger* közlése az jelenti, hogy a pápa tegnap *Diconstano* olasz püspököt fogadta és az előtte való napokon is fogadott. A késő éjjeli órákban még a következő táviratokat kaptunk.

Róma, december 6.

A Stefani-ügynökség jelenti: A pápa egészségi állapota nagyon jó. A pápa úgy mint eddig sok kihallgatást a. i. anélkül, hogy kifáradsa. Körülbelül egy hónappal ezelőtt megsértette ballábának egyik ujját. A dolog úgy történt, hogy egy kissé nehéz tárgyat, amelyet meg akart fogni, kicsuszott kezéből és láoára esett. A pápa senkinek sem szót a dologról, de mivel néhány nap óta járásközben fájdalmat érzett, magához hívatta *Lapponi* és *Mazzoni* tanárokat. A pápa most kitűnően van. A két évvel ezelőtt megoperált helyen csak teljesen behegedt sebhely maradt vissza.

Róma, december 6.

A pápa ma *Parocchii* bibeort a szent-sir-rend küldöttségével, továbbá msgr. *Mac-Neill* és más előkelőségeket fogadott. Holnap a Szent Péter templomba megy ő szentsége.

— **Csatai Zsófi árváinak.** Egy előkelő urintól, aki lapunk előfizetője, Csatai Zsófi árvái részére ma tíz koronát kaptunk a következő levél kíséretében:

Igen tisztelt szerkesztő ur! A *Budapesti Napló* mai számában hivatkozás történi Rejane asszony gyűjtésére. A nagy művésznőnek sikerült *Boldog percek* címen egynéhány nap alatt ötvenhatezer frankot művészárvának összegyűjteni.

Próbáljuk meg mi is!

Azt hiszem nincs Budapesten ember, akit Csatai Zsófi, a korán elhunyt nagy művésznő meg nem kacsagatott volna s akinek nem szerzett volna derűs, felejthetetlen percek. E *Derűs percek* emlékére itt küldök tíz koronát. Ha még oly csekély adománnyal is, de járuljon mindenki hozzá filigránra, hogy a művésznő árváit a nyomor elől megmenteni segítse. Szerkesztő urnak mindig tisztelő híve

R. J. né.

Egy nemesen érző szív gyöngéd megnyilatkozása ez a levél, amelyet örömmel adunk közre. A magyar hölgyközönség, amely már annyi szép és kegyeletes ügyet segített sikerre, bizonyára követni fogja ezt a nemes példát. A *Budapesti Napló* készséggel áll rendelkezésére a nemeslelkű adakozóknak és köszönettel nyújtgatta a legesekélyebb adományt is, amely a felejthetetlen Csatai Zsófi árváinak sorsán könnyíteni óhajt.

— **Tizenhárom tuat dísznőből.** Clevelandból jelentik ezt a kedves kis történetet. Mark Hanna, a sokat emlegetett szenátor és népszólok Mayneből, egy Dunlay nevű asszonytól levelet kapott, amelyhez egy tizenhárom tuat dísznőből szóló számla volt mellékelve. A levélben nagyon érdekes dolgok vannak:

— Őn — írja a jó asszony — bizonyára szemérmetlen nőnek fog tartani, amiért az a kérés batorodom önhöz intézni, hogy a mellékelt számlát kiegyenlits. En szegény mosónő vagyok, az uram napszamos. Mind a kettőnknek erősen kell dolgoznunk, hogy öt kis gyermekünket eltarssuk. Tegnapelőtt hárminchat dísznőből vettem, darabját öt centiével, noha máskor drágábbak. Azalatt, míg odajáram mosásba, az öregemnek, akinek nem volt éppen munkája, meg kellett volna főznie ezeket a hőlmitakat. Amikor a lábak már ott voltak a tűzön, meghallja, hogy őn a városban van és beszédre készül. Anélkül, hogy kötelességével törődött volna, az uram fölkerelkedett, hogy őnt beszélni hallja. Persze azután sokáig odamaradt s amikor este hazajöttem, a szép dísznőből egészen el voltak főve. Csupán csak őn volt ennek az oka, pedig két hétig is elélhetünk volna abból a sok dísznőből és annak is oka volt, hogy az urammal veszekedtem és ezért verést kaptam tőle. Reményem, hogy legálább a káromat téríti meg.

Az Őn alázatos szolgálója:
Chr. Dunley.

Igy szól a levél, amelyet Mr. Hanna nagyon figyelemmel elolvast s végül alaposan kikacsagta magát rajta. Tükörének arra a kérésére pedig, hogy vajjon válaszoljanak-e rá valamit, ezt felelte:

— Igen, küldjön a jó asszonynak két dollárt és írja meg neki, hogy tiszteltem.

— **Hálózás.** Tegnap délután temették el *Percezel* Elemért a Ludovika-Akadémia ifjú növendékét. Az elhunytat *Kisfaludy* tábori felkész szentelbe a Ludovika-Akadémia udvarán. A koporsót azután társai feltették a gyászkoocsra és megindult a gyászmenet,

amelyet az első honvédezred zenekara nyitott meg; utának *Sárkány* Károly hadapród vezetése alatt egy diszszázad honvédnövendék, a koporsó után pedig az elhunyt atyja, *Percezel* tábornok és *Nyíry* ezredes, a Ludovika-Akadémia parancsnoka haladt a tanári karral, végül pedig az Akadémia összes növendékei.

— **Elosalt gyermekek.** A Domokos-gyerekeket, akiket tegnap délbén egy ismeretlen nő elcsalt az iskolából hazajövet szüleiknek a lakása elől ma délbén megtalálták. *Monorra akadtak rá a kis ártatlanokra.* A szülők — mint említettük — abban a hitben voltak, hogy egy elbocsátott cselédjük vitte őket magával, bosszúból; ez a feltevés azonban nem bizonyult valószínűnek, mert a három apróságot egy *Walter Ilona* nevű cselédeány csalta el, azzal a szándékkal, hogy eladja őket. A kétségbeesett szülők, jó barátaikkal együtt egész éjszaka tivő tettek a fővárost s még Újpesten és Rákospalotán is keresték a három elveszett gyermeket, de nem akadtak a legkisebb nyomra sem. Az egész fővárosban nagy feltűnést keltett a hármas gyerekszüktetés s reggel és egész délelőtt temérdek ember kereste föl Domokosékat, hogy megtudjanak valamit az eltűnt gyermekek sorsáról. Délig azonban még nem volt semmi eredmény s a kétségbeesett szülők már le is mondták a reményről, hogy elveszett gyermekeiket viszontláthassák. Tizenkét óra után végre egy detektív jelent meg az elcsigédgt embereknek.

— Jó hírt hozok, megtalálták a gyermekeket!

— Élnék? Ez volt a szegény, megtört asszony első kérdése.

A detektív azután felvilágosította őket, hogy a monori esendőrtől táviratot kapott a főkapitány-ság, hogy a monori vasuti állomáson letartóztattak egy *Walter Ilona* nevű cselédeányt, aki a három Domokos-gyerekekkel onnan tovább akart utazni Ceglédre. Domokos az értesülés után azonnal kiutazott Monorra, ahol azután megtudta gyermekeinek kalandos sorsát. *Walter Ilona* az iskola előtt beszédbe ereszkedett az apró gyermekekkel s hazáig kísérte őket. Mikor azután látta, hogy az inasgyerek, akit értük küldtek az iskolába, előre ment az út felé, mindenféle ígéretekkel rábírta a gyerekeket, hogy menjenek vele sétálni. A rossz lelkű leány a városigbet vezetete a három Domokos-gyereket s ott a kis fiúról lehuzta ujdomatuj tőlkabátját és eladta. Az így szerzett pénzen cukrokat vett nekik, s Kőbányára vitte őket, ahonnan vonattal Monorra utazott velük, egy öregasszony rokonához. Ennél az öregasszonynál tölötték a gyerekek az éjszakát *Walter Ilonával* együtt. Ez a bestialis teremtés reggel azután kiszedte a két kis leány füléből a függőket, eladta s így szerzte meg a pénzt, hogy Ceglédre utazzék velük. Ki is vitte őket a monori állomásra és már jegyet váltott Ceglédre, amikor az állomáson lévő esendőrtöknek feltűnt, hogy a cselédeány egyedül akar elutazni a három gyerekekkel. De megolvasták már a fővárosi újságokat is, amelyekben hírlí volt adva a Domokos-gyerekek esete. Kérdőre vonták a leányt, aki kis habozás után bevallotta, hogy a gyerekeket Budapestről csábította el s az volt velük a szándéka, hogy eladja őket. Az egyiket Ceglédre akarta hagyni a nővérénél, aki ott cselédeskedik, a másik kettővel pedig tovább akart utazni, hogy gyermekeik len házaspároknak eladja őket. A esendőrtök természetesen rögtön letartóztatták a leányt s tavrítálag értesítették az esetről a fővárosi rendőrséget. Domokos még délután visszahozta három kis gyermekét Budapestre s szinte leirhatatlan az az öröm, amelyet a már végleg kétségbeesett anya érzett, amikor elveszettek hitt gyermekeit viszontlatta. *Walter Ilonát* is Budapestre hozták a gyerekekkel együtt s átadták a királyi ügyészságnak.

— **Kauciózáselegés.** Bécsből telegrafálják, hogy ott ma letartóztatták *Kapuscha* Konstantint, egy szépirási iroda tulajdonosát, mert vagy 30 alkalmazottjának körülbelül 32.000 koronára rugó kaucióját elsikkasztotta. Érdekes, hogy *Kapuscha* huzta létre a *Krügernek* szánt és tegnap leleplezett ajándékot.

— **Hírdetés mint nászajándék.** Orosz földön kipattant a nászajándék legújabb fajtája, az újsághirdetés. Az újítást az öletes feltaláló igen előkelő nász alkalmából próbálta ki és a kísérlet sikerült, remélhető tehát, hogy a retornak mihamarább szük lesz az orosz birodalom. A *Novoje Wrenja* című neves orosz lap kiadójának a leánya férjhez ment *Mjassedon* Ivanov közlekedéssügyi miniszterhez. A boldog örömapa soká törte a fejét, hogy mivel lephetné meg a miniszter-vejt, végre aztán különös ideája támadt, mit meg is valósított. Vejének elküldte a *Novoje Wrenja* egy számát, amelyben egy hirdetési oldal üres volt. Egy levélke aztán megmagyarázta, hogy az üres oldal hirdetéseinek ünneppai díjait adja nászajándékul az ifjú párnak. A miniszter, aki a gyakorlati dolgokhoz meglehetősen vonzódik, — azt írják az orosz lapok, — megörült a különös ajándéknak. És másnap már hozzá is látott, hogy minél drágább hirdetésekot helyezhessen el a nászajándékára.

— **Botrány egy iskolában.** Abban a sajnálatos ügyben, amely tegnap délután a Dohány-utcai elemi iskolában lejátszódott, ma mindkét fél nyilatkozik. *Bozsán* József vasuti tisztviselő, a megvert gyermek apja kinyilatkoztja, hogy beteges, vézna kis fiát tegnap délután kékre verve, úgy vitték haza, s ő, aki különben is tifuzos lábzan feküdt, a szenvedélytől elkapatva rohant az iskolába, ahol a tanítót, *Bartalus* Andrást arculütötte. Azt nem ismeri be *Bozsán*, hogy a tanítóra kést rántott volna. Ezekkel az állításokkal szemben *Kiss Béla*, az elemi iskola igazgatója beadványt intézett a fővárosi tanáshoz, amelyben elmondja az eset történetét. A beadvány szerint *Bozsán* József berontott az osztályba és *Bartalus* Andrást tanítót arculütötte, majd pedig, mikor a tanító — aki a beadvány szerint rendkívül esendés, szerény és művelt ember — védelmi állásba helyezkedett, kirántotta zsebkését s talán leszurja a tanítót, ha a gyerekek sirva az igazgatóhoz nem szaladnak. Elmondja a beadvány azt is, hogy a fiú édesanyja megkérte a tanítót, hogy tartsa szigorúan a fiut s ez a szigorúság a tanító részéről abban nyilvánult, hogy a fiun, mert ez tankönyvet otthon felejtett, egyet ledátott. A fővárosi iskolaügyi osztály már ma délelőtt gondoskodott róla, hogy a megsértett tanító elcételt kapjon. Az igazgató jelentését ugyanis *Faller* Ferenc iskolaügyi tanácsos hivatalból alküldte a királyi ügyészséghez, a büntető eljárás megindítását kérve. De maga *Bartalus* Andrást tanító is panaszt tett megsértője ellen s megbízta már dr. *Késsy* Árpád ügyvédet, hogy képviselje őt a bíróság előtt. A dolgoknak ilyen stádiumában tartózkodunk attól, hogy a sajnálatos afférban véleményt nyilvánítsunk, mert a törvényészi vizsgálat lesz hivatta kideríteni, hogy melyik fél előadása felel meg a valószínűségnek. Ennek felderítése előtt pedig nem akarjuk sem a bántalmazott tanító erkölcsi érzületét megsérteni, sem az apa eljárását — aki a saját állítása szerint súlyos felháborodásában eselekedett — elítélni. A bántalmazott tanító különben engedelmet kért a tanáshoz, hogy működését más iskolában folytathassa s a tanács már át is helyezte a VII-ik kerületi várna-utcai népiskolába.

— **Párisi válópörök.** Most ezekről beszélnek a párisi társaságban. A törvényészek nemrégiben elválasztotta *Renouard de Sainte-Croix* márkí párt. Az eset érdekességét növeli, hogy *Sainte-Croix* márkí az a férfi, aki husz esztendővel ezelőtt a *St-Lazare* vasuti állomáson *Gambetta* inzultált. Nem kevésbé érdekes *Julien Serpollar* esete, akit ugyan nem tartozik a születési arisztokráciához, de pénze bőven van. A felesége indította ellene a válópört azzal a panaszszal, hogy két régi feleségével viszonyt folytat s a megidézett asszonyok ezt nem is tagadták. A törvényészek a harmadik asszonyt is elválasztotta *Serpollar*tól, aki most már három asszonyt tart el a paragrafusokban megszabott kötelességből. És a három asszony, aki egytől egyig nagyon csinos, meglehetősen pénzbe kerül.

— **Balaton halak a vásárcsarnokban.** A *Balaton Halászati Részvénytársaság*, melyet a Balatonnak halászata 25 évre kizárólag illet, folyó hó 11-én Budapestben a központi áruacsarnokban elárúsító helyet nyit. Ezentul balatoni fogást és süllőt csak itt lehet vásárolni. A halászati társulatnak erre az intézkedésére visszalépett adott okot. A fővárosi halkereskedők ugyanis a balatoni fogás és süllő elnevezése alatt orosz és oláh süllőt hoztak forgalomba. Ezt a visszaélést most meggátolja a Balaton Halászati Részvénytársaság üd- vös intézkedése.

— **A módosi vadászakasztásról.** A módosi vadászati szerencsétlen áldozatát, *Mihajlovits* Mihunt, tegnap temették el nagy részvét mellett. *Nikolajevits* főjegyző, aki *Mihajlovits*ot agyonlőtte, betegesen fekszik lakásán. A vizsgálat azon a csapásn halad, melyet a mostanunk s *Mihajlovits*, aki halálos ágyán eskével erősítette meg vallomását, a bíróságnak megjelölt. Az áldozat családja elkészredésben beszél *Nikolajevits*ről, aki mindig *Mihajlovits* ellenségesnek tartott s aki már egyszer rálőtt *Mihajlovits*ra. Mielőtt a vadászaton a halálos lövés eldőrdült volna, a kocsí mellett lefolyt szóváltásból kihaltatszott *Nikolajevits* szava, aki *Miskovits*nak, az áldozat sógorának ezt kiáltotta:

— Ti engem mindig rágalmaztok!

— **Rendőri hírek.** *Gyalog* József kocsielő ma hajnalban a jőzsefvárosi pályaudvaron egy mozdony elé került, amely halálra gázolta a szerencsétlen. — *Deutsch* Zsigmond úpesti aranyművesnek *Árpád-utca* 20. szám alatt lévő kirakatát az este ismeretlen tettesek feltörték s abból mintegy 120 gyűrűt 1400 korona értékben elloptak. A rendőrség keresi a tetteseket. — *Strauss* Adolf fuvarosnak *Horváth* József nevű kocsisa ma reggel a Bombatérnen haladt mindentelér áruccal megrakodott kocsijával. E közben valahogy a lovak a Duna szélére mentek s onnan belefutáltak a vízbe. *Horváth* szerencsésen kimenekült, de a lovak a kocsival elmerültek.

(x) **Esernyők** feltűnő olcsón Détsóhnyél, *József-ter.*

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Honl ipar.** Ajánlom általánosn ismert, saját gyártmányu posztó bokavédőmet (gasmáni). Kapható drapp, oliv, szürke, bronz és fekete színben. Párja

1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kerlezz* Pál divatruházában, Kerepesi-ut 44. sz., a Népszínházzal szemben. Eladás nagyban is.

Egy szabadsághős szobra.

Budapest, december 6.

A Múcsarnok téli tárlatának szobrászati osztályán ott húzódik meg egy szerény zugban *Köllő* Miklós utolsó műve, *Zeyk* Domokos síremléke. A művész hatyudala ez. Megtört lelkében már ott lapangott a végzetes szándék, az öngyilkosság szándéka, mikor ezt a művét megalkotta. De nem akart megválni az élettel, mielőtt a *Zeyk* Domokos síremlékét be nem fejezte volna. Halálra szánt lelkének ez volt bucsuja a művészettől. Hazafiságának és művészetének végrendelete ez.

Köllő Miklós székely ember volt s az ő székely szívében ott csengtek szülőföldjének költői legendái, amelyek körülfontják *Zeyk* Domokosnak elragadóan tragikus alakját. A szabadságharcnak egyik legvittebb katonája, a katonai vitézségnek egyik legragyogóbb hőse, a magyar nemzet szabadságának és önértetének egyik legszentebb vértanuja volt *Zeyk* Domokos. A híres és előkelő *Zeyk*-nemzetségnek ez a sarjadéka boldog családi életet élt a szabadságharc küszöbén. 1848 őszén, mikor a haza veszedelme tetőpontjára hágott, arról tanácskozott a székelyek nemzeti gyűlése: táborba kell-e szállania minden embernek? Rövid tétovázás után igenlő volt a határozat. *Zeyk* Domokos feloldotta családi kötelekeit s előbb *Dorschner*, majd *Bem* apó mellé beállott parancsörtszítnek. Aki tudni akarja, milyen volt a külsége ennek a hősnak, nézzen a fiára, *Zeyk* Gábor országgyűlési képviselőre. Hatalmas termetű, erős, esontos férfi volt, fiánál is még egy fél fejjel magasabb. Ropant testűsülya alatt minden ütközetben megnyomorodott egy-egy paripa.

Ez az óriás a táborbaszállás első pillanatától fogva tragikus haláláig a magyar vitézség esodátteit végezte Erdély harterein. Ez a tragikus halál a fejezéregyházi síkságon érte utol, ugyanott, ahol lánglelkű *Petőfink* is elvérzett. A *segesvári* ütközet estéjén történt tíz óra tájban. *Bem* kiküldte *Zeyk* Domokost, lovagoljon előre s nézze meg: a közeli berekben miért hallgatott el az ágyutüzelés? *Zeyk* sarkantyuba kapja lovát s iramodik előre. Egy magaslaton hat kozák rohanja meg. *Zeyk* halált oszt. Megöli ellenfeleiket egy részét s visszaveri a többi. Ekkor háromszor annyi kozák rohan feléje. Körülveszik s parancsnokuk éppen szólni kezd hozzá. De ekkor *Zeyk* Domokos, látván, hogy nincs számára menekvés, megragadja pisztolyát s véget vet életének saját kezével. Semmi áron nem akart rablósá válni. Hős lelkében az az elhatározás élt, hogy vagy végigküzd a szabadságharcot, vagy megöli magát, de foglyul semmi esetre nem esik. Pedig a második kozákróhamnak nem az volt a célja, hogy *Zeyk* Domokosnak bántódása essék. Az első atak visszaverésénél oly hihetetlen vitézséget fejtett ki, hogy esodálatra ragadta a muszka tiszteket s az orosz parancsnok azzal az utasítással küldte utána a második szakaszt, mondják meg annak a vitéz magyarnak, kimélje életét s vonuljon el békén, nem lesz bántódása, mert vitézségével kivirta ellenfeleiket tiszteletis.

Mindez csak később tudódott ki, évek mulva, a szabadságharc lezajlása után, székely katonák elbeszéléseiből, akiknek muszka tisztek könnyező szemmel mondták el ezt az epizódot, amely még fokozta mélységes tiszteletüket a magyar vitézség iránt.

Zeyk Domokos emléke túlte a tragikus halálát. Nevét hímes szárnyaira vette a népdal és a legenda. *Jókai* Mór *Kesi Domokos* néven örökíti meg a magyar katona halálmegvetésének ezt a hőroszát egyik örökszép novellájában. Legutóbb *Hentaller* Lajos írt róla érdekes tárcát s beleszötte azt a legendát, amely a székely földön van róla elterjedve s amely szerint *Zeyk* Domokos egyetlen kardesapással éresakostul együtt vágta le a vele mérkőző muszka tiszt fejét.

Ha lehántjuk a népköltészet toldásait a *Zeyk* Domokos hősi alakjáról, ami megmarad, még mindig egy impozáns, esodálatra és szeretetre ragadó képe a magyar vitézségnek és hazafiságnak.

A fejezéregyházi síkon még mindig jeltelenül áll a *Zeyk* Domokos sírja. *Köllő* Miklós megalkotta az emlékművet s úgy illenek, hogy a jövő év július 31-én, *Zeyk* Domokos hősi halálának évfordulóján már ott álljon a szobor azon a harmezón, ahol hősi lelkét kielehelte.

Hogy ez megtörténhessék, a hősei iránt hálás kegyeletet érző magyar közönség némi áldozatkészségére van szüksége.

Mintegy 2000 koronányi összeg hiányzik még a szobormű felállításának költségeihez. Csekélység az egész. Nehány száz szegény ember, vagy néhány tucat középsorsu hazafi áldozatkészségéből kitelik az egész összeg. Mi úgy érezzük, hogy csak ennyit kellett elmondanunk, a többi bátran rábíthatjuk a magyar társadalom kegyeletére és hazafias lelkiismeretére. Aki áldozni akar erre a nemes célra, küldje adományait *Somogyi* Albert földbirtokos urhoz, a szoborbizottság elnökéhez, *Héjásfalvára*, Nagy-Küküllő megyébe.

Zeyk Domokos hősi halálának közelgő évfordulója alkalmából *Szabó* Sámuel, aki a szabadságharcban, mint tüzérfőhadnagy küzdött, megírta *Bem* apó parancsörtszítjének életrajzát. Közöljük belőle a következő érdekes részeket:

Május havában a hős családja, mint biztosabb lakóhelyre, Tisza-Roflra költözik (itt lakott testvére, *Zeyk* Katalin Borbély Józsefné.) Ide cimezi nejéhez Marosvásárhelyről 1849. július 11-ről azt a 18 soros utolsó kis levelet, mely sajátkezü iratai közül fennmaradt.

Ezeket írja: „*Bem* tegnap visszahúzódt Szeretfalvára; ott a muszkat, kiknek 3 anyi erejük van, ágyui alá tsalta 's tsunt megollásza, lovasságából számtalanon hullottak el, úgy, hogy bajosan lessz kedvek mostanság minket megtámadni. Epen indulóba vagyok a Székél földre; ma *Erdő* Sz. Györgyön vagyok. — *Mig* nem írom, maradj anyámnál, úgy sem tudnánk itt együtt lenni.”

Ezt a levelet anyósa, báró *Kemény* Pálné, július 15-én Kolozsvárt felbontja és hosszabban toldalékat ír hozzá, úgy küldi leányának *Raffra*.

Életemek utolsó szakából következő adatokat tartotta fenn Z. D.-ról a szerető, hű emlékezet:

Hatalmas termetű, erős, csontos lérfu, ritka ügyességű bajvívó volt. Csaknem minden ütközetben egy-egy ló nyomorodott meg alatta. Utóljára *Bem* bántási hadjárata alatt egy nagy sárga lovat fogtak el az ellenségtől (egyik osztrák tábornokának mondták); azt adta alája *Bem*; ezen lovat utolsó családjában is *Segešvárnál*, hol huszártsziti egyenruhát viselt és olyan kalapja volt, mint a többi *Mátyás*-huszáróknak, mellette fehér structoll. Régi, viseltes tolla helyett Marosvásárhelyt nevezte testvére (*Gyárfásné*, báró *Kemény* Pólika) varrt újat, kinek ezeket mondtotta:

— A régít hagyd rajta akár milyen kopott, mert sok ütközetben jó szolgálatot tett!

Ugyanok *Gyárfásné*nek mondtotta, hagyakozás közben:

— Feleségemre vigyázzatok, nem hiszem, hogy többször lássam, mert engem *éve* nem fognak el.

Július 30-ikán este Székely-Keresztúron hál, a b. *Kemény* család haszonbérletjénél, *Varga* Zsigmondnál, hol *Petőfivel* együtt vaosoráltak. *Vargától* indult el másnap reggel *Segešvárra*, honnan vissza nem jött többé soha.

Zeyk Domokos eleséről egyetlen egykoru lejegyzés maradt. *Maeszkási* Antal honvéd századosé, (megh. 1883.), kinek író-ónnal írt jegyzetei közt ezeket olvastam:

— Mintegy 10 óraker kezdődött meg a muszka elleni (segešvári) harc *Bem* apóknak. Este felé a jejezéregyházi szőlő vagy gyümölcsös dombról, ágyui mellől, azt rendelí fülem hallatára *Zeyk* Domokos galoppennek, hogy szaladjon a bairól fekvő erdőbe; nézze meg, miért hallgatott el az erdőben a tüzelés. (Ott állott harcban a muszka erős jobb szárnya a magyarokkal szemben.)

Zeyk elindult — — — és vissza nem tért többé.

Midőn a muszka (Fejezéregyháza mögöl a magyarok jobb szárnyán) kirohantak, *Bem* a szekeréhez ment. Mi csak azt láttuk, hogy az öreget 6 kozák körülvette, de nem bántotta. Mire mi védelmére sietünk, a kozákok elszaladtak. Az öreg apó előtt szaladvá, láttuk, hogy lenn az oldalon egy magyar huszár beér 6 kozák. Ki elhullott, ki sebet kapva, ki nem merve magyarunkat megtámadni, visszatért.

Rövid időre üldözöbe veszi magyarunkat 16—18 számból álló csapat s ezek után szalad még több kozák. Mellettem szaladó bajtársam elkaromkodja magát, hogy „ni! az a huncfut azt hiszi, hogy 18 nem elég annak az egy magyarnak a legyőzésére.” Midőn a kozákok magyarunkat beérték, láttuk, hogy nagy lovával fennállott s alatta álltak a kozákok. Csakhamar e fellállásra magyarunk leborul. Ki lett volna, nem tudhatuk a nagy távolság miatt.

„Hónapok mulva Szatmármegyében, mint me-nekvót, meglátogattam a testvérem ki némely muszka tiszt magaviseletét megdicsérendő, elbeszélte, hogy maguk a muszka tisztek a segešvári ütközetnél, látva azt, hogy egy magyar miyen vitézül menekült meg 6 kozáktól s látva, hogy egy nagyobb csapat kozák üldözi: rendeletet küldöttek egy kozáktól, hogy azon vitéz magyart a 18 tagból álló csapat élve hozza el. De a rendelet későn ért esodátetési helyére s a magyar már halva volt!”

A második szemtanu *Heydte* osztrák őrnagy, ki a muszka tábornaknál mint segédtszít volt az erdélyi hadjárat alatt beosztva.

Zeyk Domokosné atyja, báró *Kemény* Pál, 1851-ben meglátogta *Heydte* Marosvásárhelyt, tőle ezeket hallotta:

— *Segešvárnál* a muszka tábornok mellett állván, láttam, hogy egy egyedül álló magyar huszártszítet körülvetek a kozákok; közülök egynehányat a tiszt levágot. Ekkor a tábornok azt az izenetet küldte oda, hogy egy ilyen vitéz katonának kár meghalni adja meg magát. Nem adta meg magát, hanem tovább verkedett és mikor a kardja eltört, főbe lötte magát. A tiszt egy nagy sárga lovon tilt.

Rómeiny meglátogott *Heydte*nek egy kis miniatűr képet, melyet a párisi *Daguerre*-kép után készített volt *Sikó* és kérdezte: Ilyen volt e?

Heydte megnézte a képet s ezt felelte: „Hasonlítot hozzá, de halványabb volt!”

— Harmadik meglátogató *Zeyk* Domokos huszár-inasa, ki egy másik lovon ülve, gazdáját a táborba kísérte. A legény még a csata estvéjén bekialított *Keresztúron* *Varga* bérőhöz: „A csata elveszett, a nagyságos ur eleseit; a lovat viszem.”

Aztán Marosvásárhelyre vitte a huszár, ami podgyász nála maradt volt s ott átadta az öreg *Vizi* Lászlónak (báró *Kemény* Pál egykori nevelőjének)

A podgyász közt volt az a harmadosztályu hadi érdemjel is, melyet *Zeyk* még hadnagy korában, *Fekete* halomnál (március 19.) kapott. Ezt nemrégiben fia, *Gábor*, a kolozsvári erekielyemzetnek ajándékozta, mondván: „legjobb helyt van itt.”

Hogy dolgozik D'Annunzio?

— Jelenet. —

Tizenkét-tizennégy órahosszat dolgozom naponként, néha még többet is, de lassan dolgozom. Így hosszas és fáradságos napi-munka után nem irtam gyakran többet három oldalnál.

(D'Annunzio egy újságíróknak.)

D'Annunzio: Hogyan, ön megin itt van? Hisz tegnap már minden érdekes titkot elmondtam magamról...

Újságíró: Igaza van, kedves költő ur. De a közönség részleteket követel. Ez megbocsátható, hisz olyan emberről van szó, aki tizennégy óra alatt három oldalt ír.

D'Annunzio: A részletek... a részletek... de hát istenem, mit mondjak?

Újságíró: Mondjon még egy pár ilyen lassuságot. A gyorsanélés és rohamos munka e korszakában valóban érdekes az ön metódusa.

D'Annunzio: Azt elárulhatom, hogy most egy regény kezdeteit vagyok. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy tizenhat év óta dolgozom rajta.

Újságíró (főleggyzi): Köszönöm!

D'Annunzio: A regény címe: „A tulérett gránátalma.” A címet négy év alatt irtam le, pedig naponta kínos verejtékkel, s mondhatnám: emberöltői erőfeszítéssel huszonegy órat dolgoztam rajta. Képzheti, hogy alapos munka.

Újságíró: Óh, az bizonyos.

D'Annunzio: Azután következett az, hogy „regény, írta *Gabriele* D'Annunzio.” Azt, hogy „regény,” csekély hét év alatt irtam le. De ne higgye, hogy közben mulattam, vagy egyéb munkán dolgoztam. Óh, nem. Naponta huszonehat órat görnyedtem íróasztalomnál, alig ettem, alig ittam, s a verejték csak úgy folyt babérözve, nemes dudoru homlokomról.

Újságíró: Dudoru? Mi az: dudoru?

D'Annunzio: Ez bomlásom állandó jelzőjének egy része. De ha azt hiszi, hogy most találtam ki, csodáljon. Ezen a jelzőn három évig éjjel-nappal dolgoztam.

Újságíró: Csodálatos. Halljuk a többi.

D'Annunzio: Amikor az le volt írva, hogy „regény,” következett az, hogy „írta.” Na hát őcsém, ez volt aztán a munka! Nem tett egy gyorsan, mint maguknál, könnyelmű újságíróknál. Két év kellett hozzá.

Újságíró: Két év?

D'Annunzio: De milyen két év! Éjjel-nappal dolgoztam rajta s az időt úgy csaltam meg, hogy amikor az óra éjfélt mutatott, visszaigazítottam a mutatót kilencere. Így naponta három órával többet dolgoztam.

Újságíró: Zseniális ötlet.

D'Annunzio: Aztán jött az, hogy „*Gabriele*.” A keresztnemem. Képzheti, hogy ezt alaposan kellett megírni, hisz a magam szentélyéről volt szó. Miután azonban a nevem leírásában már van egy kis gyakorlat, ez csak három évig tartott.

Újságíró: Visszaigazítás nélkül?

D'Annunzio: Visszaigazítás nélkül. Így telt el tizenhat év. Most a vezetéknevem leírásán dolgozom.

Újságíró: Hogyan? Hát a regényből még egy szó sincs?

D'Annunzio (felkacag): Óh ezek a felületes újságírók! Hát nem mondtam az elébb, hogy még csak a kezdetén vagyok?

FŐVÁROS.

(*) **A fővárosi budgetvita.** A fővárosi közgyűlés ma szerencsésen idáig jutott el a budget általános tárgyalásában, hogy holnap már a záróbeszédre kerül a sor. Ma Kasics Péter beszélt elsőnek.

Azt bizonyították, hogy nálunk a kerületi rendszer mind nagyobb réseket ütött az incompatibilitás elvén; példának fölhozta, természetesen a név említése nélkül, hogy erkölcsileg kompromittált embereket is fölléptetnek egyes kerületi főnökök, ha — szükségük van rájuk. E kis kitérés után, amelylyel előnki figyelmétetést is vont magára, helytelenítette, hogy a költségelirányzat összeállítását elvették Lampf Hugó főszámvevőtől, aki hite szerint ilyen költségvetéssel nem állott volna elő. Követeli a közszéki progresszív adót és a közmunkatanács eltörlesztését, végül azt hangoztatja, hogy az állami tisztviselőknak az állami adót engedje el a kormány, de fizessék a közszéki adót.

Vázsonyi Vilmos személyes kérdésben szölt, mire Tenczer Pál állott föl és védelmébe vette a kerület vezérferfiát Kasics támadásai ellen. Nevezze meg, ugymond, Kasics azt a kerületi vezérémbert, aki üzérkedik pozíciójával s akkor ki fogjuk innen lökni. Végül az iskoláknál végzendő reformokról beszélt s javasolja, hogy a magánvizsgák után szedjen a főváros 50 korona díjat, az is huszezer korona jövedelmet fog hajtani.

Általános figyelemmel hallgatták Heltai Ferenc beszédét. Polemicánl Vázsonyival e közben érinti a választói reform kérdését is. A választói reformot bizonyos határok között, ő maga is kívánja. Meg is mondja a módját. Azt tartaná helyesnek, ha a cenzus alapján választókká lett polgárok képviselőin kívül, helyet foglalának a törvényhatósági bizottságban az általános választói jog alapján választókká lettek képviselői is. Ez utóbbiak, az ő vélekedése szerint, mintegy egyharmadrészt alkotnák a képviselőnek. Mert ahhoz semmi körülmények között nem járulhatna hozzá, hogy az egész törvényhatósági bizottságot általános választói jog alapján válasszák. A nyugat-európai s különösen a franciaországi példák ugyanis azt bizonyítják, hogy az általános választási jog alapján megválasztottak gazdálkodása nem más, mint a vagyontalanok gazdálkodása a vagyonosok rovására.

Majd kimutatja, hogy deficitet nem lehet elenyésztetni a személyes kiadások címén történő megtakarításokkal. Ha azt akarjuk, hogy a főváros a civilizált város igényeihez képest tartson lépést a korrál, akkor fokozni kell a közjövédelmet. Ha ez nem lesz lehetséges, akkor nem marad hátra más, mint az adóemelés. Végül kiterjeszkedik sok visszasság ismertetésére s azzal végzi a beszédét, hogy önkormányzatot csak akkor lehet föntartani, ha a polgárok jelszava: *Munka és áldozathozatal!* A költségelirányzatot, ugy, ahogy van, nem fogadják el.

Quittner Zsigmond indítványozza, hogy a tanács félén belül tegyen előterjesztést, a szakhivatalnak az illető ügyosztályokkal való egyesülése iránt. Indítványozza továbbá: tegyen előterjesztést a tanács az iránt, hogy az átutalt hatáskörben teljesített kiadások a kormány részéről visszatérítsenek, hogy az államrendőrségi kvóta leszállították s a hivatalos órák délelőtre és délutánra összaszának be. Végre indítványozza: mondja ki a közgyűlés, hogy semmiféle szállító-, vagy telekbeli szerződés újabb nyilvános árverés nélkül meg nem hosszabbítható.

Rácz Károly este 7 óra után kezdte a beszédét, amikor a padok már csaknem teljesen kiürültek. Ez a szónokot arra indította, hogy rövidre fogja mondani- valóját. Barátai hűségese végighallgatták és megjel- nezték elmes megjegyzéseit.

Holnap délután a polgármester és az indítványt tevő bizottsági tagok ének a zárószó jöval s aztán átérnek a költségvetés részletes tárgyalására.

(*) **Póthitel bérkoosokra.** A főváros tanácsa az évről évre növekedő bérkoosi-kiadás miatt számtalan megtámadtatásban részesült, ugy a közgyűlés, mint az egyes bizottságok köréből. Ennek következménye az lett, hogy már az idei költségvetésben is annyira redukálták a bérkoosi-kiadásokat, hogy az előirányzott összeg tökéletesen elfogyott s így most egyetlenegy hivatal rendelkezésére sem áll az év hátralévő napjaira a legszükségesebb bérkoosi sem. A hivatalok sorra előterjesztést tettek a tanácsnak, hogy eszközöljön ki számukra újabb költségutalványozásokat és a még szükséges bérkoosik költségeit egyéb mód hiányában póthittel fedeztesse. A tanács azonban már beleunt abba a mulatságba, hogy mindig a hátát tartsa a felhánytorgatott bérkoosi kiadások miatt s most kereken kijelentette, hogy a mai viszonyok között a közgyűléstől *bérkoosi kiadásokra póthittel kéri nem hajlandó. A hivatalok tehát egyszerűen szüntessék be 1901. január 1-éig a bérkoosik használatát.* Sőt tovább ment a tanács: forma szerint eltiltotta, hogy közkielcsén ebben az évben több bérkoosi fölhasználhassanak. Kivételt csak akkor enged, ha közveszély esete fordul elő. A koosi használatáért ilyenkor is az illető hivatal vezetője minden esetben személyes felelősséggel tartozik, és a bérkoosi megrendelést előzetesen dr. *Wassilievits* János tanácsnoknak, a pénzügyi osztály vezetőjének kell bejelentenie, aki a bérkoosi használatra esetről-esetre előleges engedélyt ad.

SZINHAZ, ZENE.

** **A Vígyszínház újonságai.** A *Vígyszínház* a *Tartalomlos férj* nagy sikere mellett is teljes erővel dolgozik új darabjainak az előkészítésén. A *feleségem nem síkkes* című francia bohózat próbái már annyira előrehaladtak, hogy a darab bemutatója a jövő héten okvetlenül meglesz. Ezzel párhuzamosan folynak az előkészületek a *Férjek öröme*-ből, *Valabrégue* vigjátékából, amely januárban kerül színre. Ezt a vigjátékot *Hercegy Ferenc Ocskay brigadérosa* fogja követni. A nagyszabású történelmi színmű kosztümjein és díszletein már nagyban munkálkodnak a *Vígyszínház* műtermeiben.

** **Sauer az Újszínház Egyesületének.** *Sauer* Emil jubiláris hangversenyén, a huszonötödiken, amelyet itt Budapesten rendez, ismét új oldalról fog bemutatkozni a budapesti közönségnek. Saját szerzeményű zongoraversenye, melyet Beethoven Es-dur koncertjén kívül játszani fog, a nagy művész első próbálkozása a nagyszabású zongora és zenekari kompozíció terén. *Sauer* eddigelé csak kisebb zsánéri kompozíciókat írt, amelyek ötletességükkel, finom hangulatukkal mindenütt nagy népszerűsége tettek szert. A december 17-ikén a *Vigadóban* megtartandó hangversenyen a zenekari kíséretet a m. kir. Operaház zenekara szolgáltatja *Kerner* István, a kiváló fiatal karnagy vezetésével. Jegyek a hangversenyre *Méry* Bélánál (Andrássy-ut 12.) kaphatók.

** **Schratt asszony a főherceggasszonyoknál.** *Schratt* Katalin asszony, a *bécsi* Burg-színháznak hírneves volt művésznője, mint egy *müncheni* távirat jelenti, *Gizella* főherceggasszony meghívására oda érkezett és több ízben hosszabb látogatást tett nála. A művésznő *Mária Valéria* főherceggasszonytól is meghívást kapott a *walzei* kastélyba. *Schratt* asszony néhány nap mulva oda utazik a főherceggasszony látogatására.

** **Renárd Mária magyar állampolgársága.** A könyvomas a maga száraz hangján beszámol arról is, hogy *Pözl* Mária Terézia kamaranékesnő, ma *Halmos* János polgármester előtt letette a magyar állampolgári esküt. *Pözl* Mária *Renárd* néven a *bécsi* udvari opera ünnepelt énekesnője s ugyanaz az ok készítette a magyar állampolgárság felvételére, ami miatt *Girardi* is hozzájárult *Renárd* Mária férjhez megy gróf *Kinsky* Jenőhöz, *Pálmay* Ilka férjének öcséséhez és e házassága elé toltul vallási akadályok miatt eszerült hazát.

** **Lindh Marcella Kassán.** *Lindh* Marcella, a hírneves énekművésznő, a hónap 12-ikén *Kassán* hangversenyez jötköny cetra.

** **Hangverseny.** *Benáner* Nándor, kinek a legutóbbi filharmonikus hangversenyen rendkívül nagy sikere volt, december 15-ikén este 1/8 órakor a *Royal* szálló termében önálló hangversenyt rendez. A fiatal művész, aki rövid idő alatt a legkiválóbb zongoraművészek sorába emelkedett, Beethoven, Chopin, Liszt műveit fogja játszani. Ugyanezen a hangversenyen közreműködik *Szegeő* Vilma is, aki *Maltray* László dalaiból ad elő néhányat. A dalkötő neve a nyilvánosság előtt még ismeretlen, de a zenei körökben a modern dalköltészet egyik legtalentusabb képviselőjének mondják.

** **A művésznő kegyetele.** *Palotay* Piroška, a Nemezi Színház tagja, ma délelőtt megjelent a kerepesi temetőben s megkoszoruzta *Vörösmarty* Mihály sírját, ugyanazzal az óriási babékoszorúval, melylyel *Nyitra* vármegyé és város közönsége a *Vörösmarty*-ünnepen való közreműködésért, a művésznő iránti halálját kifejezte.

** **Komáromi Mariska nagyváradi szerződése.** Egy esti újságnak a híre szerint, *L. Komáromi* Mariska asszony a nagyváradi *Szigeti Színház*hoz szerződött. A kitűnő művésznő e hir szerint virágvasárnapkor lépne a nagyváradi társulat kötelékébe.

** **A Népszínház bemutatója.** A *Népszínházban* holnap, pénteken, lesz a bemutatója i j. *Bokor* József új bohózatos operettjének, a *Napfogathatóságnak*, amelyből ma tartották meg az utolsó, jelmezes házi főpróbát. Az operette főszereplői: *Kéry* Klára (Azra), *Hegyi* Aranka (Palmerston tengerész-hadnagy) *Bojár* Tereska (Mariska, magyar táncosnő), *Kövés* Mihály (Dümbür-gin, Kumási sziget fejedelme), *Németh* József (Csala-valahaj, Kuka sziget fejedelme), *Horváth* Vince (Smitt), *Ujvári* Károly (Klinkán miniszter). Az új darabot szombaton és vasárnap este megismétlik.

** **Zilahiné hangversenye a Telefon Hírműdö-ban.** *Zilahiné* Gyuláné *Singhoff* Vilma a fővárosi koncertter- ről előnyösen ismert dalnékesnő, *Tarnay* Alajos zongora- művészzel nagyobb művészi turnéra indul. A turné, mely husz nagyobb magyarországi városban megtartandó hangver- senyből fog állani, az idei koncert szezon egyik kiváló esem-énye lesz. A *Telefon Hírműdö* hangversenyigazgatósága fel- kérte a művésznőt, hogy műsorát a budapesti koncert közön- ségnek a *Telefon Hírműdö* utján mutassa be. *Zilahiné* enged- tet a felhívásnak és ma este tartja meg a hangversenyét a *Telefon Hírműdöben*. Músora a következő:

I. Rész: 1. a) Krepl: Bölcös dal. b) Moszkovszki: Valse. Zongorán előadja *Tarnay* Alajos. 2. Bizet: *Carmen*-ből *Mecela* áriája, éneki *Zilahiné* S. Vilma. 3. a) *Tarnay*: A nagy nyárfa alatt. . . b) *Tarnay*: Oh mért oly későn. . . c)

Tarnay: A réteken járok dalolva; éneki *Zilahiné* S. Vilma. II. Rész: 1. Liszt: *Rhapsodia*, zongorán előadja *Tarnay* Alajos. 2. Händel: *Largo*. *Rehatio* és *Aria*, éneki *Zilahiné* S. Vilma. 3. a) *Nevin*: Im *Zwielicht*. b) *Lassen*: *Allerseelen*. c) *Lassen*: *Müdal* egyveleg. d) *Delibes*: *Les filles de Cadix*, éneki *Zilahiné* S. Vilma.

A hangverseny keretében közreműködnek még: *Broulik* Ferenc, a nagy kir. Operaház művésze és dr. *Hódy* Lajos, az ismert humorista, aki egy eszegetést fogja felolvasni. A koncert után a rendes esti felolvasás következik, azután pedig még 11 óráig *Zöldi* Marci cigánybandájának a muzsikája lesz hallható a *Hirmondó* kágylón keresztül.

Ábrányiné.

(A mai *Carmen*-előadás.)

Budapest, december 6.

„A csalogányok visszatérnek! . . .“
Ez a mondás csillogott valamelyiken a sok koszoru közül, amely az emlékezetes buscest mámorában *Ábrányiné* lába elé hullott. A virágok tengerében rejtőzködött, mint egy hódoló szívnek az ötlete, megtalálva költőileg jellemző kifejezését a közérzetnek. Igen, mindannyian, akik jobogó lelkesedéssel és őszinte fájdalommal hallgattuk, mint esendül el az ő utolsó dala régi lézskében, szívünk mélyén hittünk, reménykedtünk a csalo- gány visszatérésében.

És visszatért, ime.
Ma este lépett föl először ismét, mint szer- ződött tag, *Carmen* címszerepében *Ábrányiné*-*Wein* Margit, nagy szubrett-primadonnának, akinek tá- vorzásával szerepköre mindnagig árván maradt. Sok kísérletet tett a műntézet vezetésére, hogy a zseniális művésznőt pótolja, — de hiába, kö- zönségünk nem ment bele, nem tudott, mert hű- séges emlékezetében *Ábrányiné* szerepköre össze- forrott az ő művészetével. Ez művészet legnagyobb diadala!

A viszontlátás mai örvendetes napján *Ábrá- nyiné* *Carmen* címszerepében, egyik legszenialisabb alakításában, lépett a lámpák elé. A nyitánya és a bevezető jelenetekre alig ügyelt a közönség, amely igazgalmal leste a művésznő fellépését. Meleg, intenzív tapsvihár zúdult föl, amikor a vadul szépséges cigányleány alakja feltűnt a se- villai hidon és zugott mindaddig, míg a művésznő a lámpák elé ért, már-már veszeléztetve az elő- adás menetét. Pedig *Ábrányiné* ma már szerződté- tett tag, akinek tilos megköszönnie a tapsot.

Ha nem szerelcs, úgy én szereltek,
S ha én szereltek, jól vigyázz!

éneki *Carmen*, aki ebben a refrénben adja meg komplikált jellemének a kulcsát. A dal után, amelyet eszűs művészzel énekelte el *Ábrányiné*, ismét felzúdult a hosszú, meleg, tüntető taps, hogy az est folyamán minden lehető alkalommal ismét kitörjön.

Ábrányiné klasszikus *Carmen*je ismeretes. Mikor piros rózsát szorítva foga között, megje- lenik elvetemült szépségének hódító erejében, rögtön megrezkint ennek a éda fekete bestniának vé- zetes hatalmát. Noha szírmáin oit látjuk a se villai uték sarát, teli van romantikus költészettel a ká- ngoló szenvedélynek ez a sötét virága, akinek hódító illatát, ha egyszer szívát magadba, elvesztél örökre. Az első két felvonás érzéki, eszábító szubretterü jelenetét után a harmadik felvonás „halálsejt- mében“ tragikai magaslatokra emelkedik *Ábrányiné*, aki a híres kártyamonológót vérfogyasztón adta elő. Az utolsó képbén pedig megrendítő volt a halála.

Külön ekkiben kellene jelentéynölni *Ábrányiné* táncművészetét; a csapszékjelenetben minő lelket- len ugrándozásnak tünt fel mellette a négy ballerina tánc!

Virágok, koszorúk, óriási csokrok stb. adták meg tavaszi díszét ami énekesmadarunk vissza- térésének. Minden felvonás után vagy tiszter- szőlította a tapsvihár *Ábrányiné*t a lámpák elé.

A többi szereposztás a régi volt.

Az előadás napján engedelmet kértem a művésznőtől, hogy egy kissé megintervjuvolhassam. Az engedélyt megadta, de kikötötte, hogy csak olyat kérdez- zek, amire indiskréció nélkül válaszolhat. Tudja, hogy a színházaknál a diszkreáció kötelező szabály! — tette hozzá mosolyogva.

Mindent megígértém, amit a bájós művésznő kívánt és erre megindult közöttünk a beszélgetés a kis szalonban, a hová a szomszédos kertből vidám madár- esiesérgés hangzott be.

— Örümmre szolgál, hogy megint tagja lehet az Operának?

— A szabadságomat sajnálom egy kicsit. Kép- zelheti, milyen boldogság, amikor az ember csak a kellemes oldalait élvezi a hivatásának. Szabadon meg- yünk mindenhová, amerre akarunk. Szerződéses kö- telezettségek nem nehezedenk ráuk. Csak a szár- nyainkat érezzük, mint a kalitkából kiszabadult madár. Városról városra szálunk és mindenütt tapsal, virág- gal, mosolylyal fogadnak, mert tudják, hogy egy pár nap mulva megint fölszedjük a sátorfánkat. A direk-

§§ **Gőzsi kivégzése.** Berlinből jelentik nekünk telefont, hogy a rablójelenség miatt halálra ítélt *Gőzsi József* holnap reggel kivégzik. A kivégzés a Moabit-fogház udvarán történt.

§§ **Az esztét lépvessző.** Weisz B. Vilmos, váci-ntói ékszerész, külön embert tartott arra, hogy a gavalérokat ezüsttárgyakkal, ékszerrel kinalgassák. *Altschuhl* Adolf úgy-úgy iparkodott főnökének kedvében járni s nagy ambícióval gyűjtögette az ugy nevezett gavalérokat. A sok gavaléró közt szerepelt egy *Tóth Emil* nevű honvédszázados is. akinek ez az ékszerész-ügynök teljesen tönkretette a karrierjét. *Tóth Emil* váltóra vagy 1070 forint árá ékszer vásárolt, de aztán nem tudott fizetni. Weisz Vilmos erre a tiszt kardbójában rejő garanciára támaszkodva, följelentette *Tóth Emilt* az ezredparancsnokságnál s követelésének avval iparkodott súlyt adni, hogy kijelentette, hogy *Tóth* úgy esalta ki tőle az ékszereket, mondván, hogy vőlegény s hogy neomsókára örökséghez jut. Mikor *Tóth Emil* a följelentésről értesült, azonnal rendelkezésre bocsátotta az ékszeret a kereskedőnek, lekötöztet rangjáról s Transvaalra ment, ahol mint önkéntes még maig is harcol a boerok ügyéért. A törvényszék hamis vádaskodásért helyezte vad alá az ékszereszt, aki ma is fűmártotta abbeli állítását, hogy *Tóth Emil* félrevezette. *Altschuhl* ügynök azt vallja, hogy a százados egy szóval sem említette azt, hogy ő vőlegény s hogy nagy örökség vár reá.

A bíróság, Agoraszto elnöklése alatt, a vádlottat fölmentette.

Legujabb.

Krüger Hágában.

Hága, december 6.

Krüger elnök délután 3 óra 50 percek ideérkezett. Már jóval előbb sűrű néptömeg lepte el a vasuti töltés mindkét oldalát messze a város határára túl is; a tömeg közt sok zászlót vittek holland és transvaali színekben. A vonatot lelkesült üdvözlésekkel fogadták. A pályaudvaron a hatóságok képviselői, a két kamara számos tagja és sok egyet gyűlt össze. Az udva. részéről senki sem jelent meg, mert Krüger inkognitó utazik. A főváros nevében a polgármester, a német-alföldi nép nevében a hágai délafrikai egyesület elnöke üdvözölte Krüger, akit ezután ünnepies menetben kísérték szállására.

London, december 6.

A felsőház a trónbeszédre adandó választásról szavazás nélkül elfogadta. A vita folyamán Lord *Salisbury* kijelentette, hogy a függetlenséget a boer államoknál nem lehet visszaadni. Anglia politikája e tekintetben teljesen változatlan maradt. Anglia kész a boer államoknál megadni az önmagukat kormányzó gyarmatok állását, míhelyt erre érettek lesznek, de lehet, hogy még évek mulnak el és egy nemzedék is eltűnik, a míg ez megtörténhetik. Ha a guerilla háborút keserű végéig folytatják, azok, akik a harcot folytatják, felelősek a harc elkerülhetetlen következményéért is. Angliának folytatni kell a harcot, míg eljárt el nem érte. *Khinái* illetőleg komolyan reméli, hogy az ország belsejébe nem fog expedíciót küldeni.

TÁVIRATOK.

A kínai háború.

London, december 6.

Newyorkból jelentik, hogy a hadalmak teljesen megegyeztek a kínai kérdésben s elfogadták az amerikai kormány által javasolt összes módosításokat. E szerint Khina még a két tárgyalás megkezdése előtt köteles elismerni, hogy az összes okozott károkat meg kell térítenie s hogy a boxervezetőket szigorúan meg kell büntetnie.

Peking, december 6.

A szövetségesek összes tábornokainak és törzstiszteinek és az egész diplomáciai kar jelenlétében folyt le ma gróf York-Wartenburg ideiglenes temetése. A koporsót az özvegy császárné palotájához tartozó egyik templomban állították fel, ahol tavaszig marad, amikor Németországba szállítják.

Bécs, december 6.

Távírtai jelentés szerint a *Mária Terézia*, *Aspern* és *Zenta* osztrák-magyar hadihajók ma Kobéól Jokohámába indultak. A hajókon minden rendbe van.

Róma, december 6.

A képviselőház mai ülésén arra a kérdésre, igaz-e, hogy olasz katonák és tengerészek nem vettek részt a Khinában előfordult kihágásokban, az válaszolta a hadügyminiszter, hogy a beszerzett információk határozottan tagadják, hogy az olasz katonák és matrózok beestelen cselekedeteket követtek volna el. A legutóbbi jelentés, amely október 10-ikén kelt, megerősíti, hogy egészen kifogástalanul viselkednek és az a kijelentést foglalja magában, hogy zászlójuknak mindig becsületére fognak válni. (Élénk helyeslés.) Az interpellálók tudomásul vették a miniszter választását.

A cár betegsége.

Livádia, december 6. *Miklós* cár állapotáról ma délelőtt 11 órakor a következő hivatalos orvosi jelentést adták ki: A cár egész éjjel jól aludt. Szubjektív állapota és kedélyhangulata nagyon jó. Hőmérséklete és érverése rendes.

A francia flottajavaslat.

Páris, december 6. A szenátus folytatta a flotta szaporításáról szóló törvényjavaslat tárgyalását. *Lenesan* tengerészeti miniszter védi a törvényjavaslatot és kifejti, hogy a kormányt a törvényjavaslat előterjesztésénél nem vezette ellenséges gondolat egy nemzettel szemben sem, hanem csak az az óhaj, hogy Franciaország biztonságát fokozza. A miniszter nyomtatatosan hangsúlyozta a különböző hajónemek elnyét és különösen a páncélos hajók szükségességét és megjegyzi, hogy a francia páncélos-hajóknak a külföldiekkel való összehasonlítása a legnagyobb meglepedést keltheti. A miniszter így végezte beszédét: Mi demokrácia vagyunk, mely a szomszéd népekkel békében akar élni, de elég erősek leszünk, ha valaki arra gondolna, hogy megtámadjon bennünket. (Tetszés.) Az általános vitát erre beresztették s az ülés véget ért.

A bolgár kormányválság.

Szofia, december 6. Abból a szempontból kiindulva, hogy a kamara feloszlását elkerüljék, *Ferdinánd* fejedelem *Radoslavovot*, az *Ivanov*-kabinet eddigi belügyminiszterét, aki a szobranje többségével rendelkezik, megbizta az új kabinet alakításával. A fejedelemtől eddig még el nem fogadott lista, hír szerint, *Ivanov* és *Toncov* kivételével, az eddigi miniszterek nagy részét tartalmazza. Végleges megoldás még nincs.

A szén-válság.

Berlin, december 6. A birodalomgyűlés ma folytatta a kőszénárakra vonatkozó interpelláció tárgyalását. A vita folyamán *Brefeld* kereskedelmi miniszter azt mondja, hogy a közvetlenül átadandó szén rezerválásánál az iparos szövetségeket és a mezőgazdasági szövetségeket egyaránt figyelembe veszik. A felső-sziléziai bányáknak az állami bányákkal szindikátussá való egyesülése azzal a veszélylyel járna, hogy az állam, ha egy szénzindikátus tagja volna, majorizálhatnák és kénytelen volna a szindikátus áralakulását követni. Ily szindikátusba a miniszter csak azzal a feltétellel megy bele, hogy az államot ne majorizálhassák. Az a szemrehányás is, hogy a porosz kormány nem kötelezi a bányatulajdonosokat új bányák üzembehelyezésére, alapítlan, mert erre a kormánynak nincs oka, mínthogy a bányatulajdonosok maguktól is megteszik. Most 72 új bányát nyitnak meg.

Thielen közmunkaügyi miniszter kijelenti, hogy a tarifák a Saarterület legfontosabb pontjaitól például Svájcba tonnánként husz márkával magasabbak, mint a belsőidőn megfelelő távolságra, a bányáknak sem olcsóbbak Svájcban, mint a belsőidőn.

Fischer szász meghatalmazott erre kijelenti, hogy az Ausztria-Magyarországba való szénkivitelt eltűntése törvény szerint lehetetlen volt. A kormány minden lehető megtett a szénhiány elhárítására.

Brefeld miniszter kijelenti, hogy az összes bányahatóságok ennek ellene nyilatkoztak.

Lord Roberts beszéde.

London, december 6. A Reuter-ügynökség jelent Durbánból: A lakosság *Roberts* lordot fényes fogadtatásban részesítette és abban részt vettek az itteni ir-egylet tagjai is. *Roberts* beszédét mondott, amelyben kifejezte azt a reményét, hogy a háború befejeztével azoknak, akik Anglia ellenségei voltak, testvérként fognak nyújtani. Tisztelek őket azért a harcért, amelyet vívtak és készek lesznek azokat a privilégiumokat, amelyeket minden angol nagyra tart, reájuk kiterjeszteni. *Roberts* azt hiszi, hogy azoknak, akik a köztársaságból elmenekültek, nem nagyon sokára meg fogják engedni, hogy visszatérjenek tűzhelyeikhez.

Az amnesztia-javaslat.

Róma, december 6. A képviselőház ma megkezdte az amnesztia-javaslat tárgyalását. A karzatok zsufolva vannak és a képviselők is csaknem teljes számban jelentek meg.

Drumont általános amnesztia kíván, amely különösen *Guerinre*, *Derouledere* és *Herbertre* is kiterjedjen. (Mozgás a Ház különböző oldalain.)

Lasies azt mondja, a kormány azokat a pereket iparkodik elnyomni, ameyek neki kényelmetlenek és kifogásolja, hogy a kormány a politikai vétségért elítélteket kizárja az amnesztiából.

Guieysse a következőket mondja: Ami az egész helyzetet urálja, az a Dreyfus-affér. A szőnyegen fekvő törvényjavaslat elveszi Dreyfustól a lehetőségét, annak, hogy ártatlanságát bebizonyítsa. Másrésztől, ha bűnös volt, nem lett volna szabad megkegyelmeznit

neki. (Zajos közbekiáltások.) A szónok kárhözát olyan amnesztiát, amely olyan sviháknak, mint *Eszterházy*-nak, javára van, míg becsületreméltó tiszteket, mint aminő *Piquart*, továbbra is gyanúsításoknak tesz ki. (Tetszés és zaj.)

Lasies szemére veti *Guieysse*nek, hogy a parlamenti szószeréken egy már eldöntött ügyet hoz szóba és felhívja a hadügyminisztert, hogy válaszoljon *Guieysse*nek.

André hadügyminiszter kijelenti, hogy szoros kötelességének tartja, hogy törvényserüen hozott határozatoknak minden megbeszélésétől tartózkodjék. (Tetszés a baloldalon. Zaj a jobboldalon.)

Deribere a kedélyek megnyugtátása szempontjából általános amnesztiát követel. Csak az árulás legyene kivéve. (Egyes tetszésnyilvánítások.) Felhívja a kormányt, hogy ez értelemben törvényjavaslatot terjeszessen elő.

Waldeck Rousseau miniszterelnök azt válaszolja, hogy ő azért nem javasolt teljes amnesztiát, mert nem akarta az országot újabb izgalomnak kitenni. Azok, akiknek a megkegyelmezést követelik, mindig fenyegetéseket hangoztatnak. (Tartós tetszés.)

Deribere indítványát ezután 311 szavazattal 292 szavazat ellenében elvetették.

A délafrikai háború.

London, december 6. *A Morning-Post*nak jelentik *Johannesburgból*: A johannesburgi katonai kormányzó egy banketten azt mondta, hogy a hatóság elhatározta, hogy a Johannesburg visszatérő polgárokat kiképzeti és följegyverzi. Azt hiszik, hogy ilyen módon 20.000 főnyi sereget fognak összehozni, amelynek *Rand-Rifles* lesz a neve.

London, december 6. Lord *Kitchener* táviratozza *Bloemfonteinből* tegnapi kelettel: *Knock* tábornok tegnap a *betholie-smithfieldi* új közelében megtámadta *De Wett* seregét s valamennyi hadállásából kiverte. Naplemente előtt az ellenség visszavonult észak felé. Az utrechti helyőrségnek egy csapata e hónap 2-án a város mellett készsáz boerra bukkant. Harmadik órai harc után az ellenség visszavonult s hat embert hagyott a csataterén. Az angolok vesztesége két halott és öt sebesült volt. A boerok *Verbyling* felé portyáztak, a miért is e hónap 2-án egy angol csapatot küldtek oda *Heidelbergből*. A csapatot mintegy száz boer megtámadta, de az angolok visszaverték az ellenséget s amellett kilenc szekeret ejtettek zsákmányul. Az angolok közül két ember esett el.

Worcester, december 6. *A Worcester Advertiser* című lap november 24-én cikket közölt, amelyben az angol katonákat gyalogszakkal vádolta. Emiatt most a lap tulajdonosát, *Dejong*-ot, lázító rágalmazás címén letartóztatták.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 6. *(A Budapesti Napló telefon-jelentése.)* A tőzsdén a múlt heti árfolyamokhoz hasonlóan, ma is leszálltak az árak. A tegnapi kedvező jelentés után ez meglepő kissé, de megmagyarázható, ha tekintetbe vesszük, hogy az idő tegnapról mára itt nagyon megváltozott, és hogy külföldről se kaptunk kedvező jelentéseket. Kereslete sem volt, az irányzat gyöngült. Buza és rozs ára 4, zabé 1, tengeri pedig 2-3 fillérral esett. Kötletek: buza tavaszra 7.78-7.74, rozs tavaszra 7.51-7.57, tengeri május-juniusra 5.21-5.20, zab tavaszra 5.88-5.89. Üzletlenség jellemzi a készárak piacát. Az irányzat itt tartott maradt. Eladott: buza tavaszra 7.78.

New York, december 6. *(Terménytőzsdé.)* (Zárlat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 10.9/16 (10.9/16). Jan-ra 9.76 (9.76). Márciusra 9.68 (9.67). *New-Orleansban* helyben 9.13/16 (9.13/16). — *Petroleum*: *Stand white* New Yorkban 7.25 (7.25). *Stand white* Philadelphian 7.20 (7.20). *Rafined in Cases* 8.55 (8.55). *Credit Balances at Oil City* 1.07 (1.07). — *Zsír*: *Western steam* 7.57 (7.57). *Rohe* és *Brothers* 7.80 (7.80). — *Tengeri irányzata* tartott. — Dec-re 46.1/4 (46.1/4). Januárra — (—). — *Májusra* 42.1/2 (42.1/2). — *Buza* irányzata gyenge. *Piros ósa* helyben 79.1/2 (78.1/2). Decembe 78. — (77.1/2). Januárra 78.1/2 (78.1/2). Márc-ra 79.1/2 (80.1/2). Májusra 79.1/2 (80.1/2). *Gabona szállítási díja* *Liverpoolba* 2.1/2 (2.1/2). — *Kávé*: *Sair Rio* 7. sz. 7.1/4 (7.1/4). Dec-re 6.00 (6.00). Márciusra 6.15 (6.20). — *Liszt*: *Spring Whea*, *clears* 2.75 (2.75). — *Cukor*: *3.15/16* (3.15/16). — *On*: 27.50 (27.62). — *Réz*: 17. — (17. —). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, december 6. *(Terménytőzsdé.)* (Zárlat.) *Buza* irányzata gyenge. Decembe 70.1/2 (71.1/4) Januárra 70.1/4 (71.1/4). *Tengeri irányzata* tartott Decembe 37.1/2 (37.1/2). — *Zsír*: Decembe 7.17 (7.17). Januárra 6.92 (6.90). — *Szalonna* *short clear* 6.65 (6.65). — *Sertisus*: Decembe 11.25 (11.25). Januárra — (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

D a l.

Barna kis lány, hallja maga, hallja,
Miert csurg úgy az eresz alja,
Miert reszket kezében a levél,
— Talán rosszat, bánatosat beszél.

Ablakomnál búsan fűtyöl a szél,
— Jaj de reszket kezében a levél,
Mikor négyet üt a toronyóra:
— Akkor megy a rózsám kőzfögrá.

Dankó Pista.

+ **Frigyes dán trónörökös és a paraszta-asszony.** Frigyes dán trónörökös tíz napig volt most Sopronban jelenék, Sohaumburg-Lippe hercegnek vendége s ott tartózkodása alatt mindenüvé eljárt és legszívesebben beszélgetett ott, ahol nem is sejtették kilitét. A trónörökös bement a napokban egy soproni tüzlethez, hogy kisebb bevásárlásokat tegyen. Később egy falusi asszony lépett be a boltba és ollókat kért. A trónörökös figyelemmel kísérte az asszonyt, kinek rendkívüli eredetisége feltűnt neki. Akármilyen ollót adott elébe a segéd, nem volt meglepődve vele. A trónörökös végre hozzá lépett. Egy-kettőre áttekintette a pulton fekvő ollókat, felvett egyet s az asszony elé tartotta:

— Ha ollót akar venni, akkor vegye meg ezt.

Az egyszerű falusi asszony végignézte a trónörökösét, sejtette, hogy valami nagy ur, de azt nem is álmódta, hogy egy ienséges ural hozta össze a véletlen.

— Az ur azt mondja, ért hozzá. Jó, megfogadom a tanácsát. De aztán jó legyen, annyit mondom — tette utána a falusi szókimondó asszonyság.

A trónörökös erre ajánlotta magát és elment.

Nagy megdöbbenés fogta el a szegény paraszta-asszonyt, mikor megtudta, hogy a dán trón leendő urával beszélgetett. Kissé el is halványult, de aztán újra kipirulva mondta:

— No ezt az ollót elteszem örök emlékül, hadd lássa meg még az unokám is.

+ **Az orosz anyacaszárné.** Kevesen tudják, hogy *Mária Feodorovna* orosz anyacaszárné kiváló festői tehetséggel dicsekedhetik, amelyet anyjától, *Lujza*, dán királynőtől örökölt. Ezzel a ténnyel ismertetett meg bennünket *Polovec* titkos tanácsos, az orosz császári ház minisztériumában a Jeviltár igazgatója. Ezen a címen: „*Séta III. Sándor cár pétérvári orosz muzeumban*“, *Polovec* elbeszéli a Mihály-palota történetét, amely jelenleg muzeummá átalakítva, hetvenöt éves fennállását ünnepli. A muzeumban külön osztály van,

ahol csak az őrzik, ami III. Sándor cár életével vonatkozásban van. A festmények közt nagy érdeklődés nyilvánul egy jól festett kép iránt: amely egy parasztot ábrázol, hatalmas, mellét veres szakkállal. *Lynduskin Iván* kocsis az, akit *Mária Feodorovna* császárné maga festett meg. A pétérvári Anicskov-palotában és a gacsinaei császári palotában szintén sok munkája látható a császárnénak, amelyek a könyvtár és más császári ternek belsejét, továbbá csendéletet stb. tüntetnek föl. Különösen sokat foglalkozott a festéssel a császárné Dániában, amikor Dagmár hercegnének hívták. A pétérvári udvari muzeumba van az a festménye, amely a borkii katasztrófa borzalmas jeleneteit tünteti föl. Sok a bálmulója annak a festménynek is, amely azt a jelenetet mutatja be, amint férje szemlét tart a téli palota elé vezényelt csapatok felett.

+ **Sullivan életéből.** *Sullivan*, a minap elhunyt nagyzeneszerző a *Mikádónak* öríási sikere után nagyon magas tiszteletdíjakat kapott a legkisebb munkájáért is, így kiadója egyetlen daláért ezer font sterlinget adott neki. Ennek az összegnek a nagysága csak akkor tűnik ki, ha elgondoljuk, hogy *Schubert*-nek összes dalai után sem volt ekkora jövedelme.

Egy angol lap mulatságos anekdotát mond most le a nagy angol komponistáról. Évekkel ezelőtt, mikor *Sullivan* amerikai körutón volt, egy díjbirkózóval utazott egy alkalommal egy vasuti kocsiban, az atléta bemutatkozott neki és rigán beszélgetve töltötték az időt. Valamelyik kisebb állomásnál mind a ketten kiszálltak s nagyot nézett *Sullivan*, mikor egy pirosposztás képi uriember elébe áll, derekasan megrázza a kezét, végigméregeti őt és így szól:

— Ejnye, igazán nem látszik ki önből, hogy oly nagy ember.

Sullivan mosolyog a naiv őszinteséggel mondott szavakkal és szerényen jegyzi meg:

— Oh, kérem, az igénytelen külsejű embernek nem kell okvetlenül tucatelekiünek lennie.

— No jó, igaz van, de csodálatos, hogy ön mégis folyton elnyeri az első díjakat?

— Én? Micsoda díjakat?

— Ugyan, ne szerénykedjék, hisz csak a mult léhen győzte le Bostonban ezt a kollégáját is, — s ezzel az ott álló díjbirkózóra mutatott a vidéki atyafi. De már erre kitört *Sullivan*-ból a kacagás s alig bírta kimondani:

— Kérem szépen, nagyon boldognak tudnám magamat, ha jól tudnék birkózni is, de én véletlenül zeneszerző vagyok, s a nevem: *Sullivan*.

+ **Az angol gyarmatosítás.** Pompás dolgot beszél el *Canon Robinson* most megjelent könyvében. Röviddel ezelőtt a bristoli leányiskola növendékei azt kapták feladvánnyul, hogy írjanak khriát egy angol gyarmatról. Valamelyik felsőbb leány, úgy látszik, na-

gyon jól ismerhette az angolok gyarmatosítási módszerét, mert ezt írta:

Afrika brit gyarmat. Ez értekezésnek az a célja, hogy megvilágosítsa, miképp szerzi Anglia a gyarmatokat. A meghódítandó helyen először is megjelenik egy hittérítő. Erre rendszeren jól táplált ur szokott lenni, de azért aszkóta-arcot vág és mindig keuetteljesen beszél. Maga köré gyűjti a lakosokat, egy fél óráig szónokol és beszédeje végén így szól: Csukjátok be a szemeiteket! és mondjátok utánam az imát. A néhány másodperc alatt pedig, míg a szemek csukva vannak, felhúzzák az angol lobogót s a föld az angoloké.

+ **Három millió felesleg.** Élénk vásár van mostanában a párisi világgéllállítás területén. Még a kiállítás berekesztése előtt egész sorog amateur is jelentkezett oly célból, hogy megvásárolja a pavilonokat, a villákat és svájci házakat, amelyek oly festői jelleget adtak a Trocadero-nak és a Marsmezónak. Így Japán a maga favázas pavillonját 100.000 frankon adta el, pedig nem került többé 40.000 franknál. Száz meg száz ember törte magát a Marsmezón felépített svájci házért és a Touring-klub pavillonjért. Különösen sok vevő akadt a kis orosz falura, amely a Trocadero kertjei szomszédságában terült el. A Kongo-telepítvény annyira megtetszett egy nőnek, hogy 15.000 frankot fizetett egy építésnek, hogy ugyanolyan tervezzen az ő számára. Megvásárolták a norvég, svéd és bosnyák pavillont is, az utóbbi 25.000 frankon kelt el, nem is nagy összeg, ha nem kellene szétszedni, aztán a Rue des Nationsról elhordani és újra felépíteni. Sűrűn felvetik most azt a kérdést: Mennyibe került a párisi világgéllállítás és mennyi jövedelmet hozott? A válasz ez: A kiadások 65 millió frankra rugtak, a bevétel 68 millió frank volt, s így 3 millió frank felesleg mutatkozik. Ez a kedvező eredmény természetesen nem zárja ki azt, hogy egyesek ropant veszteségeket szenvedtek. 1889-ben 10 millió frank volt a fölösleg. 1878-ban 32 $\frac{1}{2}$ millió deficit volt. A látogatók száma 1900-ban 53 millióra rugott, 1889-ben 32 millió, 1878-ban 16 millió ember látogatta a kiállítást.

+ **Egy fiatal Don Juan.** A londoni rendőrség előtt a napokban megjelent egy tizenhat éves fiu, *Benoit Legebeck*, Belgiumból. A valóságban még olyan idősnek sem látszott. Szürke kalap volt rajta és egy rettenetes fekete nyakkendőét hordott, amely a válláig terjedt, úgy, hogy az egész fiu kalapból és nyakkendőből állt. A rendőrtisztviselő meglepetve pillantott rá és valamit sugott az írnek fölébe, alkalmasint azt kérdezte, ez a fiu-e az csakony, aki egy még nála is fiatalabb leánykát megszőkített. A leányka a vádlottak padja mellett ült vilárosszürke ruhában, egy trollo kalap volt a fején. *Adrienne Lamignak* hívják és egy francia katonatiszt leánya. Piszte orocskája jól illett szépségéhez és ragyogó fe-

— Mindaméltt sokat fogtak el közülök a határon, — szolt *Vulitch* Annikó elpirulva. Kissé nyugtalan volt, mert még semmilyen kalandban sem volt része. Hanem igen büszke volt s attól félt, hogy megjegyzését félelem jelenek nézik.

— Igaz, hogy letartóztatták, szolt *Dávid* méltatlankodva — hanem ki más, mint csakis ők maguk? A boldog egy dézsában is megfulladhat, ha beletartja a fejét.

Dávid, mint mind a vérmes emberek, igen hajlott a túlzásra. Szerinte nincs a világon jobb hely sétálásra, mint a határ. Komolyan haragudott azokra az ügyetlenekre, hogy olyan rossz hirbe keverték a határt és hogy veszélyeiről olyan téves nézeteket támasztottak.

Beszélgéstüket a határszéli élet kalandosságairól *Ostrogorsky* szakította meg. Ő volt az első, aki észrevette, hogy biz' a csempészek igen kesik. Tízig nem jött el *Dávid* lement a csapásokba, hanem a vörös *Smul* nem volt otthon. Valahol baj volt. *Ostrogorsky*t heves ember létere csakhamar elhagyta a túrelme.

— Talán bizony még egy éjszakát kell itt töltenünk, szolt görbe mosolygal.

Dávid nyugodtan megmagyarázta, hogy ettől nem kell tartaniok. Ha a csempész tizenegyre nines itt, akkor más módon intézi el az ügyet. Egyedül *Sarepin* nem zúgolódott s nem kérdészködött. Olyan bizalmat érzett *Dávid* iránt, mint a katona előljárói iránt, s különben természeténél fogva sem volt kételkedő.

Amire Smul megjelent a kapuban, *Dávid* valóságos szemrehányási viharral üdvözölte. A csempészes mentegetődzést, nem az ő hibája volt, pusztá véletlen. Az őrszemét, akivel megögyezett, nem rendelték ki reggeli szolgálatra s csak este lesz helyén.

(Folytatása következik.)

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Irtá: STEPNJÁK.

(12)

— Nem, nem fogok. Csakhogy itt kell ám lennem. Majd előzetesen írok, hogy legyen időm eljönni.

Azután forgalomról, szállítványokról s egyebekről beszélgettek, s most *Smul* már egészen beletörődött. A legjobb barátságban váltak el. A csempész érzelmei, a másik ügyességén esztétikai bálmulása és saját balsikere fölött való lehangoltság közt oszoltak meg.

— Ügyes fiu, mi tagadás — monológizált, mialatt gondosan elrekesztelte a csapszék ajtaját, ablakát. Jákob atyánkon kívül bizony senki ki nem fog rajta. Hanem hát a törzséből való szegény emberrel, kinek még hozzá nagy a családja, csak engedékenyebb lehetne. Főleg mikor olyan nehéz a becsületet kereset. Szomorúan emlékezett vissza a régi aranyidőkre, úgy öt-hat évvel azelőttre, amikor még huszonöt, meg fejenként harminc rubel volt a díj az átesempészésért.

Ezalatt *Dávid* elért Foma házához, ahol társai háltak. A háziur, személyesen nyitott neki ajtót s *Dávid* barátai után kérdészködött. Minden rendben volt. Intézkedése szerint megvacsoráltak s már le is feküdtek. A férfiak az első szobában, s nő pedig Foma lányának, *Marianak* szobájában. *Dávid* megköszönte gondoskodását s felkereste barátait. Ilyen alkalmakkor rendszeren *Fománál* szállott meg, jóllehet ott más nem várta, csak egy rossz deszka-ágy. Azonban *Foma* volt a helység *skotsija* — vidéki rendőr — s így kutyája teljes biztonságot nyújtott.

Másnap 6 volt az első talpon. Gyorsan elvégezte öltözködését és kinyitotta a táblákat. Vig hangja csakhamar felverte társait.

Ostrogorsky az idősebb, közepes kora férfi volt, s kicsiny, hajlott természetével olyan volt, mint egy elpenészesedett vén diák. Evék előtt valami jelentéktelen vétségért valahol az isten háta mögötti helységbe száműzték a Volga partjára; ő azonban onnét megszökött s most a külföldre ment, hogy ott állandóan letelepedjék.

Társa, *Sarepin*, sugár növésű, huszonhárom esztendő fiatal ember, aki előbb altiszt volt egy rendes hadesapatnál, *Dávidnak* öszezsekvő társa volt, s oly mértékben kompromitálta magát, hogy a Liga „légváltozásra“ külföldre küldte.

— Siessetek fiuk, — szolt *Dávid*. Nagy munkát kell még ma véghezvinnetek, nines vesztegetni való időnk. Megyek s a reggeli után nézek.

Az udvaron találkozott a harmadik társával. Ez *Vulitch* Annikó volt. Az alig tizenkilenc éves leány, mint „szimpatizáló“ kompromitálta magát valami nem politikai jellegű egyetemi zavargásban. A rendőrségtől nem kaphatott külföldi utlevelet s *Dávid* szívesen beleegyezett, hogy legközelebbi útján magával viszi. Szívesen segítette át a határon bárkit, akinek szüksége volt rá.

Annikó a szamovár után látott, amelyben *Foma* éppen tüzet szított s *Dávid* szabadon szorgalmatoskodhatott a reggeli körül.

Elmúlt már a hajnali szürkület s a ház kicsiny, faragatlan ablakain besütött napsugarak már felvidították a kis szobát s a vendégek arcát. *Dávid* maga főzte a teát. Utazó zsákjában mindig jó készletet tartott, mert hát kicsinyben véve drága és rossz. *Dávid* biztosította társait, hogy az a legegyszerűbb dolog a világon, elhagyni a cár birodalmát. Százak meg százak lépik át titkon a határt, egyszerűen, mert meg akarják takarítani az utlevél költségeit.

Politikai vétkesek, ha csak nines külsejükön valami rendkívül feltűnő, épp olyan könnyen tehetik meg, mint bárki más.

keze szemei annyi báj kölesönöztek vonásainak, hogy a tömeg tekintetének önkéntelenül is rá kellett esnie. — Nemrég egy nagyobb összeget nyert a lányka a sorsjátékon. Az a két szerelmesnek elég volt arra, hogy megszőkjenek Brüsszelből és egybekeljenek. Szőkésüket természetesen egész Európában meglegegratálták a szülők. E közben a két gyermek Londonba ment, hogy meglekintse a város nevezetéseit, onnan Bristolba és Exeterbe utaztak, ahol mint fiatal házaspár írták be nevüket a hotel vendéglönyvébe. Az angol nyelvben való járátlanóságukkal és idegen kértlapok eladásával magukra vonták a rendőrség figyelmét, amely rá is jött, hogy ez a Brüsszelből megszőkött és keresett veszedelmes pár. Exeterben ténylet letartóztatása után a fiu kevélyen azt mondta:

— Nem megszőkötésről, hanem szerelemről van itt szó.

A rendőrség mindaddig fogva tartja, míg megérkeznek a kiadatást kérő iratok, a leánykáról pedig gondoskodnak addig, míg mamája érte jön.

— **Érdekes ajándékok.** Dolan, new-yorki milliomas, a múlt héten születésnapjára ünnepét tartotta. A nagyszámú vendégsereg mindegyik tagja ajándékkal kedveskedett a háziurnak, de különben feltűnt egy főmúr aranyból készült kalitka, amelyben harminöt nagyon ritka délszaki madár volt. Dolannak egyik milliomas kollégája remek ébenfa szekrényvel kedveskedett, amelynek nem mindennapi volta a tartalma: tizenkét fehér egér. Streatheam, dugszagad gyáros ajándéka sem volt az utolsó: tízezer dollár értékű orkhideát küldött a születésnapra. Berwight keztügyáros saját iparának termékeivel kedveskedett: ezer pár keztüvel örvendeztetette meg Dolant; Stegeus ugyekfordo nagykereskedő pedig háromezer teljesen egyforma színű és alakú nyakkendőben róta le a köteles születésnapjára ajándékot. Wether fehérműgyáros is kitett magáért: tízezer gallér volt az ő ajándéka. Mindenesetre ügyes dolog a kellemeset a hasznossal összeegyeztetni.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Lovagias. Minden gavallér ember föltétlenül rendelkezésre áll annak, akit tettelesen bántalmazott. Más kérdés az, hogy egy bukott kereskedő párbajképes-e? Ha becsületesen bukott, akkor párbajképes; de ha bami bukásban volt bűnös, akkor nem igényelheti a becsület embere jogait. (ev.)

Barna leány. Ha az illető beigazolja köztisztviselői minőségét s kérvényét illetékes hatósága útján terjeszti elő a magyar államvasutak igazgatóságához, akkor megkaphatja a félára menetjegyváltásra jogosító arékepes igazolványt.

B. E. Budapest. Négy polgári osztályvizsga alapján engedélyt kérhet bármely pósta- és távír-igazgatóságtól, hogy a kerületéhez tartozó póstahivatalok valamelyikénél megtanulhassa a kezelést. Ez néhány hónapot igényel. Aztán újra engedélyt kell kérnie, hogy vizsgára jelentkezhesék. Ha a vizsgát sikerrel letette, csak akkor folytathatik póstakezelői, vagy póstamesteri állását.

B. S. Alsó-Pétery. Szerezze meg a Wekerle-féle kis lexikont, 2 koronáért minden antikváriusnál megkaphatja. Abban az összes idegen szavakat megtalálja, amelyeknek értelmére kívánsó.

Állandó olvasó. Budapest. 1. A szinte annyit tesz: majdnem, s természetesen irodalmi használatu. 2. A közönséges életben művelt emberek azt nevezik, aki iskolákat végzett s akinek elég bő olvasottsága van ahhoz, hogy társadalmi és művészeti kérdésekben eligazodhassék, a nélkül, hogy szaktudományal díszkedhetnék. Tudós az, aki a tudományak valamelyik ágát műveli. 3. Nem azonosak.

V. D. Míntogy ügyét okmányok betekintése nélkül elbírálni nem lehet s különben is előadásából az világlik ki, hogy kártérítési pert kell indítania, avagy keresetet a szerződés érvényességének kimondása iránt, — ügyvédhez kell fordulnia. Szives üdvözlését köszönjük és szeretettel viszonzunk.

F. J. Szezárd. A kérdézet betéti társaságnak dr. Fallinger Richárd a cégvezetője. Főtelepe: Berlin, főtelepe: Budapest, VIII. Kerepesi-ut 21.

P. kisasszony, Budapest. A Celsztin apó 1897. január 8-án adott először a Népszínházban, szövegét írta: M. Ordonneau és H. Kéroul, zenéjét: Audran.

P. F. 1. Olyan intézet van Budapesten több is, de mi annyira erkölctelennek tartjuk a célját, hogy senkinek sem ajánlhatjuk. 2. A kérdézet törvénynek nincs visszaható ereje. Jogaik tehát továbbra is épségben maradnak.

A. M. Budapest. A polgári házasságot mai formájában még Wekerle miniszterelnöksége idején fogadta el a főrendiház; a vallás szabad gyakorlatáról s a felokozatéküliségről szóló törvényt ellenben már Bánffy szavaztatta meg.

Flume 29. Forduljon egyenesen a pénzügyminiszterhez s lehetőleg egy audiencián, személyesen adja át a kérvényt. Akkor nem kell semmiféle protekció. A miniszter hivatalból fogja elrendelni a vizsgálatot s ha panasza jogosult, bizonyosan enyhít is a terhein.

Fővárosi óvónő. 1. Nagyságos a címe. 2. Azzal a kérelemmel nem bocsátják a felség elé, mert az a kereskedelmi miniszter hatáskörébe tartozik. 3. Joga semmiféle körülmények közt nincs ahhoz az állásához. 4. Királyi audienciára a budai királyi palotában, a kabinetirodában jelentkezhetik.

Hivatalból. 1. Három havi fizetésre és utazási költségére tarthat igényt, ha hivatalból helyezték át. 2. Kilométerenkint 40 fillért számíthat fel a tengeren való utazásnál. 3. A butorkonban szenvedett kárt nem téríti meg az állam. 4. Felesége csak egy havi fizetésre tarthat igényt. 5. Az illetékes kir. taufelügyelőhöz címezendő a kérvény.

Régi előzető. 1. Olyan nevű orvos három is lakik a fővárosban. Ha a keresztnévet is megírja, akkor szívesen válaszolunk. 2. Ügynököket elvből nem ajánlunk. Az ilyen kérdéseket különben is leg-helyesebb a kishirdetéseknél elintézni.

F. R. — ko. Nem tanulhatja, ha csak be nem iratkozik az egyetemre. Ha pedig be van iratkozva, akkor semmiféle engedély nem kell hozzá, hogy tanulhassa a studiumokat.

Fiumei előzető felesége. Miniszteri tanácsos, a főrendiház örökös tagja, a magyar államvasutak elnökiigazgatója. Megszólítása: Méltóságos uram! Ezidőszentig is Budapesten tartózkodik.

Tartalékos. A mi véleményünk szerint igenis lehet, ha különben a magán élete tiszta és kifogástalan. Ez azonban mindig az illető ezred tisztikarának felfogásától függ.

K. J. Püspök-Ladány. 1. Az egész országra szól a rendelt. 2. Hivjanak össze egy harmadik közgyűlést, annak a megjegyzésével, hogy a közgyűlés a tagok számára való tekintet nélkül fog határozni, akkor érvényes határozatot hozhatnak, akármennyien vannak is. Az aláírási iv körözésével nem érnének célt, mert így szavazni nem lehet.

Nyitrai előzető. Az Kabos Ede kollégánk regénye volt, címe: A veretek. Ára 3 korona. Megrendelheti a szerzőnél, a Budapesti Napló szerkesztőségében.

N. J. Hidrogén-superoxid a neve annak a fős-tékes anyagnak, mely szalmazsága szint az a hajnak. Minden gyógyszerárban megkaphatja, a használati utasítással együtt.

B. H. Az állatorvosi főiskola (VII. Rottenbiller-utca) tanártestületének engedélye kell hozzá. Oda forduljon tehát.

Lonke. Balaton-Magyaród. Egyik sem helyes, hanem ez: revanche.

M. A. 1. Nincs tudomásunk róla. 2. Árvasági, születési és tanulmányi bizonyítványok.

S. L. Péterváros. Ha jó bizonyítványai vannak, nem képezhet akadályt.

Róbert. Hasznos Múltató, IV. ker. Kecskeméti-utca 13. Ott megrendelheti.

H. E. Budapest. Ha megfelel lapunk követeléseinek, szívesen közöljük.

B. L. Kolozsvár. Cím: Monsieur le comte Dion, Automobile Club, Paris, Place Concorde.

Rózsika. Ha az illető bizalmas ismerőse, nem követ el vele illetlenséget.

B. P. Somkerék. El. Udvari szatmármegyei községben lakik.

Szép lonka. Bármely zenemű-kereskedésben megkaphatja.

27.785. sz. előzető. R. G. a törökbecsei kerületet kérvényezi.

Jurista kérdés. IV. Egyetem-utca 4.

Lioza. Uj Idők. VI. Andrássy-ut 10.

Napirend

Napló: Péntek, december 7. — Római katolikus: Ambrus — Protestáns: Ambrus. — Görög-orosz: (november 24.) Kelemen. — Zsidó: Kislew 15. — Nap kel: 7 óra 14 percek. — Nyugszik: 3 óra 51 percek. — Hold kel: délután 5 óra 14 percek. Nyugszik: reggel 7 óra 58 percek.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor. A fővárosi pénzügyi és gazdasági bizottságnak ülése délelőtt 10 órakor.

A Nemzeti Szalon kiállítása délelőtt 9 órától este 8-ig. Téli Tárlat a Múcsarnokban reggel 9 órától délután 4 óráig.

Ismeretterjesztő előadás az Iparművészeti Múzeumban délután 5 órakor.

Közös hadsevegébeli utóellenőrzési szemle d. e. 9 órakor a Mária Terézia lakonyában a huszárezredéhez tartozó legénységgel.

A Terézvárosi Kaszinó hangversenye este 8 órakor. A magyar királyi természetudományi társulat általános szakosztályának ülése este 6 órakor (Eszterházy-utca 1. sz.).

Nemes Múzeum. Régiségár, nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tarai 1 korona belépődji mellett tekinthetők meg.

Országos Keptár és Díver-kiállítás az Akadémiában délelőtt 9 órától 1 óráig.

Országos magyar iparművészeti múzeum és az iparművészeti társulat állandó bazárja zárva.

Teknológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és délután 2 órától 5-ig.

Műzajlasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Földtani múzeum zárva. Közelkedési múzeum a Városligetben délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3-5-ig.

Magyar kereskedelmi múzeum az iparsarnokban d. e. 9-től d. u. 2-ig.

Mentőegyesület helyiségei reggel 8 órától este 6-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Múzeumi könyvtár nyitva d. e. 9-1-ig.

Akadémiái könyvtár nyitva délután 3-7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 8 óráig.

Iparművészeti múzeum és iskola könyvtára délelőtt 10 órától 1-ig és d. u. fél 7-től fél 9-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyitva délután 3 órától 6 óráig.

A kereskedelmi múzeum könyvtára és a tudakozó osztály d. e. 9 órától 12-ig és délután 3 órától 6-ig.

Az országos központi statisztikai hivatal (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Alhatark a Városligetben nyitva egész nap. Belépődji 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut 22. sz. Hivatalos órák: délelőtt 9-12 óráig és délután 3-5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítás, a Kélti mintáért és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a háziipari kiállítás, melyben az üzletvezetési árusításokat is eszközöl, a városi iparsarnokban nyitva: a külölcöi kiállítások délelőtt 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külölcöi kiállítások központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este hangverseny a honvéd-zenekar által, felváltva Radics és Balogh zenekarral.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magyar kir. honvédzenekar hangversenye.

Ferenzi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tátra kávéház. Király-utca Tordajo női zenekarnak hangversenye.

Hazám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.

Monopol kávéház Váci-körút 37., minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folies Caprice kiváló új műsor.

Somossy Orfeum válogatott műsor.

Union szálloda, diszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kerékpár-terem.

Putzer György étteremben Deák-tér, minden este Schreiber begéddi-hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület végrehajtó bizottsága tegnap Matlekonits Sándor elnöksége alatt ülést tartott, melyen jelen voltak Burchard-Belaváry Konrád, Neuschloss Marcel, Ráth Károly, gömöri Szontágh Pál bizottsági tagok, Gelleri Mór igazgató és dr. Soltész Adolf titkár. Az igazgató jelenti, hogy építőipari hitelvidő egyesületnek 9-ére kütözött alakuló ülését 12-ikére halasztották. A Walsér-alapítvány idei kamatait a 16-án délelőtt 10 órakor tartandó igazgatósági ülésen osztják ki. Előterjeszté az igazgató, hogy a karácsonyi bevásárlások alkalmából intézzen teleshézt az egyesület a napilapok útján a magyar közönséghez, hogy karácsonyi ajándéknak kizárólag magyar iparokot vásároljon. A bizottság az indítványt elfogadta. Az igazgató bemutatja a budapesti cipészipartestület beadványát, az ipartörvény revíziójára, a közműhelytelepek intézménye, a karlsbad ipartestület átrata ügyében. A bizottság elhatározta, hogy amennyiben az ipartörvény revíziója ügyében beadott felterjesztés a cipészipart különösen érdeklő kívánságokat tartalmaz az egyesület szívesen foglalkozik azokkal; a közműhelytelek vonatkozásig pedig felajánlotta közbenjárását méltányos igények kielégítése érdekében.

A Magyar Kir. Államvasutaknak a folyó évi augusztus hóban saját hálózatán elért bevételei a végleges leszámolás szerint mintegy félmillió koronával nagyobbak az ideiglenes kimutatás adatainál. Betolyt ugyanis augusztus hóban a személyforgalomból 4.952.733 korona, az árutorgalomból pedig 16.005.076 korona összesen tehát 19.957.799 korona, a tavalyi 18.859.262 koronával szemben, az idén tehát 1.098.537 koronával több, mely többlet — a személyforgalmi bevételek változatlan maradásá mellett — az árutorgalommal igen jelentékeny emelkedéséről tesz tanúságot. Az év eleje óta augusztus hó végéig pedig a végleges bevétel 135.648.205 korona volt míg tavaly ezen idő alatt 9.332.182 koronával kevesebb, ami a bevételek 74%-nyi emelkedésének felel meg.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Putica Jovo kereskedő Ragusa, Fleischmann Fülöp kereskedő Möllersdorf, Süssel és Friedmann Bécs-Ujhely, Vidler Cs. és Társa kereskedő cég Mármaros-Sziget, Granichstäden M. és Witte A. ékszerészek Bécs, Lengyel János kereskedő Maros-Vásárhely, Altman Gyula kereskedő Budapest (Kerepesi-ut 13.), Nims Róza Cernovic, Kopperl Emil cipőfelszerésgyár Pardubitz.

Vásárosarnok. Vámos és Bruszt hatósági közve-
tők üzleti jelentése a Budapesti Napló részére.) Mai forgalmunk kielégítő lefofolyás volt az árak lényeges változása nélkül. Tojásban szilárd az üzletmenet, prima tojásért ma 92-98 koronát értünk el minőség szerint. — Meszes tojás 70-72 korona. — Marha és borjúban emelkedett a fogyasztás. Vidéki marhahús hátulja 76-90 fillér, eleje 55-80 fillér. Borjú hosszan levonás nélkül 80-90 fillér. Sertés hanyatlott árában ma 72-76 korona volt csak elérhető kilójáért. Szopos malac 110-130 korona. Nyul darabja 230-240 korona, szarvas 60 fillér, őz 120-140 korona, vadsertés 60-90 fillér kilója egészben. Fácán párja 5-6 korona, fogoly 220-240 korona. Vajban igen jó a fogyasztás, elsőrendű teavaj kilója 210-240 korona, főzővaj

kilója 1.60-1.80 korona. Válogatott egészséges rózsaburgonya métermázsa 2.80-3.00 korona. sárga 3.20-3.40 korona vaggontelekekben. 1.10 baromfiiban élénk az üzlet; rántani való csirke 1.10-1.30 korona, sütni való 1.40-2.10 korona, tyúk 1.80-2.20 korona minőség szerint.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 42.—korona pénzben, 42.50 korona áruban. Bécsben a nyersszesz ára 42.40 korona pénzben, illetve 42.60 korona áruban.

Borjvásár. 1900. évi december hó 6-án. (A budapesti marhavásártéri vásártéri pénztár részvénytársaságától.) Felhajtás: Belöldi élő borjú 260 drb, leült borjú 16 db, bécsi élő borjú — db, — db, horvát, vendékmárha 27 darab, bárány élő — darab, leült bárány — darab. Árjegyzés azonos telekekből: Árjegyzések — Belöldi élő borjú 1. r. 82-84 f.-ig, kivétel 88 f. II. r. 70-80 f.-ig, 1 kilónként, leült borjú 1. r. 88-92 f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. — f. kilónként, levonas nélkül. Bécsi leült borjú — f.-ig. Növendék marha — f.-től — f.-ig, 1. r. 52-55 f.-ig, középminőségű 46-50 f.-ig, alárendelt 40-43 f.-ig, 1 kilónként. Bárány élő — k., leült bárány — k., kivétel ar. — k.-ig páronként. — Az üzlet esendős az irányzat változatlanul lanya, az árak 2-3 fillérrel kilogrammonként csökkentek.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökör 916 darab, magyar tehén: 419 darab, szerbiai ökör 854 darab, szerbiai tehén 79 db, boszniai ökör — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 80 drb, bika 85 darab, összesen 2433 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlali való ökör — darab, fejős tehén 174 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, tiszó — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 60.— K.-től 66.— K.-ig, kivételesen — K., 100 kilónként élő sulyban, középminőségű 54.— K.-től 58.— K.-ig, silányabb minőségű 48 K-től 52 K.-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségű 50 K-től 58.— K.-ig, kivételesen — K.-ig. Silányabb minőségű 40 K-től 48 K.-ig. Tarka hizott ökör, legjobb minőség 62 K-től 66.— K.-ig, kivételesen — K.-ig, középminőség 54 K-től 58.— K.-ig, silányabb minőség 48 K-től 52 K.-ig. Szerb és boszniai ökör legjobb minőségű 60 K-től 61.— K.-ig, kivételesen — K.-ig, silányabb minőség 40.— K-től 48.— K.-ig. Bika jobb minőségű 54.— K-től 66.— K.-ig, kivételesen — K.-ig, silányabb minőségű 44.— K-től 52.— K.-ig. Bivaly 30 K-től 44 K.-ig, kivételesen — K.-ig. Magyar tehén 40.— K-től 52.— K.-ig, kivételesen — K.-ig. Tarka tehén 44.— K-től 64.— K.-ig, kivételesen — K.-ig. Mind 100 kilónként élő sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökör elsőrendű — K-től — K.-ig, kivételesen — K.-ig métermázsaánként, — K-től — K.-ig páronként, közép minőségű — K-től — K.-ig 100 kilónként — K-től — K.-ig páronként, silányabb minőség — K-től — K.-ig 100 kilónként, — K-től — K.-ig páronként. Hizlali való ökör fehér 100 kg.-kint — K-től — K.-ig. Fejőstehén keresztezett színes 130 K-től 220 K.-ig darabonként, bonyhádi faj 230 K-től 330 K.-ig darabonként, kivételesen — K-től — K.-ig. Igás bivaly — K-től 550.— K.-ig páronként.

Budapesti sertés-konzumvásár. A terencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-lővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi december 6. Készlet 1969 darab. Erkezett 2000 darab. Összesen 3969 darab. Eladatok 1600 darab. Maradt 2369 darab. Napj árak: 120-180 kilogramm sulyban 72-80 koronáig. 220-250 kilogramm sulyban 76-82 koronáig. 320-380 kgr. sulyban 80-88 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400-500 kilós 76-86 koronáig. Malac 50-100 kgrig 68-74 korona. A vásár hangulata lanya.

Bécsi szarvmarhavásár, december 6. (Saját tudósítók telefonjelentése.) A mai vásárra felhajtás: 4163 drb borjút, 3366 drb élő sertést, 868 drb levágott sertést, 335 drb levágott juhot, 346 drb bárányt. Irányzat tartózkodó. Levágott sertés és borjú 4-6 fillérrel olcsóbb.

Eladási árak: Levágott borjú 64-68 fillér, elsőrendű 90-100 f. kiv. — fillér, élő borjú — fillér, elsőrendű — fillér, legelsőrendű 104-112-116 fillér, fiatal sertés — fillér, kivételesen — f. levágott nehéz sertés 70-96 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt sertés — fillér, zsira hizalt sertés fillér, könnyű sertés — fillér, elsőrendű süldő — fillér, élő juh 42-46 fillér, levágott juh 50-72 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 10-24 korona, kivételesen — korona páronként.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, december 6.

Nyugodt hangulat és változatlan árak mellett 25.000 métermázsa került forgalomba. Egyéb gabonaművelekben nem volt árváltozás.

Eladatok:

Buza. Tiszavidéki: 600 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 72 1/2 f., 400 mm. 79 5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 62 1/2 f., 400 mm. 79 k. 7 K. 60 f., 150 mm. 78 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f., 100 mm. 78 5 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 78 5 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 77 7 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 7 k. 7 K. 52 1/2 f., 100 mm. 76 5 k. 7 K. 42 1/2 f., 200 mm. 76 k. 7 K. 25 fillér.

Pestmegyevidéki: 100 mm. 77 5 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 40 f., 300 mm. 77 k. 7 K. 40 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 37 1/2 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 35 f., 100 mm. 76 5 k. 7 K. 30 f.

Fehérmegyei: 1550 mm. 75 4 k. 7 K. 40 f., 1450 mm. 76 5 k. 7 K. 55 f.

H.-M.-Vásárhelyi: 3900 mm. 78 k. 7 K. 50 f.

Bánati: 1800 mm. 76 8 k. 7 K. 25 f., 740 mm. 75 6 k. 7 K. 05 f., 690 mm. 73 2 k. 7 K. 04 f., 600 mm. 72 k. 6 K. 55 1/2 f.

Mohácsi: 1070 mm. 74 3 k. 6 K. 90 f.

Erdélyi: 300 mm. 77 k. 7 K. 25 f.

Kulai: 5000 mm. 75 k. 7 K. 32 f.

Nagyfalvi: 200 mm. 76 k. 7 K. 50 f.,

Mind három hónapra.

Zab: 200 mm. 5 K. 84 f., 100 mm. 5 K. 67 1/2 fillér.

Készpénzfizetés mellett.
A készrua hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	50 kilogramm ára		Kilós	50 kilogramm ára	
		K.-től	K.-ig		K.-től	K.-ig
Tiszavidéki	6	75	7.11	75	7.53	7.70
"	"	70	7.25	70	7.65	7.75
"	"	75	7.40	75	7.80	7.90
"	"	78	7.45	78	7.85	7.95
Fehérmegyei	"	70	7.15	70	7.55	7.75
"	"	75	7.25	75	7.65	7.75
"	"	77	7.40	77	7.80	7.90
"	"	78	7.45	78	7.85	7.95
Postvidéki	"	75	7.05	75	7.45	7.65
"	"	78	7.15	78	7.55	7.65
"	"	77	7.30	77	7.70	7.80
"	"	78	7.40	78	7.80	7.90
Bánási	"	74	7.10	74	7.50	7.65
"	"	75	7.20	75	7.60	7.70
"	"	76	7.30	76	7.70	7.80
"	"	77	7.40	77	7.80	7.90
Bácska	"	73	7.10	73	7.50	7.65
"	"	74	7.15	74	7.55	7.70
"	"	75	7.20	75	7.60	7.70
"	"	76	7.25	76	7.65	7.75
"	"	77	7.30	77	7.70	7.80
"	"	78	7.35	78	7.75	7.85

Egyéb gabonaművek	Kilós	50 kilogramm ára		
		K.-től	K.-ig	
Róza	uj elsőrendű	70-72	6.70	6.75
"	másodrendű	"	6.60	6.70
Arpa	tekermány	60-62	6.75	6.80
"	égetni való	62-64	6.30	6.75
"	őröztetőre való.	64-66	6.00	6.75
Zab	új elsőrendű	39-41	5.50	5.75
Tengeri	ó bálnásit	"	"	"
"	másmertű	"	"	"
Repece	új káposzta	"	"	"
"	bálnásit	"	"	"
Köles	"	"	5.	6.30

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza áprilisra 7.50-7.47
Buza októberre 7.66-7.64
Rózs áprilisra 7.19-7.16
Zab áprilisra 5.58
Tengeri májusra 4.93-4.92

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza áprilisra 7.46 pénz 7.47 áru
Rózs áprilisra 7.16 " 7.17 "
Zab áprilisra 5.57 " 5.58 "
Tengeri májusra 4.92 " 4.93 "
Repece augusztusra " " "

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza áprilisra 7.46-7.47
Buza 1901. októberre 7.63-7.64
Rózs áprilisra 7.16-7.17
Zab 1901. áprilisra 5.58-5.60
Tengeri májusra 4.91-4.92
Repece augusztusra 13.—13.10

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsde gyengébb külföldre s a vasértékek hanyatló irányzatának befolyása alatt gyengében indult, a vezető-értékek árai lemorzsolódtak s gyengében zárultak.

A helyi piacon kevés forgalom volt észlelhető; s míg városi villamos emelkedő irányt kezdett, addig Közutikát visszafeljődtek.

A déli tőzsde gyenge külföldre s az alpesi bányarészesvények intenzív lanyahasága folytán az egész vonalon reakciók áramlat jelentkezett, mely az összes értékek áraiban lényeges lanyhulást idézett elő. A zárlat igen gyenge volt.

A helyi piac egy árnyalattal gyengébb, mérsékelt forgalom mellett.

A valutapiac merevobb.
Az előtőzsde lefelé irányuló.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény ————. Osztrák hitelrészvény 673.75-674.50. Osztrák-magyar Államvasut 667.50-668.75. Városi villamos vasut 287.—. Közüti vasut 594.50-595.50 korona.

A déli tőzsde gyenge.
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 677.50-679.—. Osztrák hitelrészvény 673.—674.50. Osztrák-magyar államvasuti részvény 666.50-667.25. Koronajáradék 91.92-92.—. Leszámlító bank részvény 431.—432.—. Rímarurányi vasmű 491.-492.—. Déli vasut 112.—. Közüti vasut 592.50-595.— korona.

Forgalomba került: Salgó-tarjáni 638.—640.—. Villamos vasut r. t. 288.50-289.50 korona.

Útőztsde. A 4 órai zárlatok maradt:

Oztrák hitelrészvény 670.—. Magyar hitelrészvény 678.—. Leszámlító bank részvény 431.—. Rímarurányi vasműrészvény 490.—. Osztrák-Magyar államvasut 664.50. Közüti vasut részvény 594.—. Villamos vasut részvény 288.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 43.—48.— korona, vörös aprószemű 53.—55.— korona, vörös erdélyi ———— korona, vörös bálnásit ———— korona, középszemű 60.—63.— korona, nagyszemű 65.—68.— korona. Disznózsír: budapesti: 58.—53.50 korona, vidéki ———— korona. Táblaszalonna: légszársítói vidéki ———— korona, városi 4 darabos 44.—44.50 korona, 3 darabos 45.50-46.— korona, füstölt ———— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőségű 15.—15.50 korona 120 darabos ———— korona, 100 darabos 16.—16.50 korona, 85 darabos 17.—17.50 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőségű 14.25-14.50 korona, 100 darabos 15.25-15.50 korona, 85 darabos 16.25-16.50 korona. Szilvaiz: szilvóniai 18.25-18.50 korona, szerbiai 16.25-16.50 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde gyenge az irányzat.
Déli tőzsdén újabb gyengült.

Zárlat nagyon gyenge, tömeges eladások következtében.

Bécs, december 6. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2%-os aranyjáradék 116.—. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 140.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.40. Magyar keleti vasuti állami kötvény 117.75. Magyar leszámlító- és pénzváltóbank 428.—. Rímarurányi vasműrészvény 489.—. Magyar koronajáradék 91.90. 4 1/2%-os Magyar földterhem. kötvény 91.30. Magyar hitelbank részvény 675.—. Magyar nyeresémi kölcsön sorsjegye 167.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 352.—. Magyar kereskedelmi bank ———— Magyar cukoripar ————

Bécs, december 6. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papírjáradék 98.50. 4 1/2%-os osztr. aranyjáradék 117.20. 1860-iki sorsjegye 135.—. Osztrák hitelrészvény 401.—. Angol-osztrák bank 270.—. Bécsi bankjegyesület 468.—. Osztrák-magyar bank 18.98. Déli vasut 112.50. Dunagőzhajózási részvény 740.—. Dohányrészvény 291.—. Császári és királyi arany 11.38. Német bankváltók 117.80. 4 2/2%-os ezüst járadék 98.25. Osztrák koronajáradék 98.55. 1864-iki sorsjegye 198.50. Osztrák hitelüzleti részvény 670.50. Unionbank 547.—. Osztrák Länderbank 410.—. Osztrák-magyar államvasut 663.50. Elbavölgyi vasut 472.—. Alpesi bányarészvény 437.50. 20 frank. arany 19.16. Londoni váltóár 240.25. Bécsi Tramway Litt B. 243.—. Bécsi Tramway Litt A. 250.—. Lipói kohó ————. Az irányzat gyengült.

Bécs, december 6. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 670.75. Magyar hitelrészvény 686.—. Angol-Osztrák bank 270.—. Bécsi bankjegyesület 468.—. Union bank 547.—. Länderbank 410.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 664.—. Lombard 112.50. Elbavölgyi vasut 472.—. Eszaki nyugati vasut részvény 459.—. Dohányrészvény 296.—. Rímarurányi vasmű 490.—. Alpesi bányarészvény 440.—. Májusi járadék 98.55. Magyar koronajáradék 91.50. Török sorsjegye 107.50. Német birodalmi mártá 117.72. Napoleon d'or 19.15.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 6. (Tőzsdéi tudósítás.) A mai tőzsdéforgalom biztatósi hiányában tizletlenül volt. Az árfoalyamok nagyjából tartották magukat. A bányarészvényeket illetőleg hozzájárult, ehhez az „Iron Age” című lapnak az a jelentése, hogy az amerikai vasipar helyzete egészen és az Európába való vasváltó csekély. A második tőzsdéforgalomban a bányá- és kohóreszesvények a Consolidation részvényeivel az élükön emelkedtek. Vasutak közül a Northern Pacific részvényei New Yorkban emelkedtek. Hajózási reszesvények szilárdak. Magánleszámlítósi kamatláb 4 1/2 százalék.

Berlin, december 6. (Zárlat.) 4 2/2%-os papírjáradék ————. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 99.60. Elbavölgyi vasut ————. Magyar koronajáradék 90.60. Osztrák-magyar államvasut 142.50. Kassa-oderbergi vasut ————. Bécsi váltóár 84.90. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.30. Alpesi bányarészvény ————. Disconto-Commandit 180.60. Altalános villamosági Edison 211.—. Gelsenkircheni 191.40. Laura-kohó 204.90. 4 2/2%-os ezüstjáradék ————. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 97.50. Osztrák hitelrészvény 211.75. Déli vasut 26.40. Károlyi Lajos vasut ————. Orosz bankjegyek 216.60. 4 1/2%-os új orosz kölcsön 97.—. Török dohányrészvény ————. Olasz járadék 94.90. Magyar hitelbank ————. Dynamit Trusi 152.50. Harpeni 179.40. Az irányzat nyugodt.

Berlin, december 6. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 97.50. Magyar koronajáradék 92.60. Osztrák hitelrészvény 210.50. Osztrák-magyar államvasut 142.50. Déli vasut 26.30. Eszaki nyugati vasut ————. Elbavölgyi vasut ————. Orosz bankjegy készpénz ————. Buschthienradi ————. Orosz bankjegy ————. (Ultimo) Lombard ————

Hamburg, december 6. (Zárlat.) 4 2/2%-os ezüstjáradék 98.10. 1860. sorsjegye 135.—. Déli vasut 28.25. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 97.30. Osztrák hitelrészvény 210.75. Osztrák-magyar államvasut 142.—. Olasz járadék 94.70. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék ————. Az irányzat esendős.

Frankfurt, december 6. (Zárlat.) 4 2/2%-os papírjáradék ————. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 99.65. Magyar koronajáradék 92.60. Osztrák-magyar bank 121.70. Déli vasut 26.50. Elbavölgyi vasut ————. Londoni váltóár 204.12. Bécsi bankjegyesület 118.50. Villamos részvény ————. 3 1/2%-os magyar aranykölcsön 79.40. 4 2/2%-os ezüstjáradék 98.55. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 97.50. Osztrák hitelrészvény 211.50. Osztrák-magyar államvasut 142.70. Eszaki nyugati vasut ————. Bécsi váltóár 849.33. Párisi váltóár 81.40. Unionbank ————. Alpesi bányarészvény 226.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, december 6. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfoalyamok januárja. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 216.60. Osztrák-magyar államvasut 210.50. Déli vasut 26.50. Osztrák aranyjáradék ————. Olasz járadék ————. Laura-kohó 204.50. Harpeni 130.80. Discont ————. Alpesi ————. Bécsi bankjegyesület ————. Az irányzat esendős.

Páris, december 6. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut ————. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 100.—. Osztrák Länderbank ————. 3 1/2%-os francia járadék 101.47. Ottomanbank 640.—. 3 1/2%-os francia járadék 102.52. Alpesi bányarészvény ————. Déli vasut ————. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék ————. Párisi bankrészesvény 10.52. Olasz járadék 95.30. Francia törleszt. járadék 100.27. Osztrák földhitelezési részvény 12.38. Török dohányrészvény 317.—. Az irányzat egyenlőten.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszarnok jelentése.

December 6. A sertésüzlet irányzata változatlan.
A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: (párónkint 400 kilogramm felüli súlyban)
--- filéig. Öreg közép (párónkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban)
--- filéig. Fiatal nehéz (párónkint 320 kilogramm felüli súlyban) 97—98 --- filéig. Fiatal közép (párónkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 96—97 --- filéig. Fiatal könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) 96—98 --- filéig. --- II. Magyar szedett: Nehéz (párónkint 260 kilogramm felüli súlyban)
--- filéig. Közép (párónkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban)
--- filéig. Könnyű (párónkint 260 kilogramm terjedő súlyban)
--- filéig. --- III. Romániai: Nehéz (párónkint 300 kilogramm felüli súlyban)
--- filéig. Közép (párónkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban)
--- filéig. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban)
--- filéig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (párónkint 340 kilogramm terjedő súlyban)
--- filéig. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban)
--- filéig. --- V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 280 kilogramm felüli súlyban) 92—94 --- filéig. Közép (párónkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 --- filéig. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 89—85 --- filéig.

Sertésleltérszám 1900. december 4. napján volt készlet 36.087 darab. --- 1900. december 5. napján felhajtott 126 darab. 1900. december 5. napján elszállított 295 darab. 1900. december 6. napjára maradt készletben 36.836 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

--- December 6. ---

Kinevezések. Az első főudvarmester csehi Pogány Vazut, a tarcai es. és kir. szállékezőség gondnokát ugyanoda felügyelővé; az igazságügyminiszter Dr. Heinrich Antal budapesti lakos ügyvédjelöltet a budapesti királyi törvényszékhez alügyelővé; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Hankóczy Irén okleveles tanítónót a fiunei állami elemi népiskolához rendes tanítónóvé kinevezte. --- Az igazságügyminiszter Konratovics Viktor karánsebsi kir. törvényszéki albirót a karánsebsi kir. járásbírószághoz mint végleges székhelyre rendelte ki. --- A kőbányai ki. járásbírószághoz ideiglenes minőségben alkalmazott Heinter József, Marton István és Czimbalmos András irnokokat ebben az állásukban végleg megérdemeltette.

Időjelzés.

--- Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. ---

Budapest, december 6.

Az alacsony nyomás északi, a magas pedig délnyugati Európát borítja. A depresszió magva Finnország, a maximum pedig Spanyolország felett van. Az idő e helyzethez képest európaszerű és így nálunk is változókéony és sok helyütt csapadékos. Az erős Oceáni légáramlás hatása alatt a hőmérséklet mindentűnt normális értéke fölé emelkedett.

Kihűlés. Változókéony és igen enyhe idő várható sok helyütt csapadékkal.

Viz állása.

Table with columns for location (e.g., Debrecen, Szeged, Győr) and water level (m. t. sz.).

Kataphorese. Új gyógymód! Főfilmulhatatlan gyógyhatású ideg-, nem-, bőr-, vérbetegségek és gyengeségi állapotok. Dr. Mitzger Tivadar

Titkos betegségeket. Ideg- és nemibajokat, bőrbetegségeket, mindennemű azonosíthatókat (kósmétiák), vörösbajokat és gyengeségi állapotokat (impotenciát) sok évi biztos sikerrel gyógyít. Dr. Palócz I.

Titkos betegségeket. Gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalata alapján. Dr. Fabinyi J.

NEW-YORK ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG Alakult 1845-ben. Az összes nyeresémek a biztosítottak tulajdonát képezik. Kivonat az 1899. évi üzleti jelentésből: Akkárk összegze 1 milliárd 190 millió korona. Dr. Garai Antal

A legújabb Robinson. Harmadik, számos falmetszvényvel bővített kiadás, hat színnyomatú képpel és ugyanolyan borítékkal, kötéve (7 kor. 20 fill.) 4 kor. 80 fill. Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában József-körút 18.

CRÈME DE FANCHON a 3 sziv véd. jevelel. Rögös finomító és szépítő arckrém. Legjobb a világon! Artalmatlan! Zeirtalan!

Második bővített kiadásban, csinos kiállításban és tetszetős alakban. „MIRJAM” Irtá: Dr. Kiss Arnold, veszprémi főorvos, Ronek nyelvezettel nők számára írtott magyar nyelvű esidő imádságos könyv. Ár: Vászonzókésben 2 ft 50 kr. Bőrökésben 3 ft 50 kr. Csonttánuza díszes kötés 5 ft. Legfinomabb bőrökés 6 ft. Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában József-körút 18.

HECHT BANKHÁZ BUDAPEST, IV., Ferenciek-tere 6. szám. SORSJEGY ÁRAK: EGÉSZ 16 ft., NEGYED 4 ft., FÉL 8 ft., NYOLCZAD 2 ft. Főnyeremény a VI-ik osztályban 600,000 és 400,000 korona. Megrendeléseket a pénz előleges beküldése ellenében vagy utánvét mellett eszközölünk.

TITKOS BETEGSÉGEKET. Megrendelést Budapest, Andrássy-ut 21. az Opera mellett. Dr. Garai Antal orvos, sebész, szemész- és szülész-tudor, volt orvos, kir. oszt. főorvos.

Dr. Garai Antal orvos, sebész, szemész- és szülész-tudor, volt orvos, kir. oszt. főorvos. RENDEL: naponta é. o. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig 8 óráig. Díjazott levelek legnagyobb figyelemmel választották és gyógyszerreklámok gúndokodra lez.

Neustein Fülöp GURCIZOTT hashajtó labdaccai. (NEUSTEIN-féle ERZSÉBET labdaccai)

NEUSTEIN FÜLÖP hashajtó labdaccai. EGY 15 pillát tartalmazó doboz 15 ft., 4 ft. 6000. ÖVÁS! Utánzóktól különösen óvakodjunk! Kerünk hátrorszában Neustein Fülöp hashajtó labdaccait. Válassz csak, ha minden esetben törvényhozó jogszabályokkal pontos nyomatásban „Neustein Fülöp” és „Neustein Fülöp” győztesek aláírásával van ellátva. A kereskedelmi törvénykönyvvel védett csomagjaink aláírásunkkal vannak ellátva.

HIRDETÉSEK

Minden szó egyszeri beiktatása
nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-kört 18. szám.

Lévelebeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Olcson vásárolni mindent Drágán eladni mindent

Alkalmazást kapni Munkaerőt találni

Potom pánzen

Például: Ez a hirdetés csak 32 fillérbe kerül:

Ez 42 fillérbe:

Ez 44 fillérbe:

Ez 46 fillérbe:

Ez 56 fillérbe:

Ez 60 fillérbe:

Ez 72 fillérbe:

Apró hirdetésekét

Breuer nővérek

Engelmann Mór

Eckstein Bernát

Fischer J. D.

Goldberger A. V.

Haasenstein és Vogler

Keopold Gyula

Messe Rudolf

Mexi Antal

Schwarcz József

Tenczer Gyula

Sikráy Samu

Kernberg Rozália

Ünő

Majd felmelegedik.

Fiatal, csinos

KERESLET.

Pályázat.

Uri dívatkereskedőnek

Veszek használt

Szorgalmas

Körvadásznak

Fűszer

A vadászatok

Gyakorlott

Megbízható

Jogász.

Kereskedelmi tanfolyam

Butor.

Emladó

Középkorú

Tanárjelölt.

Csemege-üzlet!

Csinosan

10.000 korona

Ebédosztot

Égészen új

Eachenbach Fenn és alant

Megrendelhető

Intelligens író.

Nevelők

Kitűnő szabónő

Correptitornak

Katonatorvisi

Andersen. Mesék, ka-landok és történe-tek.

Megrendelhető

Biciklil.

Fehérműt.

Pálínkamérés

Kiadó szoba.

Don Quijote de la Mancha.

Gazdaszonyó

Szépen

Németül tanító nélkül!

Megrendelhető

Körépskölaol

Két darab

Zálogban

Téli kabátok

Megrendelhető

Biciklil.

Fehérműt.

Pálínkamérés

Kiadó szoba.

Don Quijote de la Mancha.

Gazdaszonyó

Szépen

Németül tanító nélkül!

Megrendelhető

Körépskölaol

Két darab

Zálogban

Közneép-osztály.

Ószi munkások ... 4 frt
Téli kabát ... 7 frt
Felőtű ... 4 frt
Ferenc József-kabát (Gehrock) ... 3 frt
Téli nadrág ... 4 frt

Rothberger Jakab, Kristóli-tér 2. 1-6 emelet,

Péztárnoknők

Alott. A kis Rózsa, hat nagynénje és hét unokaöccse.

Megrendelhető

Szállítható

izzó-harisnyák

25 darab 8 forint

Berlin, Linkstrasse 27 g.

Veszek

FRIED A.

Nevelőnőket

Szegheőné S. Lujza

Gyomorbajban

Legjobb árt

Hoffmann Adolf

Karácsonyi ajándék minden árbán és nagy választékban.

Péznökölés

Karácsonyi ajándék minden árbán és nagy választékban.